

Koningin Wilhelminaschool - KERKSTRAAT 21 TE RIJNSBURG

Bouwhistorische verkenning met waardestelling

Wevers & Van Luipen - Utrecht, september 2026

WEVERS & VAN LUIPEN
architecten en bouwhistorici
TRANS 17 3512 JJ UTRECHT TEL 030 2513735 INFO@WEVERSVANLUIPEN.NL

© NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN VERMENIGVULDIGD ZONDER (SCHRIFTELIJKE) GOEDKEURING VAN DE OPDRACHTGEVER OF DE AUTEURS

Colofon

Datum: 5 oktober 2026
Opdrachtgever: Gemeente Katwijk / Mevr. C. Spierenburg Mellink
Auteur: Wevers & Van Luipen BV / Ir. Leo Wevers

INHOUDSOPGAVE

woord vooraf	4
Overzicht object en situering	5
Plattegronden	6
Historisch en ruimtelijke context	9
Beschrijving huidige situatie	13
Bouwfasering	49
Plattegronden bouwfasering	61
Monumentwaarde van het gebouw	63
Plattegronden monumentwaarde	66
Geraadpleegde bronnen	68
Aanbevelingen voor nader onderzoek	69
Bijlage Cartografische afbeeldingen	70
Bijlage Bouwtekeningen	75

Leeswijzer

In dit rapport wordt allereerst de historische en ruimtelijke context van het pand geschetst op basis van het archiefonderzoek. Daarna volgt een bouwhistorische beschrijving van de huidige situatie op basis van de opname ter plaatse. Op basis van de archiefgegevens en het veldwerk volgt een interpretatie van de bouwgeschiedenis. Hierna volgt een waardestelling van het pand. Hierin worden de afzonderlijke onderdelen van het pand gewaardeerd.

WOORD VOORAF

De Wilhelminaschool gelegen aan de Kerkstraat 21 te Rijnsburg dateert uit 1922. De school werd in 1964, 1980 en 1990 een paar keer verbouwd en uitgebreid. In 2007 volgde de laatste en ingrijpende verbouwing, waarbij de linker vleugel aan de achterzijde werd uitgebouwd en waarbij op de verdieping een drietal lokalen werden gecreëerd en het pand zijn huidige aanzien verkreeg.

Sinds de verbouwing van 2007 zijn geleidelijk aan enkele constructieve gebreken aan het licht gekomen en momenteel worden door ingenieursbureau Versluis bouwadviseurs van nu plannen voor herstel opgesteld. In het kader van de komende renovatie werd deze bouwhistorische verkenning uitgevoerd.

Het bouwhistorisch onderzoek werd uitgevoerd door Wevers & Van Luipen in opdracht van de gemeente Katwijk gedurende de maanden augustus en september 2026. Het veldwerk werd verricht door ir. Leo Wevers en Karel Six op 26 augustus 2026, waarbij de speciale bouw- en interieuronderdelen fotografisch gedocumenteerd werden.

Het archiefonderzoek beperkte zich tot het archief van bouw- en woningtoezicht van de gemeente Katwijk, het archief van Erfgoed Leiden en Omstreken, alsmede het archief van de Koningin Wilhelminaschool.

Moge dit onderzoek bijdragen aan een verantwoorde renovatie van dit gemeentelijk monument.

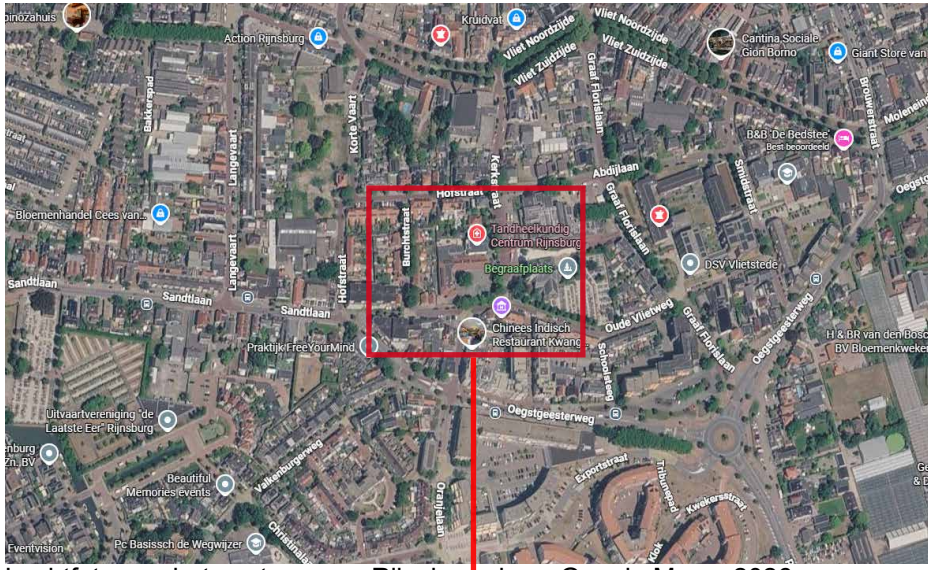
Utrecht, 5 oktober 2026

Ir. Leo Wevers

OVERZICHT OBJECT EN SITUERING

Kerkstraat 21 te Rijnsburg

Adres :	Kerkstraat 21, 2231 CL Rijnsburg
Kadastrale gemeente :	gemeente Katwijk (KWK01)
Kadastraal perceel :	sectie B, perceel 5833
Gemeentelijk monument	0537/80 (Kerkstraat 21)



Luchtfoto van het centrum van Rijnsburg, bron Google Maps, 2026

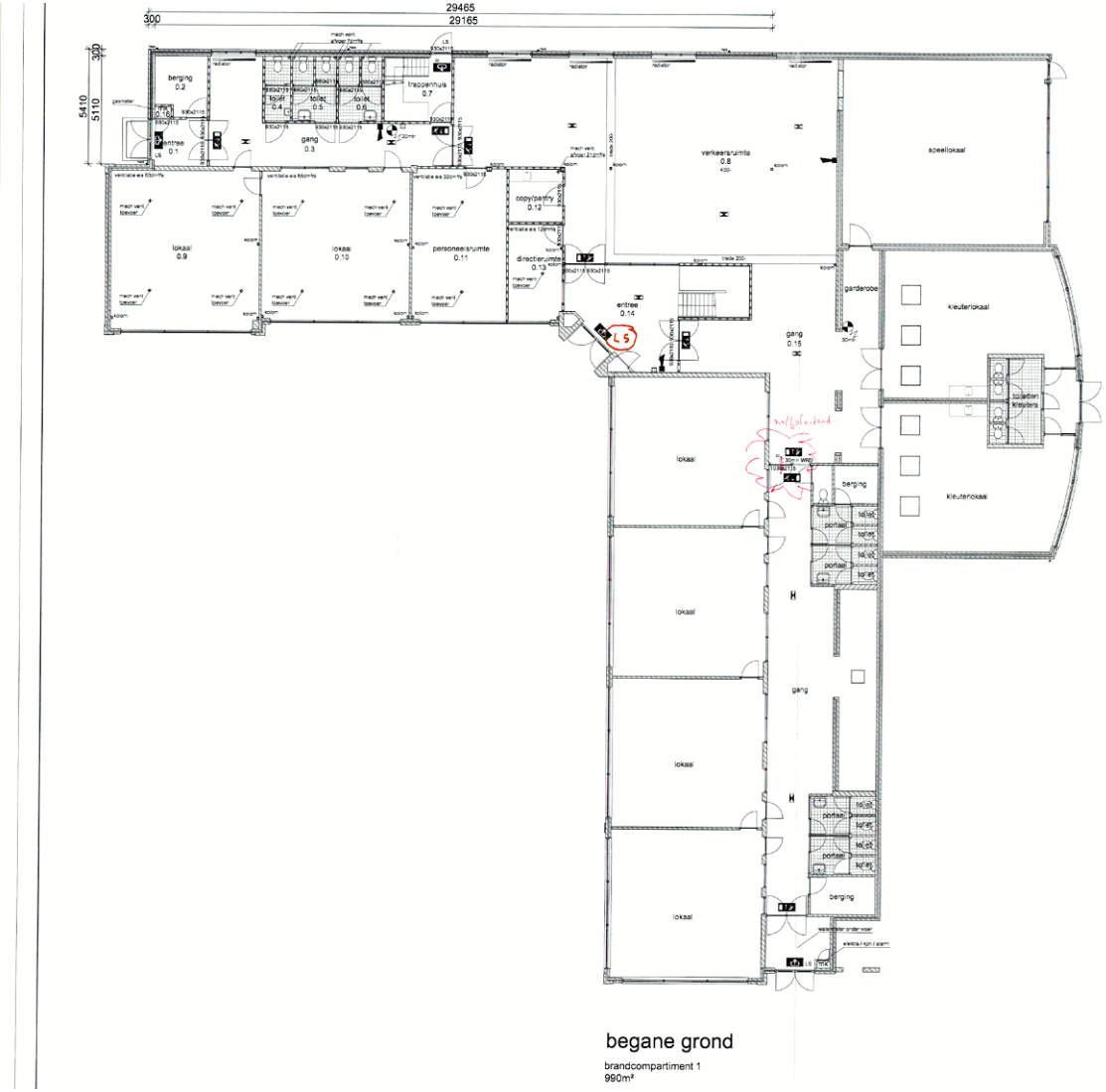


Kadastrale kaart van de Wilhelminaschool. Bron : www.kadastralekaart.com

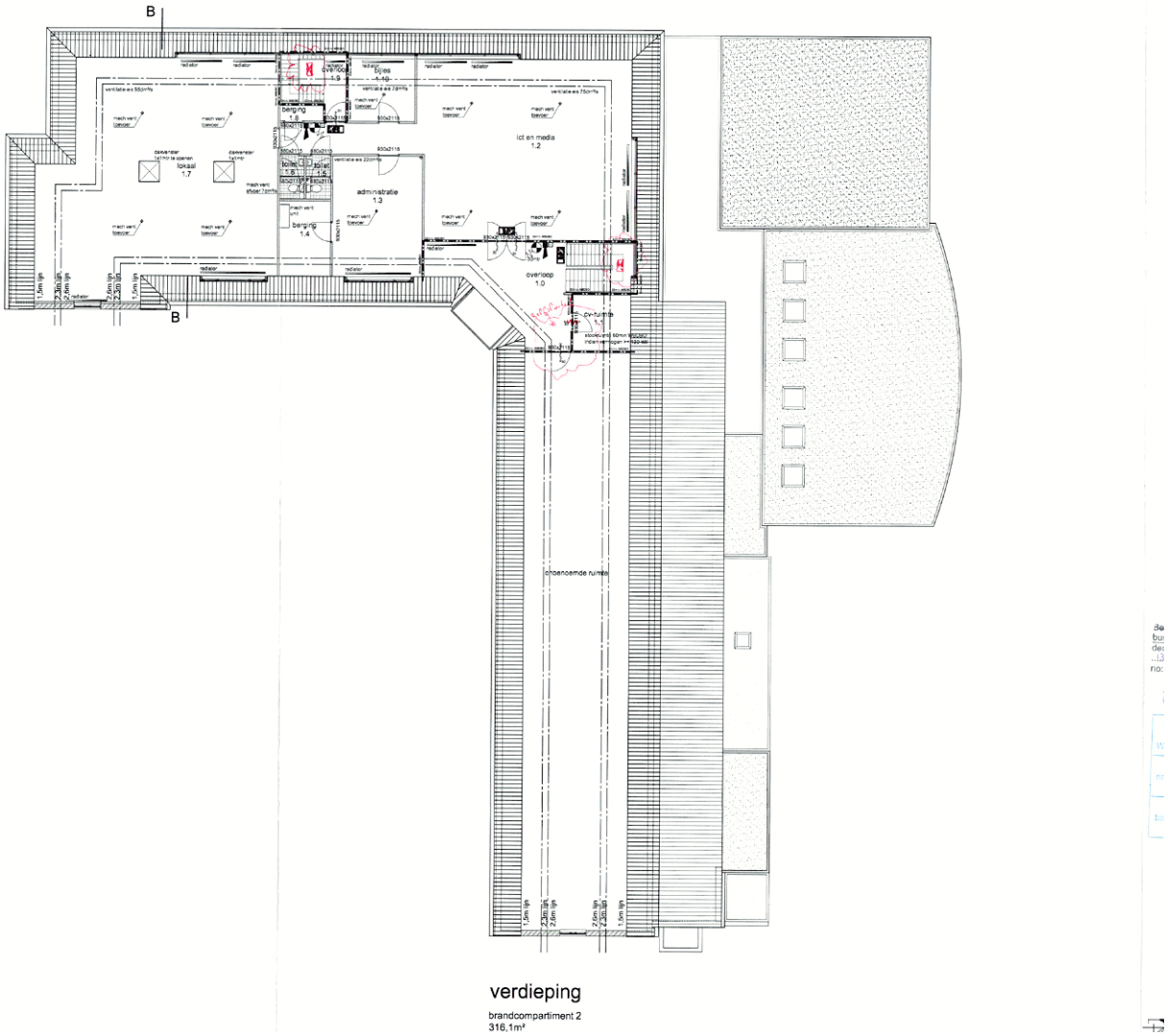


Uitsnede situatie van de Wilhelminaschool. Bron: Google Maps, 2026

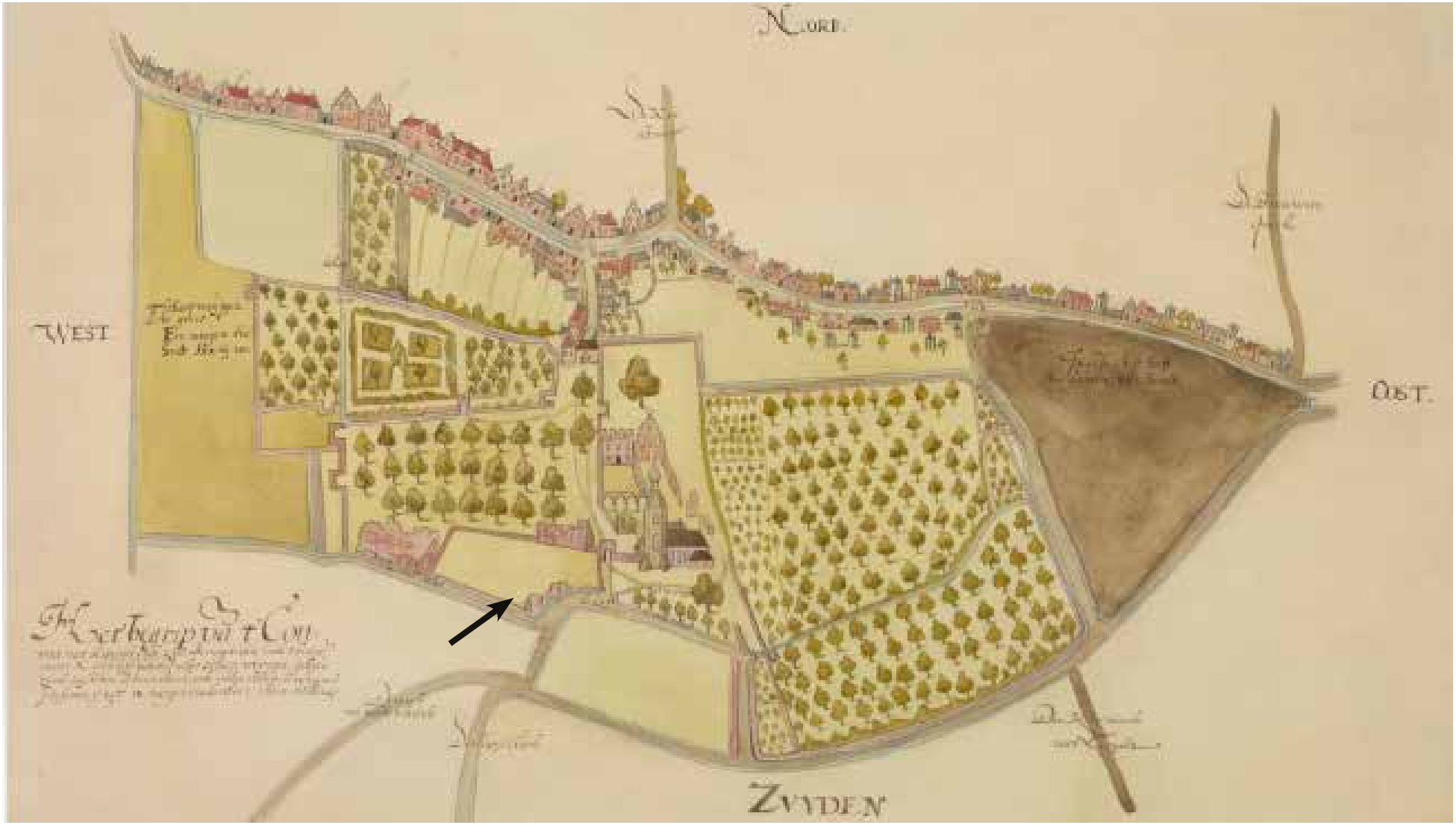
PLATTEGRONDEN



afbeelding 1. Begane grond, bestektekening, tekening Architectenbureau Piet Onderwater & Partners, 2005.



afbeelding 2. Eerste verdieping, bestektekening, tekening Architectenbureau Piet Onderwater & Partners, 2005.

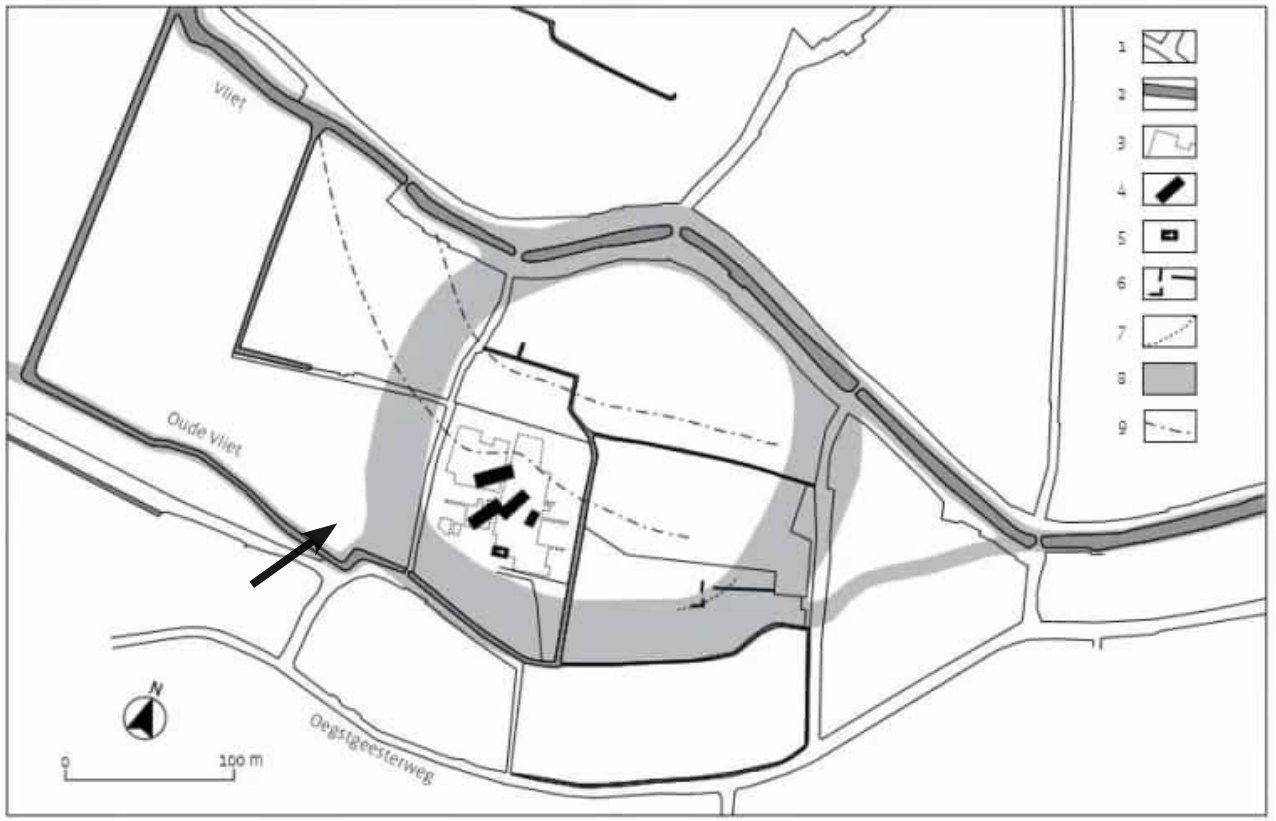


afbeelding 3. Kaart met plattegrond van het oude convent door D. Harmsen ca. 1600. De kaart is zeer gedetailleerd en geeft de voorgevels van alle gebouwen in Rijnsburg weer. Bij de pijl zijn de Oude Vliet met restanten van verwoeste kloostergebouwen en een open veld te zien; op deze locatie zou later de huidige Koningin Wilhelminaschool gebouwd worden. Collectie Erfgoed Leiden en Omstreken, inv.nr. PV_PV83604

HISTORISCH EN RUIMTELIJKE CONTEXT

Stedenbouwkundige ontwikkeling[1]

Na het einde van de Romeinse tijd liep het gebied rond de monding van de Rijn grotendeels leeg. Door zware overstromingen werden veel bewoners verdreven. Zij trokken naar hoger gelegen gebieden, zoals de oude duinen. Pas rond 500 na Christus werd het gebied langs de Rijn en de Vliet opnieuw bewoond. De Vliet was oorspronkelijk een kreek die overtollig water uit de Rijn afvoerde. Op sommige plekken was deze waterloop meer dan 40 meter breed. In de vroege middeleeuwen liep de Vliet vanaf het huidige Moleneind met een grote bocht richting het Katwijkereind, ten zuiden van de huidige Vliet. Rond 500 tot 600 na Christus ontstond in het laaggelegen gebied langs de Rijn en de Vliet een kleine nederzetting. Hier vestigden zich onder andere Friezen en Saksen. In een kerkelijk document uit 750 wordt de nederzetting al vermeld onder de naam Rudolfsheim. Later, in de 10e eeuw, komt de naam Rinasburg voor. Deze naam verwijst naar de ringwalburg die in het centrum van het dorp lag. De burg werd tussen 950 en 1050 aangelegd als verdedigingswerk tegen invallen van de Vikingen.
De ligging van de latere Koningin Wilhelminaschool kan gesitueerd worden in een bocht van de Oude Vliet, direct ten westen van de voormalige gracht van de ringwalburg en tegenover de latere middeleeuwse abdijgebouwen (afb. 3 en 4)



Reconstructie van de ligging van de ringwalburg van Rijnsburg. 1. wegenpatroon ca. 1815 (kadastrale minuut); 2. waterlopen ca. 1815; 3. opgravingsgrens 1949-1966; 4. gebouwen fase 3; 5. kapel; 6. profielen bouwput 1959; 7. reconstructie loop van kromme sloot; 8. reconstructie loop van de gracht en getijdegeulen; 9. loop van de Flieta in de Merovingische periode (uit Dijkstra/De Ridder 2009, fig. 5)

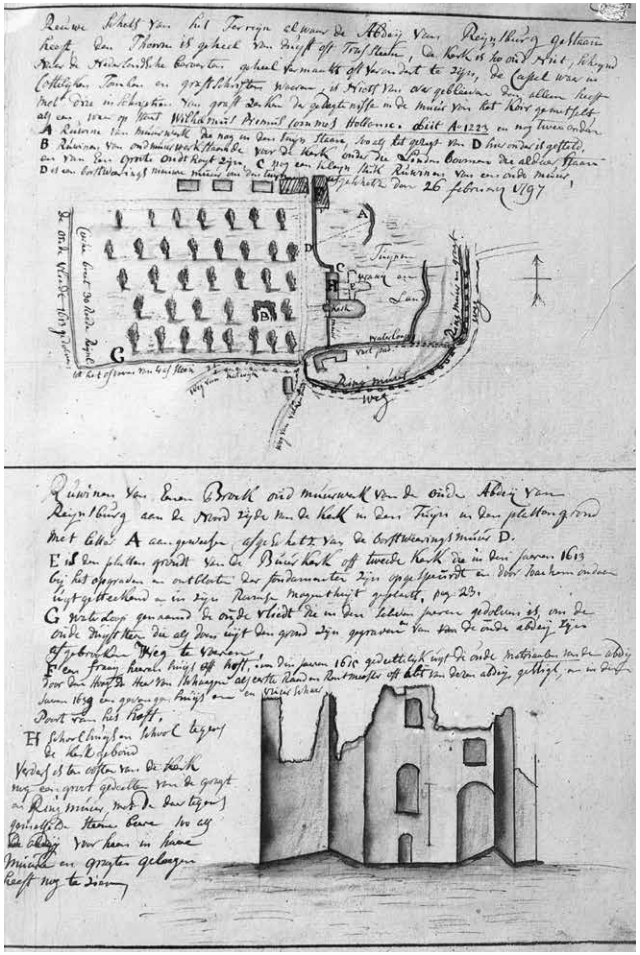
afbeelding 4. Reconstructie van de ligging van de ringwalburg van Rijnsburg. De pijl duidt de ligging van de Koningin Wilhelminaschool aan, aan de rand van de voormalige gracht. https://canonvankatwijk.nl/onderwijs/rinasburg/

1 Bron : https://canonvankatwijk.nl/onderwijs/rinasburg/

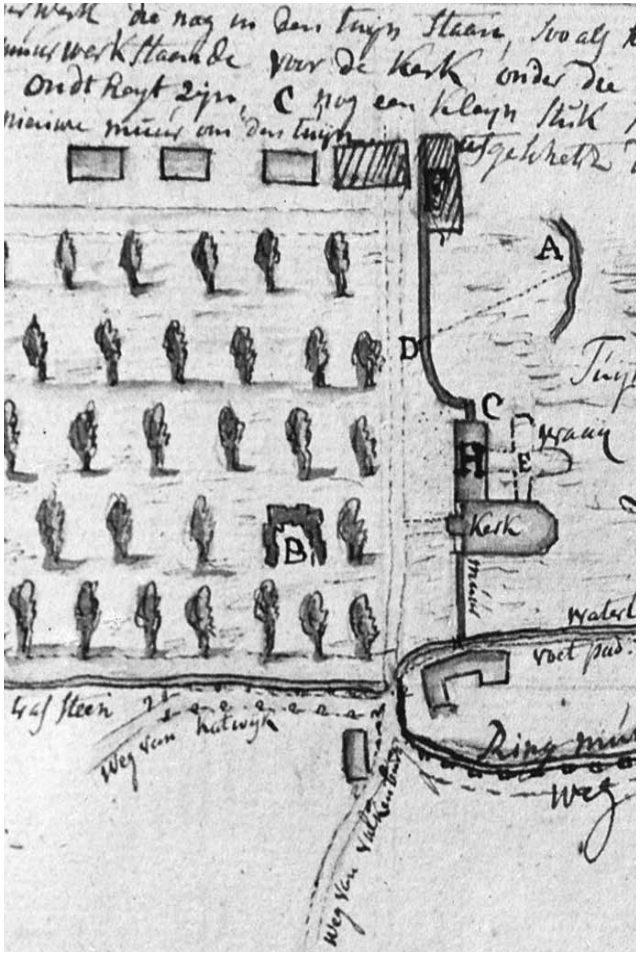
Rondom deze ringwalburg ontwikkelde zich geleidelijk een nederzetting, die uitgroeide tot het huidige Rijnsburg. Het huidige stratenplan van Rijnsburg bevat nog steeds sporen van de vroegere nederzetting. In 2014 werd een klein gedeelte van de voormalige ringgracht blootgelegd.

Bij de hier in 975 door graaf Dirk II gestichte kapel liet Petronilla van Saksen, de weduwe van graaf Floris II, in 1133 een benedictinessenklooster bouwen, zijnde de Abdij Rijnsburg.[1] Zij stichtte de abdij tijdens haar regentschap voor haar zoon, Dirk VI. Het klooster was een vrouwenabdij die was gebaseerd op de kloostertraditie van Cluny. Alleen vrouwen van adellijke afkomst mochten tot de abdij toetreden.

Dankzij de bescherming van de graven en gravinnen van Holland groeide de abdij uit tot de belangrijkste vrouwenabdij van Holland. In de loop der tijd verwierf zij grote hoeveelheden grond en andere bezittingen. Nadat de abdij in 1573-'74 grotendeels was verwoest, volgde de herbouw van de kerk in 1578. Tegenwoordig is in het centrum van Rijnsburg nog slechts één van de twee torens van de romaanse abdijkerk bewaard gebleven. Deze toren maakt nu deel uit van de huidige kerk.



afbeelding 5. Situatieplan en ruïnes van gebouwen behorende tot de abdij van Rijnsburg getekend op 26 februari 1797. *G. Waterloop genaamd de oude Vliet die in den selven jaeren (1613) gedolven is om de oude drijfsteen die als dan uijt den grond zijn gegraven en van de oude abdij zijn afgebrooken weg te voeren.*



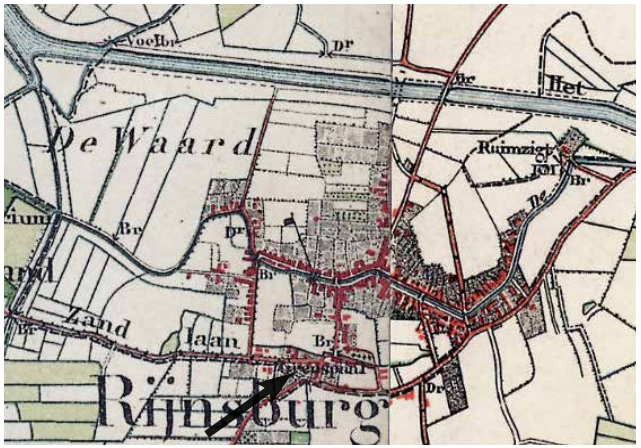
afbeelding 6. Detail van situatieplan met gebouw B, zijnde een ruïne, omschreven als *"Ruine van oud muurwerk staande voor de kerk onder de lindebomen die aldaar staan en van een groote oudtheyt zijn"*. De ruïne stond midden op het kavel waar de latere Koningin Wilhelminaschool in 1922 gebouwd zou worden.

1 Ronald Stenvert, Chris Kolman, Saskia van Ginkel-Meester, Elisabeth Stades-Vischer, Sabine Broekhoven en Ronald Rommes, Monumenten in Nederland. Zuid-Holland. Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist / Waanders Uitgevers, Zwolle 2004, pag 413-414.

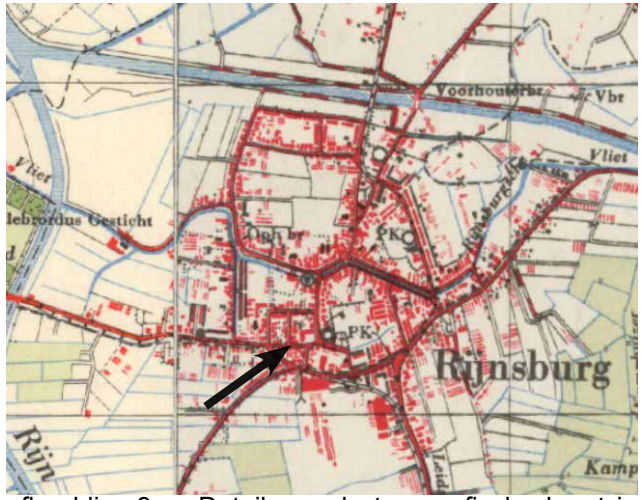
De ontwikkeling van het dorp bleef vanaf het ontstaan tot begin van de 20ste eeuw beperkt tot lintbebouwing aan weerszijden van de Nieuwe Vliet, gelegen even ten noorden van het klooster en kende ongeveer 2450 inwoners omstreeks 1900.[2] Ten behoeve van de bloementeelt werd in 1914 de veilingvereniging Flora opgericht. Na de Tweede Wereldoorlog groeide Rijnsburg en werden huizen gebouwd op de tuinbouwgronden binnen de bebouwde kom en na 1966 ten zuiden daarvan, waarmee het aantal inwoners groeide tot 17.734.



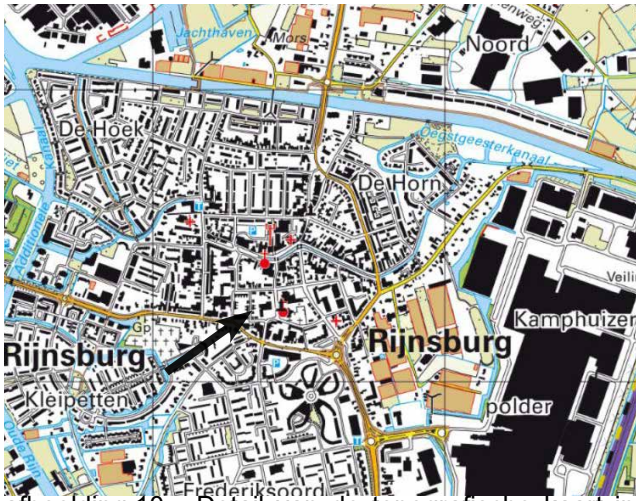
afbeelding 7. Detail van de topografische kaart in 1836 met het nieuw gegraven kanaal ten noorden van Rijnsburg. Het dorp bestond voornamelijk uit lintbebouwing langs de Vliet. www.topotijdreis.nl



afbeelding 8. Detail van de topografische kaart in 1900. Het dorp is vrijwel ongewijzigd met aan de zuidkant de N.H. Kerk en restanten van de oude Vliet. www.topotijdreis.nl

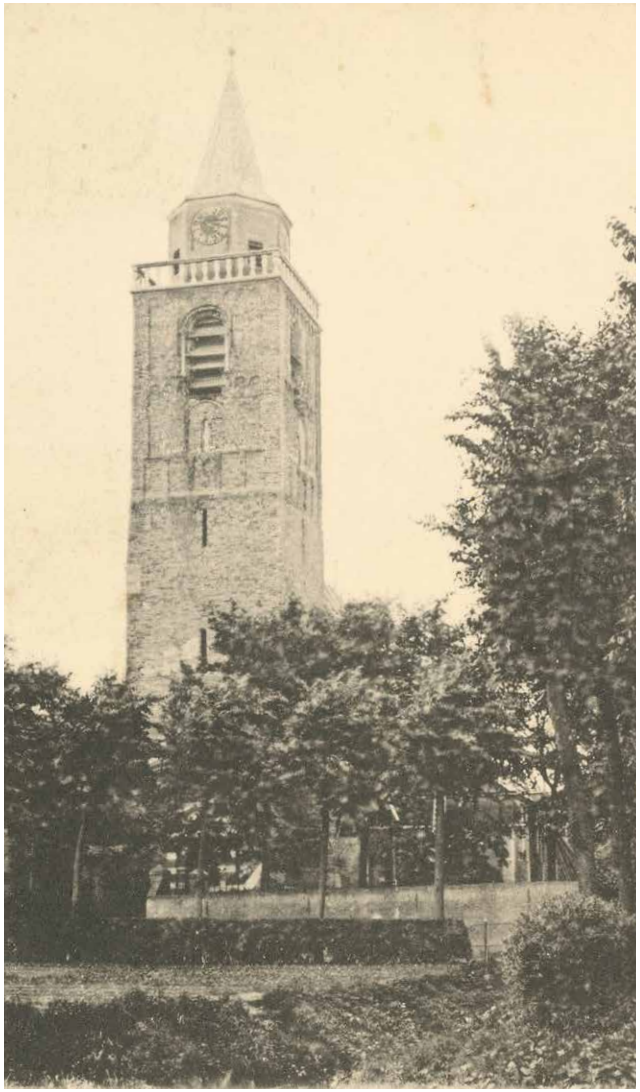


afbeelding 9. Detail van de topografische kaart in 1952. De tuinbouwgronden worden geleidelijk aan bebouwd en lintbebouwing aan de zuidzijde langs de Rijnsburger- en Oegstgeesterwerg. www.topotijdreis.



afbeelding 10. Detail van de topografische kaart in 2022. Vrijwel alle land- en tuinbouwgronden zijn verstedelijkt met rechts de bloemenveiling Flora in de Kamphuizerpolder. www.topotijdreis.nl

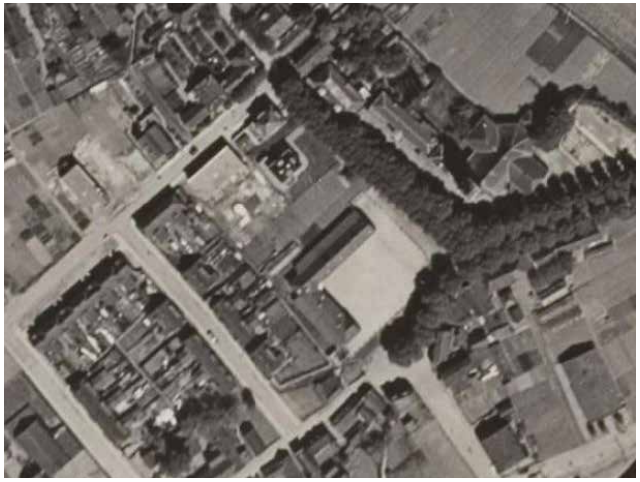
2 Inwonertal: 2.459 personen volgens de telling per 31 december 1899.



afbeelding 11. De Oude Vliet op de voorgrond in 1900 met links het perceel waarop de school gebouwd zou worden. Collectie ELO inv. PV_PV83994A.1



afbeelding 14. Luchtfoto van Rijnsburg in de periode 1920-1940. Foto collectie NIMH inv.nr. 2155-032302.



afbeelding 12. Detail van de luchtfoto in de periode 1920-1940 met in het midden de Koningin Wilhelminaschool. Foto collectie NIMH inv.nr. 2155-032302.



afbeelding 15. Foto van het plein omstreeks 1900 genomen vanuit het westen. Collectie ELO inv. PV_PV83994A.2.



afbeelding 13. Foto vanaf het schoolplein genomen naar het oosten omstreeks 1930. Collectie ELO inv. PV_PV83994A.4

BESCHRIJVING HUIDIGE SITUATIE

De beschrijving is in het kader van deze bouwhistorische verkenning kort en bondig weergegeven.

Ligging

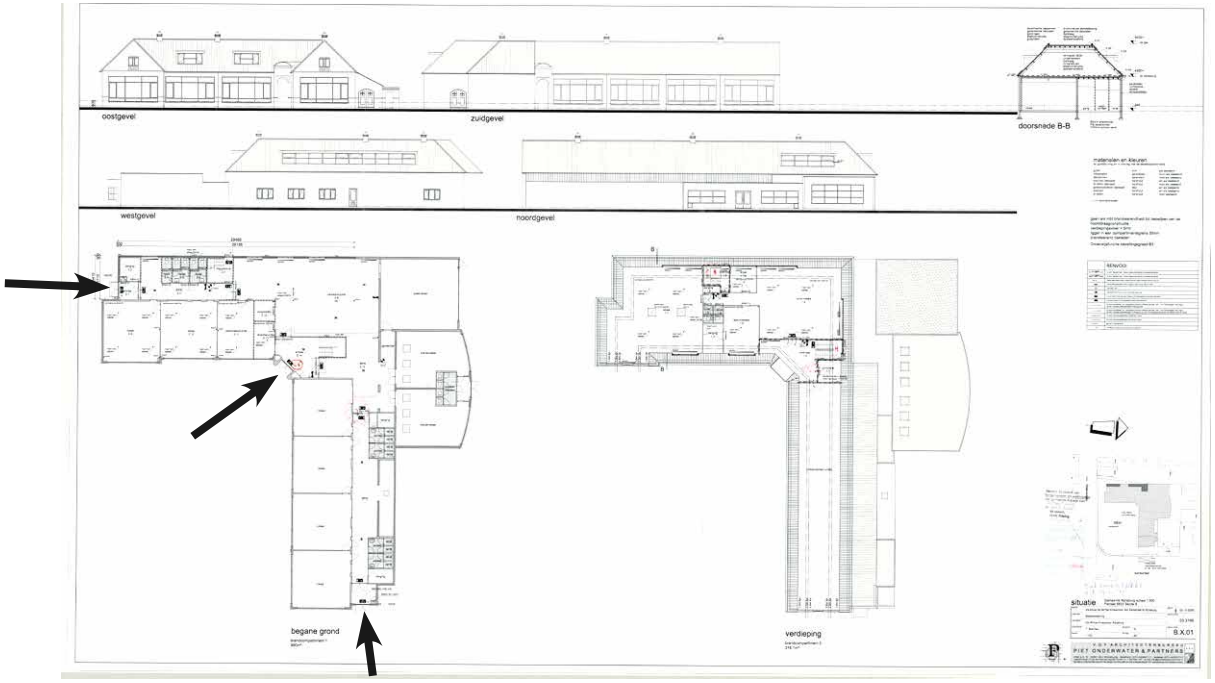
Het object is gelegen aan de Kerkstraat te Rijnsburg. De ligging, in het hart van het historisch dorpscentrum, is beeldbepalend in het straatgezicht. De oostvleugel loopt parallel aan de Heerenweg en de zuidvleugel loopt parallel aan de Kerkstraat. De hoofdentree bevindt zich in de oksel van de L-vorm en twee andere entreepartijen bevinden zich aan de uiteinden van de oost- en zuidvleugel.

Inleiding

Het gebouw betreft een lagere school uit 1922 - hoofdvolume – met een L-vormige plattegrond met een oostvleugel van ca. 30 meter (pleingevel) x 14 meter en een zuidvleugel van ca. 23 meter (pleingevel) x 14 meter en een volume aan de buitenhoek van de L-vorm aan de noordzijde van ca. 10 meter x 24 meter. Het L-vormig volume is één bouwlaag hoog en wordt beëindigd door een zadeldak. De gevel wordt beëindigd door een eenvoudige mastgoot. In de oksel van de L-vorm bevindt zich een overhoeks geplaatste entreepartij. De gevels zijn aan de pleinzijde opgetrokken uit roodbruine waalformaat vormbakstenen in schoon metselwerk voor de plint en rode waalformaat vormbakstenen in schoon metselwerk voor het opgaande werk, die gemetseld zijn in kruisverband. Het aan de achterzijde - noordzijde - gesitueerde volume is één bouwlaag hoog en wordt beëindigd door een plat dak (1990). De gevels zijn opgetrokken uit een moderne grijze baksteen schoon metselwerk in wildverband met overwegend strekken.



afbeelding 16. Luchtfoto van de Koningin Wilhelminaschool gezien vanuit het oosten.



afbeelding 17. De plattegrond van de begane grond en eerste verdieping, tekening Van Schie architecten, 2005. Een L-vorm met drie entrees.

Pleingevel

De pleingevel bestaat uit twee haaks op elkaar staande delen met in de oksel de overhoekse entreepartij. De gevel bestaat uit één bouwlaag en wordt beëindigd door een zadeldak. De gevel wordt beëindigd door een eenvoudige mastgoot. De gevel van schoon metselwerk is opgetrokken uit roodbruine waalformaat vormbakstenen voor de plint, beëindigd met rollaag in dezelfde steen en rode waalformaat vormbakstenen voor het gevelveld, die gemetseld zijn in kruisverband. Het dak is belegd met rode betonnen sneldekpannen (1980).



afbeelding 18. De voorgevel, gezien vanuit het zuidoosten vanaf de hoek van het schoolplein.

Pleingevel entreepartij

De entree is overhoeks geplaatst en is voorzien van een teruggeplaatste dubbele toegangsdeur met halfrond bovenlicht (1990) en wordt beëindigd door een gebogen fronton (1922). De dubbele toegangsdeur (1990) is sterk gemoderniseerd met in beide deuren een groter en kleiner vrijwel vierkante ruiten. De deurpartij heeft een dubbel kalf (1990). Links en rechts van de dubbele deur bevinden zich overhoeks geplaatste pilasters van Maulbronner zandsteen. De pilasters hebben een eenvoudig basement ter hoogte van de rollaag die de plint beëindigt. De voetplaat is tevens een hoeksteen. Op de voet bevindt zich tweemaal een rond profiel en een ojief. De schacht is glad en het kapiteel - tevens hoeksteen - bestaat uit een bolprofiel en een verweerd ojief met gebogen lijst. Boven de boog bevindt zich links en rechts een licht naar voren springend veld van cementpleisterwerk met een versierde rand. Hierop bevindt zich een opschrift - eveneens in cementpleisterwerk - met links het woord “ANNO” en rechts het bouwjaar “1922.” met beide een libelle erboven en omringd met bladmotieven. Hierboven bevindt zich een rollaag van koppen met erboven een veld met een versierde rand van cementpleisterwerk blokken met hierop het opschrift “WILHELMINA SCHOOL”. Hierboven bevindt zich wederom een rollaag van koppen met erboven een rollaag van strekken. De gevel wordt bekroond door een Maulbronner zandstenen architraaf met daarboven een gebogen fronton met daarin een veld van cementpleisterwerk met het opschrift “KONINGIN”. Het Maulbronner zandstenen gebogen fronton bestaat uit een ojiefprofiel met een holprofiel en recht gedeelte afgedekt met zinken kraal.



afbeelding 19. Detail de hoofdentree (1922) die zich onderscheidt van de andere twee entrees door prominente locatie in de oksel en de rijkere architectuur.



afbeelding 20. Detail van de Maulbronner zandstenen pilaster van de entreepartij met steen uit de plaats Maulbronn in het zuidwesten van Duitsland (1922).

Pleingevels linker en rechter vleugel

Het linkerdeel van de pleingevel van schoon metselwerk bestaat zoals beschreven uit één bouwlaag en wordt beëindigd door een zadeldak. De gevel wordt beëindigd door een eenvoudige mastgoot. De gevel wordt op de begane grond en eerste verdieping door drie vensterassen ingedeeld. De drie vensters op de begane grond zijn voorzien van samengestelde kunststof kozijnen (2023). De puien zijn grotendeels beglaasd met vast glas en zijn ieder voorzien van een tweetal draaiende delen.

De raampartijen zijn voorzien van donkerbruine keramische geglazuurde raamdorpelstenen (1964). Boven de raampartij van de topgevel in de linkeras bevinden zich zeven lagen metselwerk met daarboven een rollaag. Boven de raampartijen in de langsgevel in het midden en aan de rechterzijde bevindt de rollaag zich direct op de latei. De linker travee springt enigszins naar voren en deze eindrisaliet is voorzien van geblokte pilasters op de hoeken en wordt beëindigd door een topgevel. De topgevel wordt beëindigd door een rollaag. In de topgevel is een eenvoudig tweelicht opgenomen. Dit raam is voorzien van een hardstenen raamdorpelsteen en een hanenkam. In de borstwering onder het tweelicht bevindt zich verticaal geplaatst metselwerk in halfsteensverband. In het dakvlak boven de langsgevel bevinden zich twee identieke dakkapellen met ieder een samengesteld kunststof kozijn (2007). De puien zijn voorzien van één centrale grote ruit met aan weerszijden draaiende delen. Op de gemetselde penanten tussen de vensterassen bevinden zich eenvoudige zinken hemelwaterafvoeren. Op de nok van beide zadeldaken zijn vier deels zinken ventilatiekappen met daarop in lood gefelsde gezwenkte afdekplaten met een dennenappelvormige knop.

De gevels zijn spiegelsymmetrisch in de hartlijn van de hoofdentree, maar de pleingevel van de oostvleugel heeft een extra travée. Verder heeft de oostvleugel geen verspringing in de gevel en geen dakkapellen. De oostvleugel is op de begane grond slechts op de hoek voorzien van een geblokte pilaster, mede behorend bij de oostelijke kopgevel. Evenals bij de linker gevel is de pleingevel van de oostvleugel voorzien van hemelwaterafvoeren op de penanten en van ventilatiekappen op de nok van het zadeldak.



afbeelding 21. Overzicht van de linker vleugel gezien vanuit het zuidoosten.



afbeelding 22. Detail van de eindrisaliet van de linker vleugel met geblokte pilasters (1922).



afbeelding 23. Overzicht van de rechter vleugel gezien vanuit het zuidoosten.

Zuidgevel van de linkervleugel

De gevel bestaat uit één bouwlaag en wordt beëindigd door een zadeldak. De gevel wordt beëindigd door een eenvoudige mastgoot. De gevel bestaat uit schoon metselwerk met plint in roodbruine en het opgaande werk in rode vormbakstenen in kruisverband, zoals eerder beschreven bij de pleingevels. Het dak is belegd met rode betonnen sneldekpannen (1980).

De zuidgevel bestaat uit twee delen, te weten een blinde gevel aan de rechterzijde (1922) en een circa 2 meter terugliggende gevel met de zijingang aan de linkerzijde (2007). Beide gevels zijn op de hoeken voorzien van geblokte pilasters. Aan de rechterzijde van het linkerdeel bevindt zich een stoep met verzinkt stalen rooster voor een dubbele deur onder een halfronde anderhalfsteens boog. De dubbele deur is voorzien van smeedijzeren gehengen. Beide deuren zijn uitgevoerd met een bossingpaneel en vier ruiten (1922). De deurgreep is modern (1990).



afbeelding 24. Overzicht van de zuidgevel van de linkervleugel gezien vanuit het zuiden.


afbeelding 25. De zijingang met hergebruikte paneeldeuren met smeedijzeren gehengen (1922).


afbeelding 26. Detail van het linker deel van de zuidgevel met een geblokte pilaster (2007).



afbeelding 27. Rechterdeel van de zuidgevel met aan beide zijden geblokte pilasters (1922).

Oostgevel van de rechtervleugel

De gevel van schoon metselwerk bestaat uit twee bouwlagen en wordt beëindigd door een geveltop. De gevel is opgetrokken in schoon metselwerk overeenkomstig de eerder beschreven gevels en is op de hoeken voorzien van geblokte pilasters. De overgang tussen de begane grond en de geveltop wordt gevormd door een rollaag. In de geveltop is een tweelicht opgenomen met in de onderliggende borstwering verticaal geplaatst metselwerk in halfsteens verband (1922), vergelijkbaar met de hiervoor beschreven geveltop van de linkervleugel. De gevel is voorzien van geblokte pilasters op de hoeken. Op de begane grond bevindt zich centraal een samengesteld kunststof kozijn (2023). De dagkanten aan weerszijden van het kozijn zijn in afwijkend metselwerk ingeboet (1964).

Ter rechterzijde van de topgevel is een circa 0,5 meter teruggelegen geveldeel onder een lessenaarsdak aanwezig, waarin de tweede zijingang is opgenomen. De zijingang is identiek aan die in de zuidgevel en bestaat uit een dubbele deur onder een anderhalfsteens gemetselde halfronde boog. De dubbele deur is eveneens voorzien van smeedijzeren gehengen en kent een vergelijkbare detaillering met een bossingpaneel en vier ruiten (1922). Rechts van dit geveldeel bevindt zich een tweede, iets terugliggend geveldeel (1922), dat wordt beëindigd door een ezelsrug. In dit geveldeel bevindt zich een doorgang met een korfboog naar de hierachter gelegen fietsenstalling.



afbeelding 28. Overzicht van de oostgevel van de rechtervleugel vanuit het oosten gezien.



afbeelding 29. Detail van de geveltop met het tweelicht met verticaal metselwerk in de borstwering (1922).



afbeelding 30. Detail van kunststof samengesteld kozijn (2023) met ingeboet metselwerk (1964).



afbeelding 31. Detail van de geblokte pilasters op de hoeken van de oostgevel (1922).

Achtergevel westzijde

De achtergevel aan de westzijde bestaat uit een linker en rechter gedeelte. Het linker gedeelte is een blinde gevel schoon metselwerk van grijs-bruine bakstenen (1990) over één bouwlaag in kettingverband van drie tot negen strekken afgewisseld met een enkele kop. Aan de rechterzijde van het linkerdeel bevindt zich een hwa. Het rechter gedeelte van de gevel bestaat uit één bouwlaag schoon metselwerk en wordt beëindigd door een afgeplat schilddak (2007). De gevel wordt beëindigd door een eenvoudige mastgoot. De gevel bestaat uit een opgaande plint met een moderne variant donkere waalformaat bakstenen in kettingverband van één tot vier strekken afgewisseld met een enkele kop (2007). De plint wordt beëindigd door een rollaag. Het metselwerk van het opgaande werk erboven bestaat eveneens uit een moderne variant rode waalformaat bakstenen in kettingverband van één tot negen strekken afgewisseld met een enkele kop (2007). Het dak is belegd met rode betonnen sneldekpannen. Het rechter geveldeel wordt door twee hwa's verdeeld in drie traveeën. In de gevel is een viertal drielichten, ieder voorzien van twee draaiende delen, alsmede een eenvoudige éénruits deur met ervoor een gemetselde stoep.

In het midden van het dakvlak is een langgerekte dakkapel opgenomen (2007). Deze dakkapel bevat drie samengestelde ramen met daarin zowel 6-ruits als 4-ruits roedenverdelingen.



afbeelding 32. Overzicht van de achtergevel gezien vanuit het zuidwesten (2007).



afbeelding 33. Linkerdeel van de achtergevel gezien vanuit het zuidwesten (1990).



afbeelding 34. Detail van een drielicht in de achtergevel (2007) gezien vanuit zuidwesten.



afbeelding 35. Zicht op de brede dakkapel in het dakvlak boven de achtergevel (2007).

Achtergevel noordzijde

De zichtbare delen van het linker deel van de gevel bestaan uit schoon metselwerk op de begane grond en wordt beëindigd door een zadeldak (1922 en 1964). De begane grond is grotendeels aan het zicht onttrokken door de belendende bebouwing. De gevel wordt beëindigd door een eenvoudige mastgoot.

Het rechterdeel bestaat uit een licht gebogen gevel opgetrokken uit moderne bruin-grijze bakstenen, gemetseld in kettingverband met centraal een dubbele deur met beglazing met aan weerszijden een 6-ruits samengesteld kozijn (1990). In de borstwering onder deze kozijnen zijn roodbruine geglazuurde tegels als bekleding van de borstwering opgenomen. Rechts hiervan bevindt zich een hogere gevel die iets terug ligt en is opgetrokken uit dezelfde bruin-grijze bakstenen in hetzelfde verband met centraal een 12-ruits samengesteld kozijn, dat eveneens van een betegeling op de onderliggende borstwering voorzien is.



afbeelding 36. Rechterdeel achtergevel gezien vanuit het noordwesten.



afbeelding 37. Rechterdeel achtergevel gezien vanuit het noordoosten.

Begane grond - Oostvleugel

In de oostvleugel loopt vanaf de zij-ingang voor de bovenbouw een lange gang van oost naar west die toegang biedt aan vier leslokalen aan de zuidzijde en twee toiletgroepen met daar tussenin een printhok aan de noordzijde.

Vier leslokalen

De vier leslokalen zijn vrijwel identiek. Het leslokaal van groep 8 is van de vier lokalen het enige lokaal met aan twee zijden een raam omdat dit lokaal zich aan het uiteinde van de vleugel bevindt. De interieurafwerking van de huidige vier lokalen - zoals de linoleumvloeren en het systeemplafond - kwam grotendeels tot stand tijdens de verbouwing in 2007. Sporen van eerdere bouwfasen zijn zichtbaar in de plinten en deuromlijsting (1922) en houtwolcementplaten (1980).

Gang

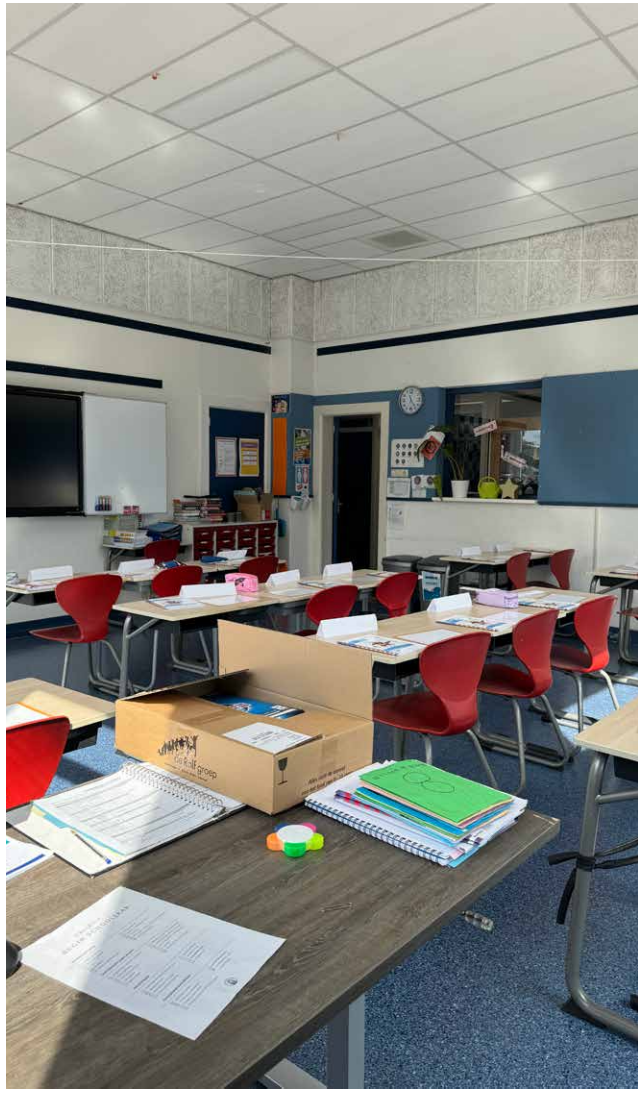
De interieurafwerking van de gang kenmerkt zich door een linoleum vloerafwerking (2007), gestucte wanden en een gestuct plafond. De ruimte is voorzien van een brandslang (2007) en brandblusser. De plafondarmaturen bestaan uit tl-verlichting met omkapping in de lengterichting van de gang. Het plafond is voorzien van rookmelders (2007).



afbeelding 39. Detail van de oorspronkelijke toegangsdeuren van de zij-ingang van de oostvleugel (1922) met daarnaast een meterkast (1980).



afbeelding 38. Gang oostvleugel, gezien naar het westen. Aan de linkerzijde bevinden zich de leslokalen en aan de rechterzijde de toiletgroepen en printhok.



afbeelding 40. Zicht op het lokaal van groep 8, gezien naar het noordwesten.



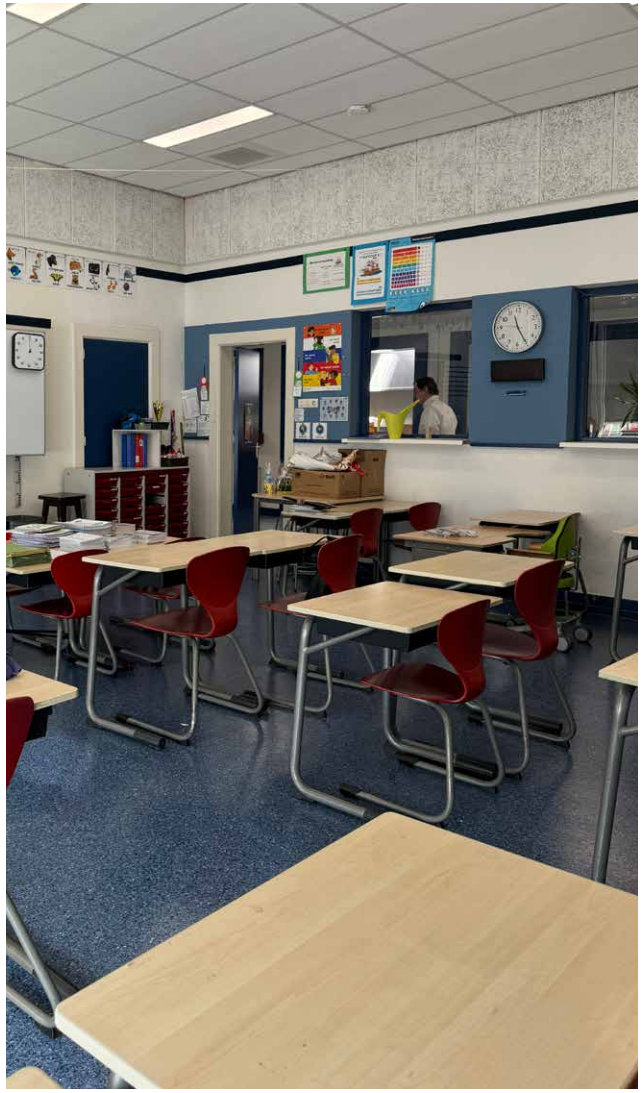
afbeelding 41. Detail van de oorspronkelijke deuromlijsting met kwartrond profiel (1922) en een recente deur (1980).



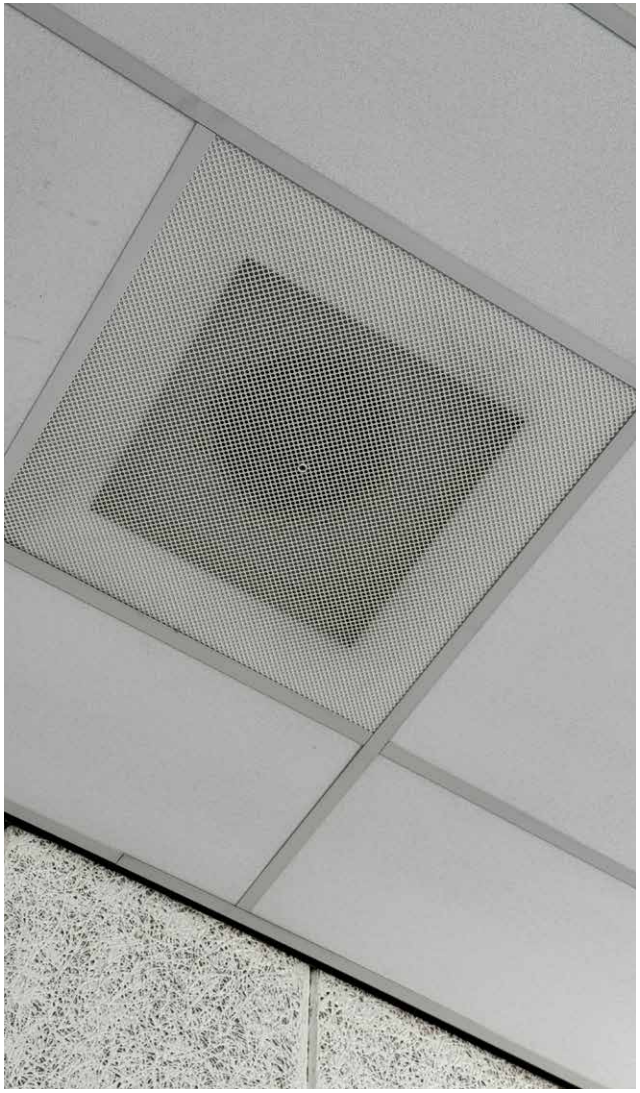
afbeelding 43. Detail van de plint van 12,5 x 2,5 cm (1922) met daaronder een secundaire plint van 7 cm (1980).



afbeelding 42. Detail houtwolcementplaten, welke doorlopen tot aan het plafond (1980).



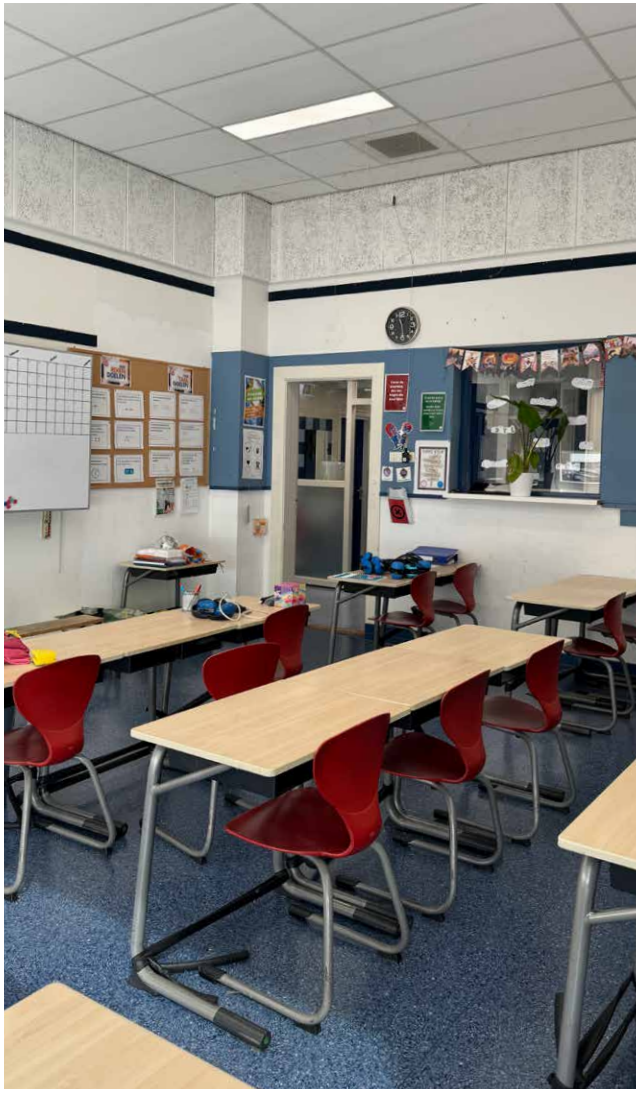
afbeelding 46. Zicht op het lokaal van groep 7, gezien naar het noordwesten.



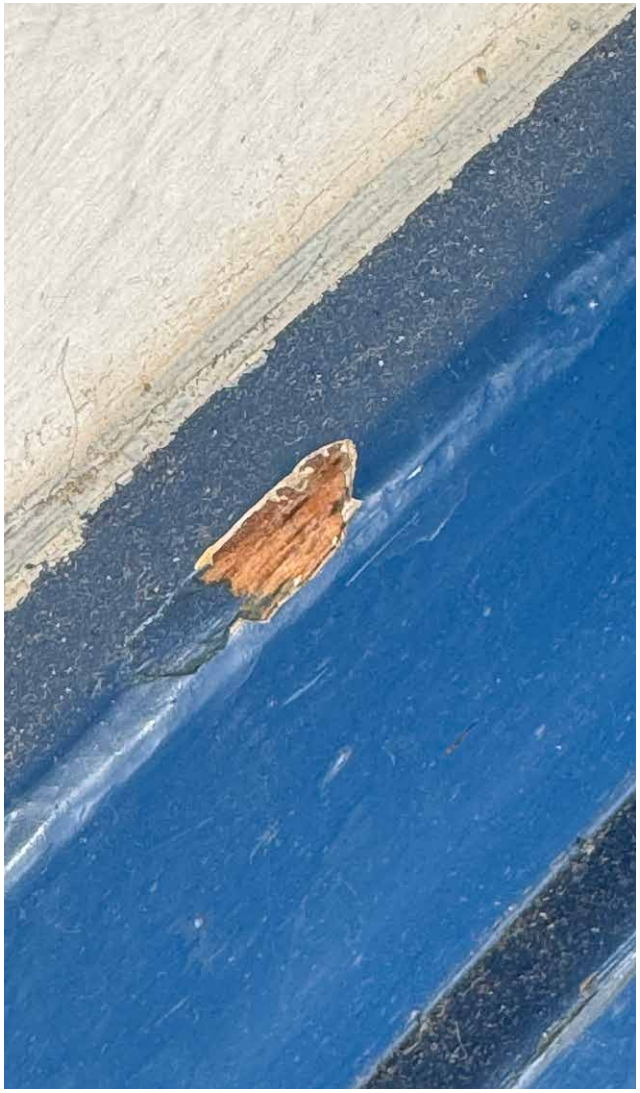
afbeelding 44. Detail systeemplafond met ventilatierooster (1980).



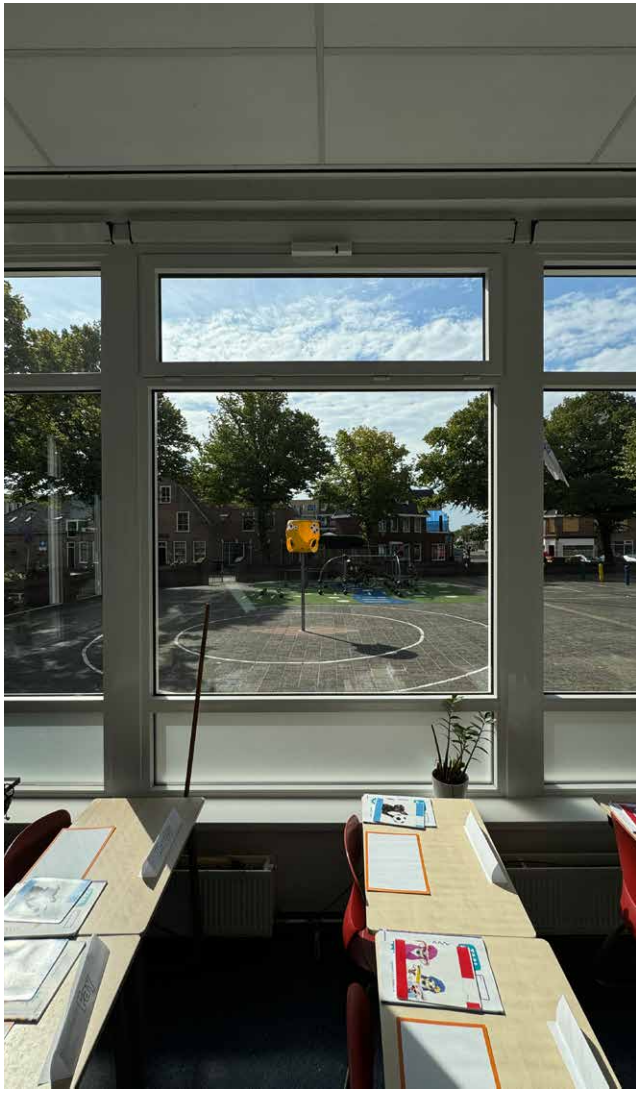
afbeelding 45. Detail ventilatiekanaal boven het systeemplafond. Hierboven is een stucplafond op steengaas aanwezig (1964).



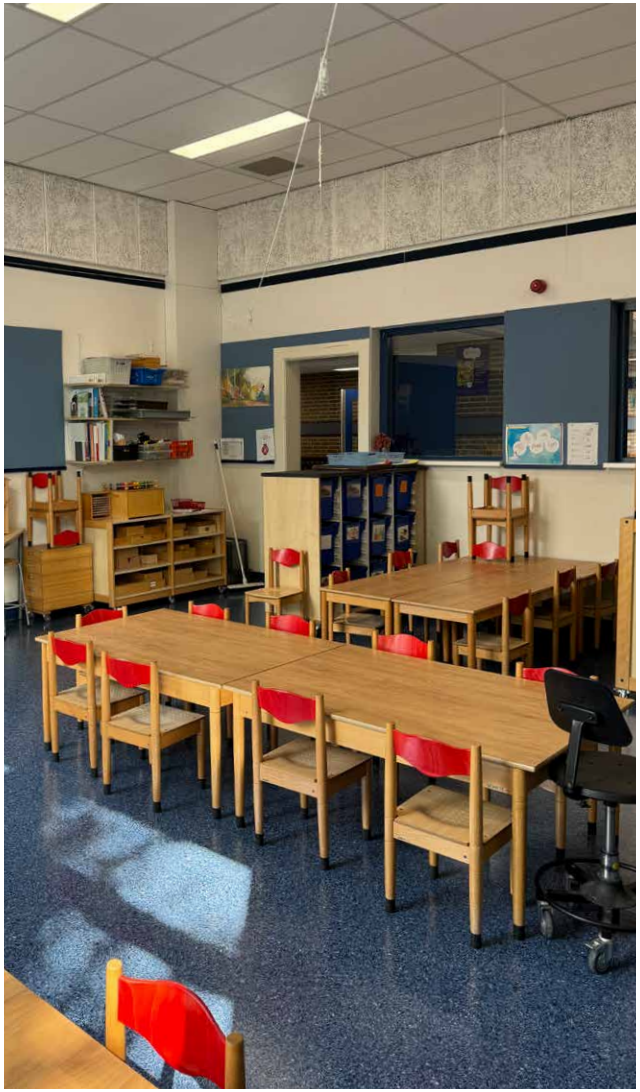
afbeelding 49. Zicht op het lokaal van groep 6, gezien naar het noordwesten.



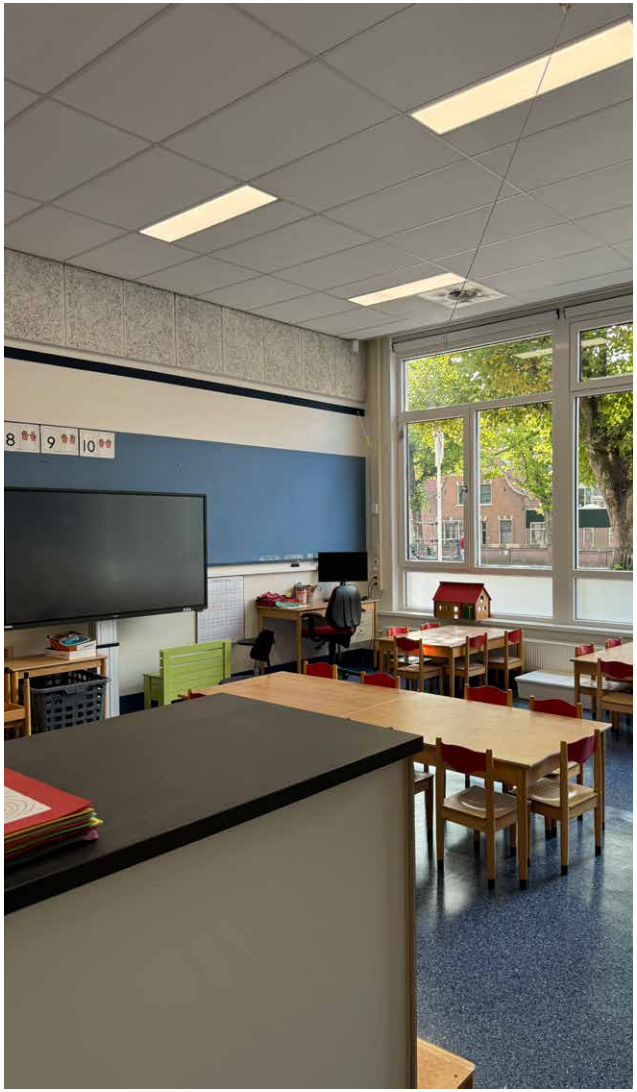
afbeelding 47. Detail van houtimitatie die zich bevindt onder de verflagen op de oorspronkelijke plint (1922).



afbeelding 48. Detail van de recent vernieuwde kunststof ramen en kozijnen (2023). Alle lokalen aan de pleingevel zijn voorzien van dergelijke puien.



afbeelding 50. Zicht op het lokaal van de nulgroep, gezien naar het noordwesten.



afbeelding 51. De nulgroep heeft in tegenstelling tot de andere drie leslokalen in de oostvleugel het schoolbord aan de oostgevel hangen.



afbeelding 52. Detail van een tussendeur met oorspronkelijke omlijsting (1922). Alle leslokalen in de oostvleugel zijn door vergelijkbare deuren verbonden.

Begane grond - Oostvleugel

Toiletten

De toiletten werden tijdens de renovatie van 2007 geheel vernieuwd. De huidige blauwe wandtegels van 15 x 15 cm, gezet in schaakbordpatroon, alsmede het sanitair dateren uit deze tijd. De wanden zijn voorzien van een zwarte tegelplint van 15 x 15 cm in het voorportaal en 7,5 x 15 cm in de toiletten uit dezelfde tijd.



afbeelding 53. Overzicht toiletgroep bovenbouw met in totaal vier keramische closetpotten.



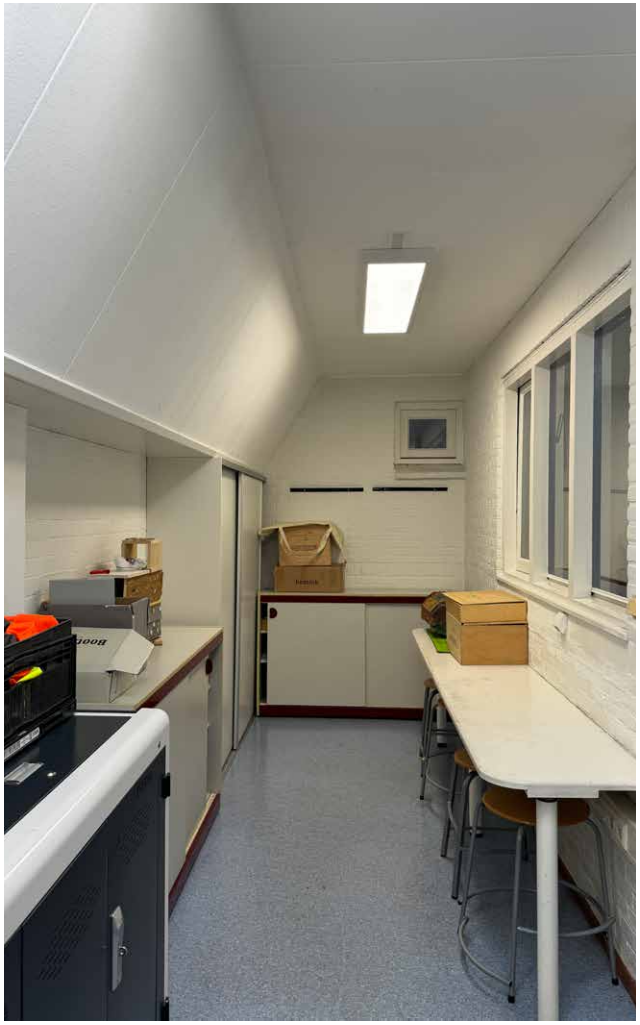
afbeelding 54. Overzicht toiletgroep kleuters met in totaal vier keramische closetpotten.

Begane grond - Oostvleugel

Printhok

Het printhok is later ontstaan door het overkappen van de smalle buitenruimte tussen de oorspronkelijke achtergevel en de belendingen aan de noordzijde van de oostvleugel (1990).

De voormalige achtergevel heeft bakstenen van 20,5 x 9,7 x 5,0 cm en een 10-lagenmaat van 63 cm en is uitgevoerd van kruisverband en voorzien van een snijvoeg. De wand van de toiletuitbouw uit 1964 heeft bakstenen van 21,0 x 10,0 x 5,0 cm en een 10-lagenmaat van 65 cm en is uitgevoerd in halfsteensverband en is voorzien van een licht verdiepte voeg.



afbeelding 55. Overzicht printhok met rechts de oorspronkelijke buitenwand (1922), haaks daarop de wand van de uitbouw van de toiletgroep (1964) en links een muur die gebouwd is tegelijk met de bouw van het speellokaal en de kleuterklassen (1990).



afbeelding 57. Detail van voormalige buitenwand rechts (1922) en links een wand van de uitbreiding van de toiletgroep (1964).



afbeelding 56. Detail van valramen in de voormalige buitenwand met halfrond profiel (1922).

Begane grond: Zuidvleugel

In de zuidvleugel loopt vanaf de entree voor de onderbouw een lange gang van zuid naar noord met aan de oostzijde van de gang twee leslokalen, een personeelsruimte, een pantry en een directieruimte en aan de westzijde een berging, nis, toiletgroep en een trappenhuis (2007).

De ruimten zijn afgewerkt met linoleumvloeren. De wanden zijn voorzien van vliesbehang. Het plafond bestaat uit een systeemplafond met verlichtingspanelen.

In het invalidetoilet en de toiletgroep zijn de huidige blauwe wandtegels 15 x 15 cm, gezet in schaakbordpatroon. De wanden zijn voorzien van een zwarte tegelplint van 15 x 15 cm in het voorportaal en 7,5 x 15 cm in de toiletten. Het sanitair is modern (2007).



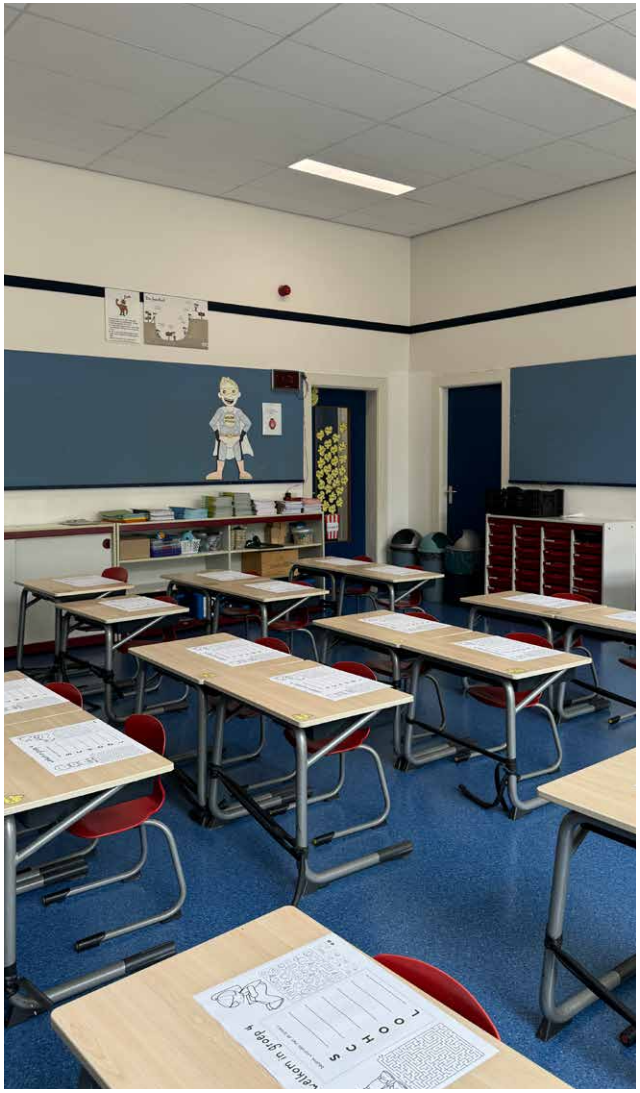
afbeelding 59. Detail van de oorspronkelijke toegangsdeuren van de zij-ingang in de zuidvleugel (1922, herplaatst in 2007).



afbeelding 58. Gang zuidvleugel, gezien naar het zuiden. Aan de linkerzijde bevinden zich de leslokalen, aan de rechterzijde het trappenhuis en toiletten.



afbeelding 60. Zicht op het lokaal van groep 5, gezien naar het noordwesten.



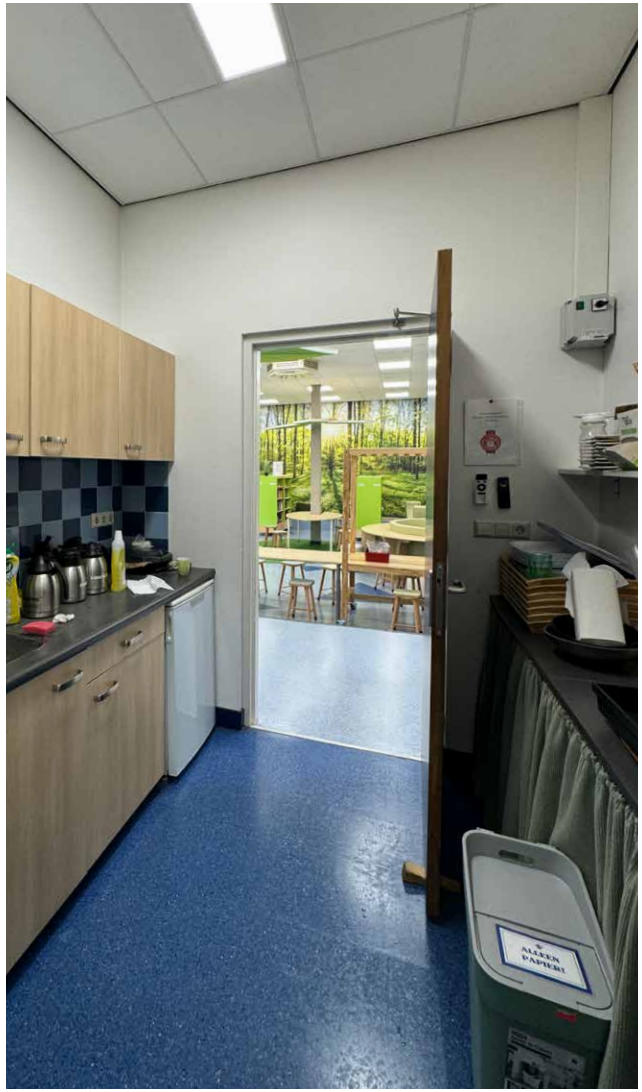
afbeelding 61. Zicht op het lokaal van groep 4, gezien naar het noordwesten.



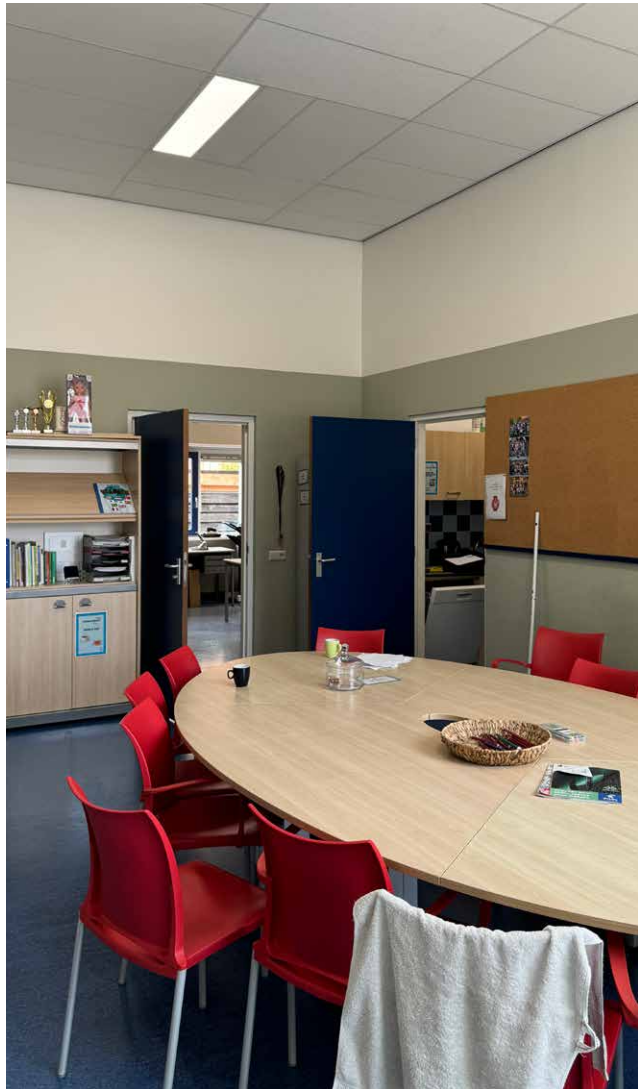
afbeelding 62. Detail van entreedeur en tussendeur met oorspronkelijke deuromlijsting met kwartrond profiel (1922) en een recente deur (1980).



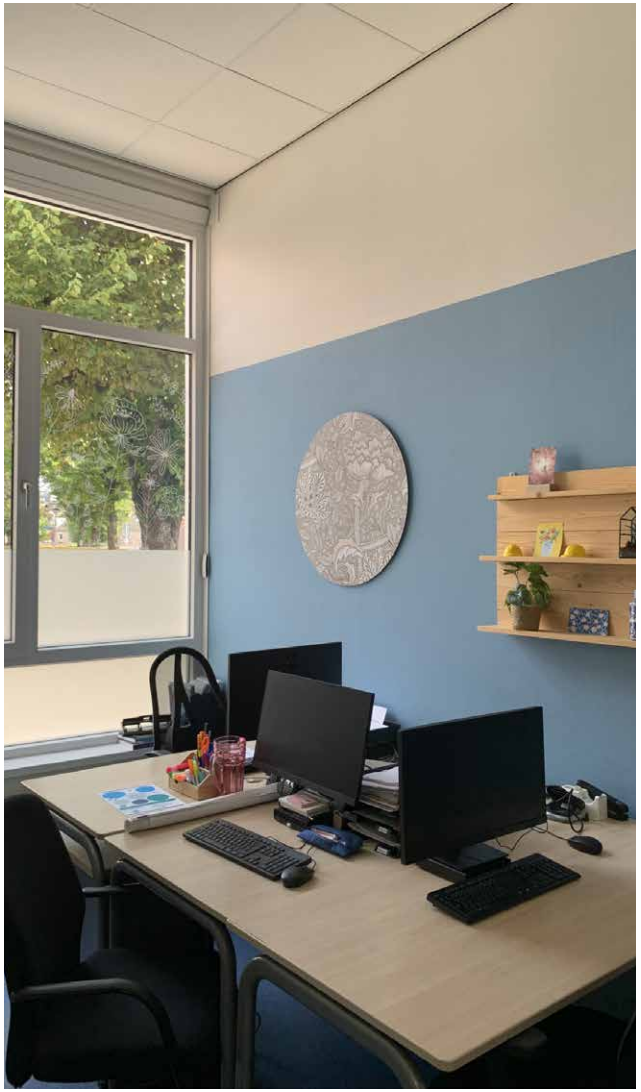
afbeelding 63. Detail steenwol isolatieplaten boven het systeemplafond van groep 4 (2007).



afbeelding 64. De pantry is voorzien van een ijskast en vaatwasmachine. De blauwe wandtegels meten 15 x 15 cm en zijn gezet in schaakbordpatroon (2007).



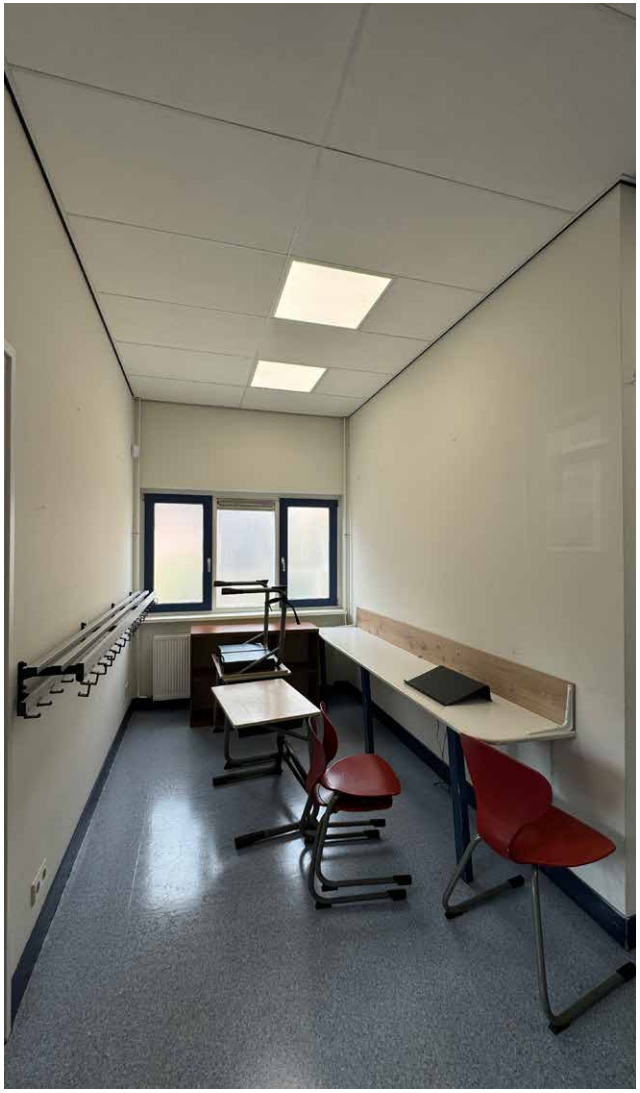
afbeelding 65. Zicht op de personeelsruimte met linoleum vloer en systeemplafond (2007).



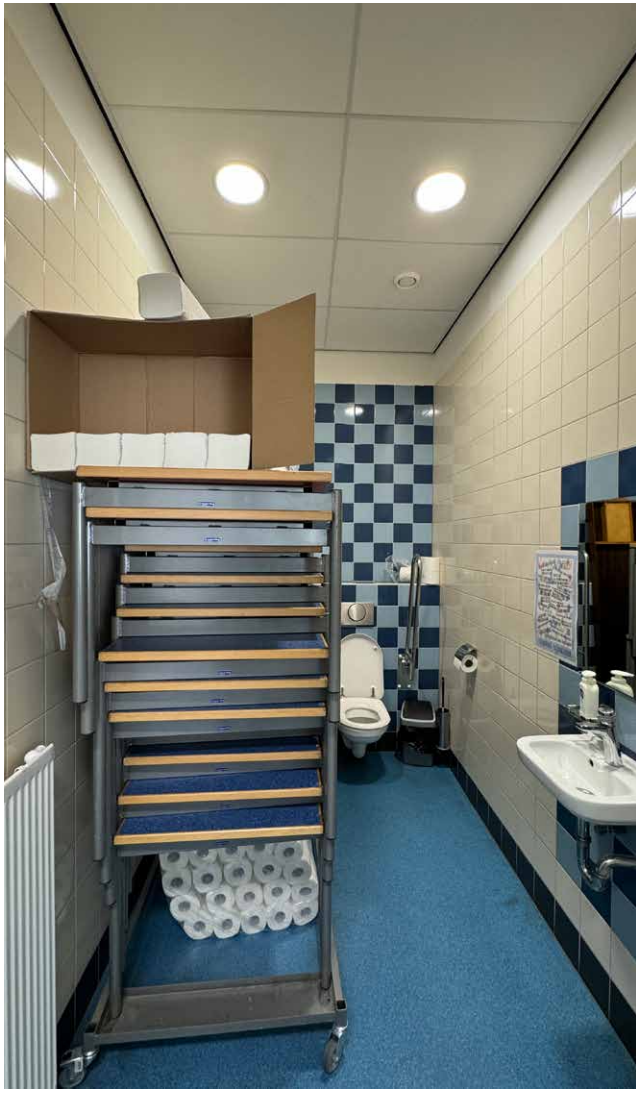
afbeelding 66. Zicht op de directieruimte met linoleum vloer en systeemplafond (2007).



afbeelding 67. Zicht op berging gezien naar het westen (2007). De ruimte heeft rondom wandplanken.



afbeelding 68. Zicht op nis gezien naar het westen (2007). De ruimte heeft een linoleumvloer en een systeemplafond (2007).



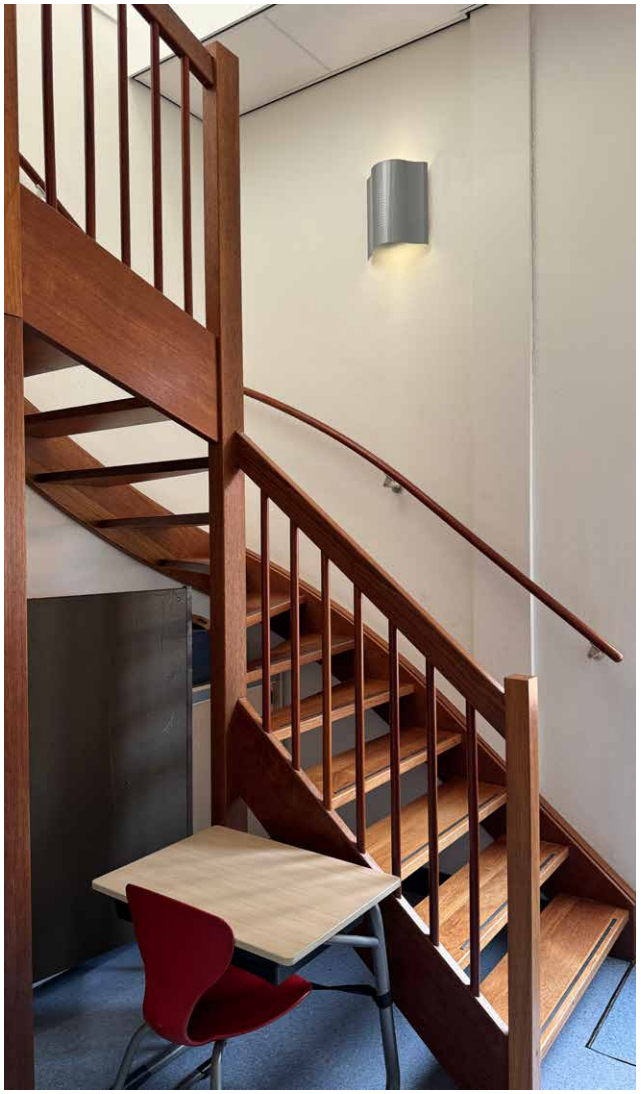
afbeelding 69. Zicht op invalidetoilet met modern sanitair gezien naar het westen. De plafondverlichting is voorzien van ronde armaturen (2007).



afbeelding 70. Zicht op toiletgroep met modern sanitair gezien naar het zuidwesten. De crème en blauwe wandtegels meten 15 x 15 cm (2007).



afbeelding 71. Zicht op toiletgroep met modern sanitair gezien naar het noordwesten. De ruimte heeft een linoleumvloer en een systeemplafond (2007).



afbeelding 72. Zicht op het trappenhuis met hardhouten trap gezien naar het westen, voorzien van een linoleumvloer, systeemplafond en vliesbehang (2007).

Begane grond - Middendeel

De entree van het middendeel geeft toegang tot de kleuterlokalen, het speellokaal en de kuil, maar ook tot de directiekamer, pantry en lerarenkamer. Deze laatste drie behoren bouwkundig gezien tot de zuidvleugel. De ruimten zijn afgewerkt met linoleumvloeren. De wanden zijn voorzien van vliesbehang. Het plafond bestaat uit een systeemplafond met verlichtingspanelen (2007).



afbeelding 74. Overzicht entree middendeel, gezien naar het zuid-zuidoosten.



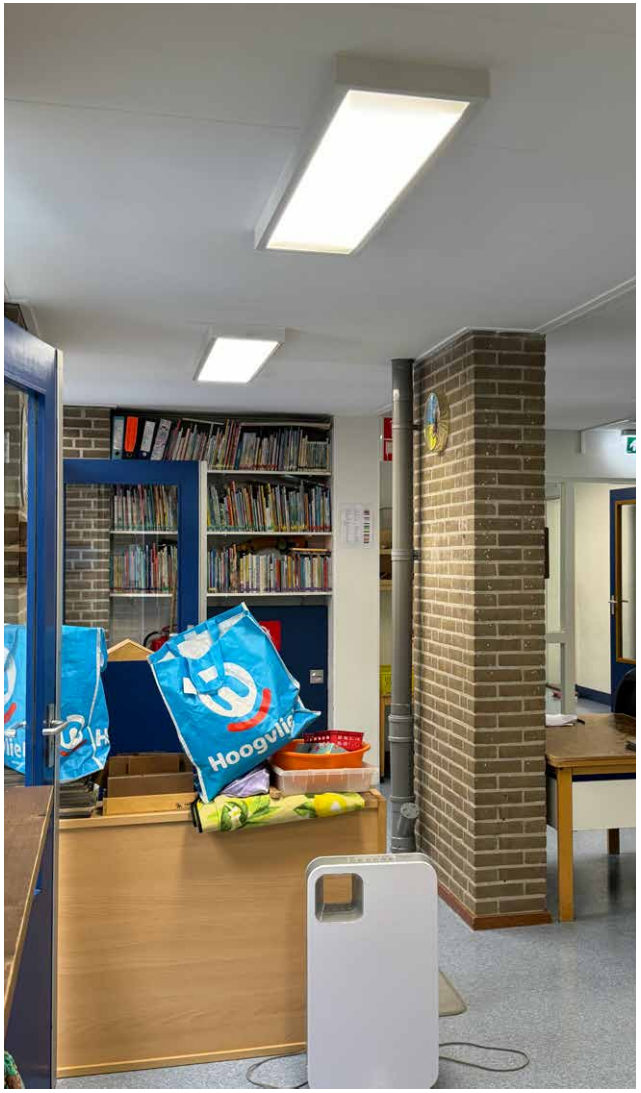
afbeelding 73. Overzicht ruimte grenzend aan de kantine, gezien naar het zuidwesten. De ruimte heeft een linoleumvloer, vliesbehang en systeemplafond.



afbeelding 75. De kantine met linoleumvloer, systmeeplafond met ventilatieunit, verlichtingspanelen en spots gezien naar het noordwesten.



afbeelding 76. De kantine gezien naar het zuidoosten. Aan de kolommen bevinden zich bladvormige panelen ter bevordering van de akoestiek.



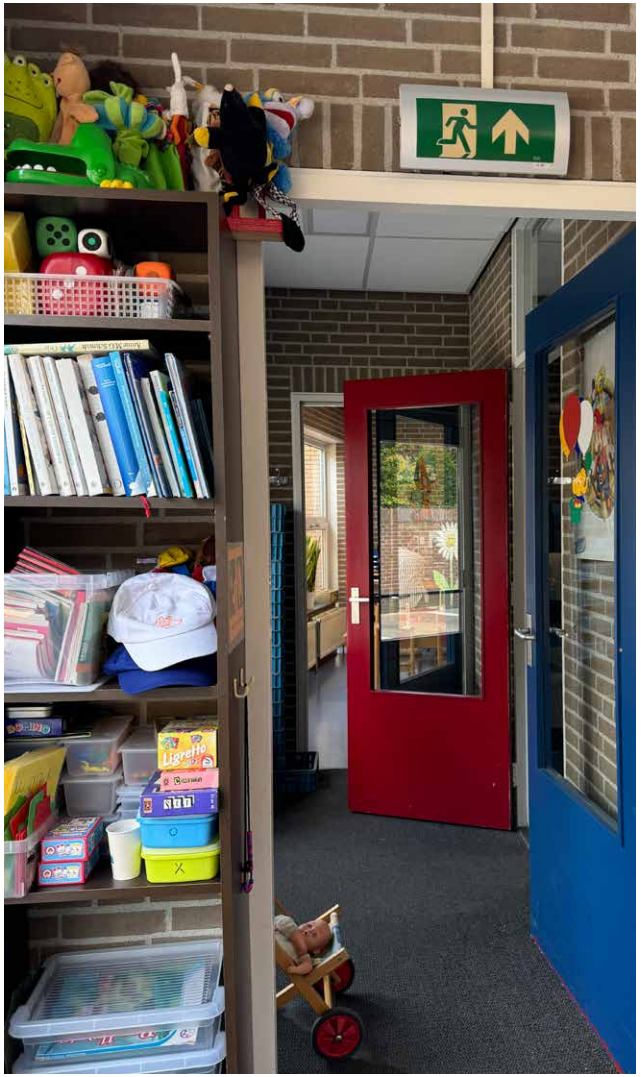
afbeelding 77. Ingebouwde boekenkast in de gang gezien naar het westen.



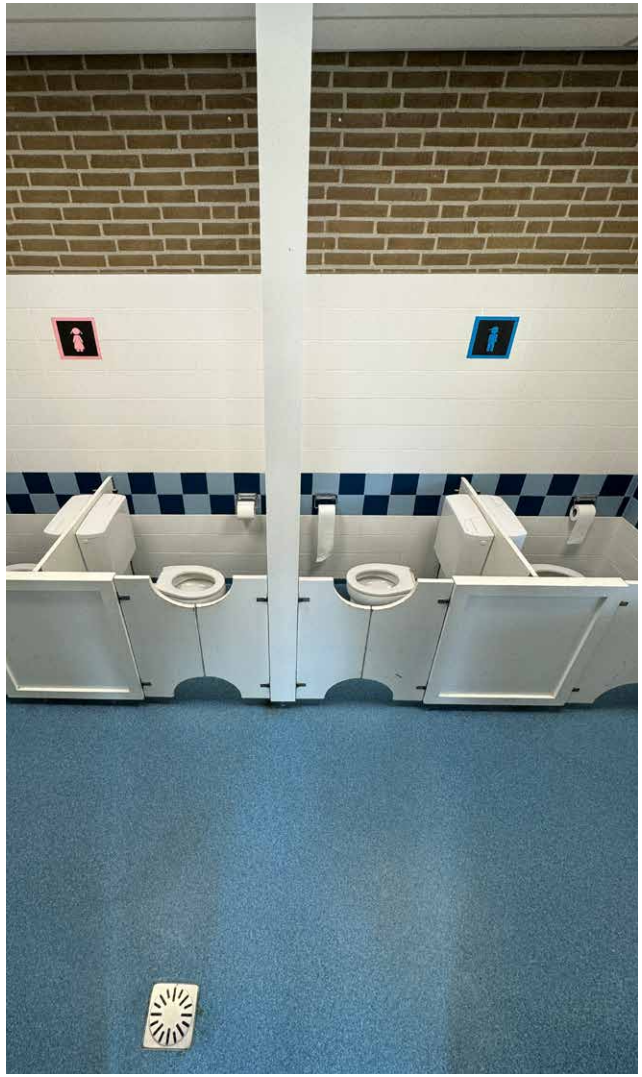
afbeelding 78. Kleuterlokaal Vlindertuin met linoleumvloer en een systeemplafond met verlichtingspanelen en daklichten, gezien naar het zuidwesten (1990).



afbeelding 79. Het andere kleuterlokaal met linoleumvloer en een systeemplafond met verlichtingspanelen en daklichten, gezien naar het zuidoosten (1990).



afbeelding 80. Tussenhal richting de toiletgroep van de kleuters gezien naar het oosten (1990).



afbeelding 81. Toiletgroep kleuters met saloondeuren gezien naar het zuiden (1990).



afbeelding 82. Overzciht speellokaal gezien naar het zuidoosten (1990). De vloer is een een marmoleum sportvloer.



afbeelding 83. Detail van de in 2007 dichtgemetselde doorgang in de zuidelijke wand van het speellokaal gezien naar het zuiden.

Eerste verdieping

Trappenhuis

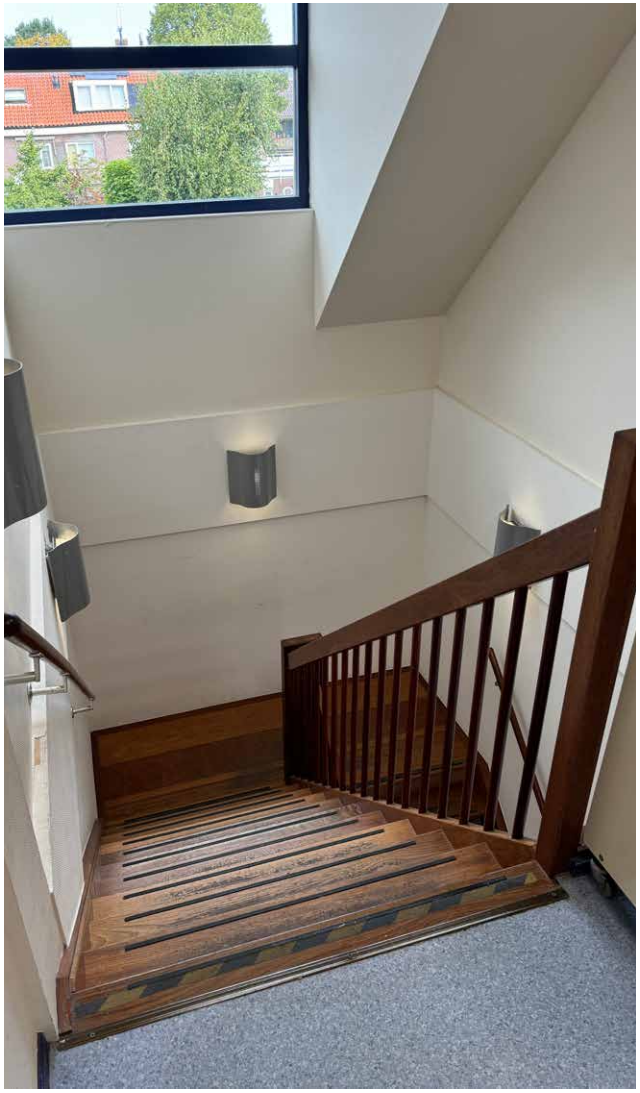
In het trappenhuis verbindt een houten trap de begane grond met de eerste verdieping en op de wanden bevinden zich grijze metalen wandarmaturen (2007). De overloop op de eerste verdieping geeft toegang tot de berging, CV-ruimte, grote berging en het archief.

Overloop, berging, CV-ruimte en archief

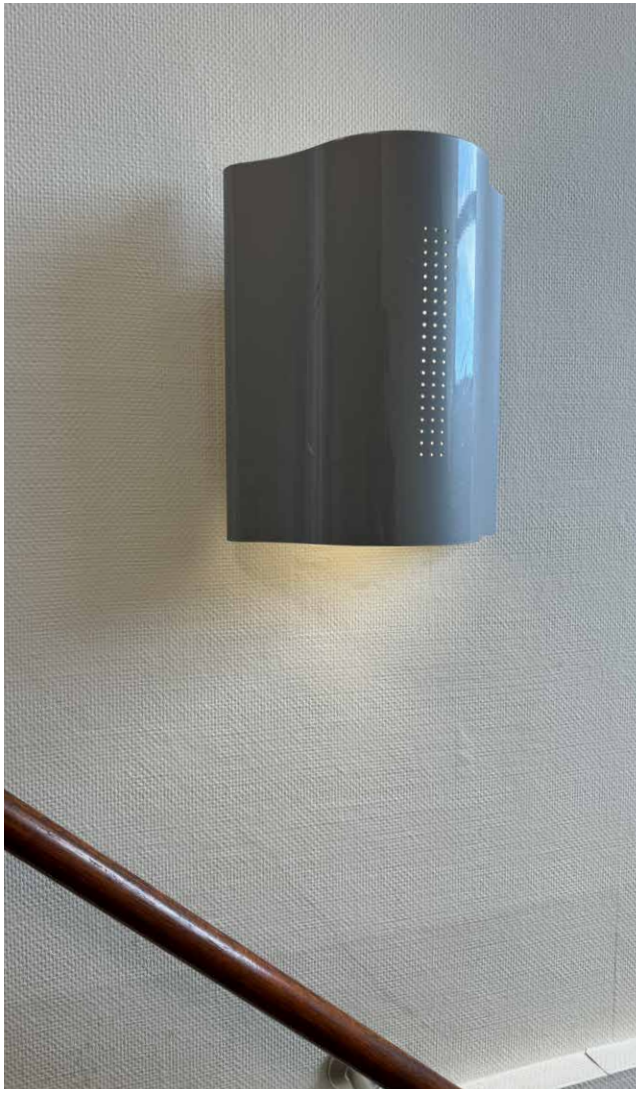
De ruimten zijn afgewerkt met linoleumvloeren. De wanden zijn voorzien van vliesbehang. Het plafond van de overloop bestaat uit een systeemplafond met verlichtingspanelen.

Grote berging

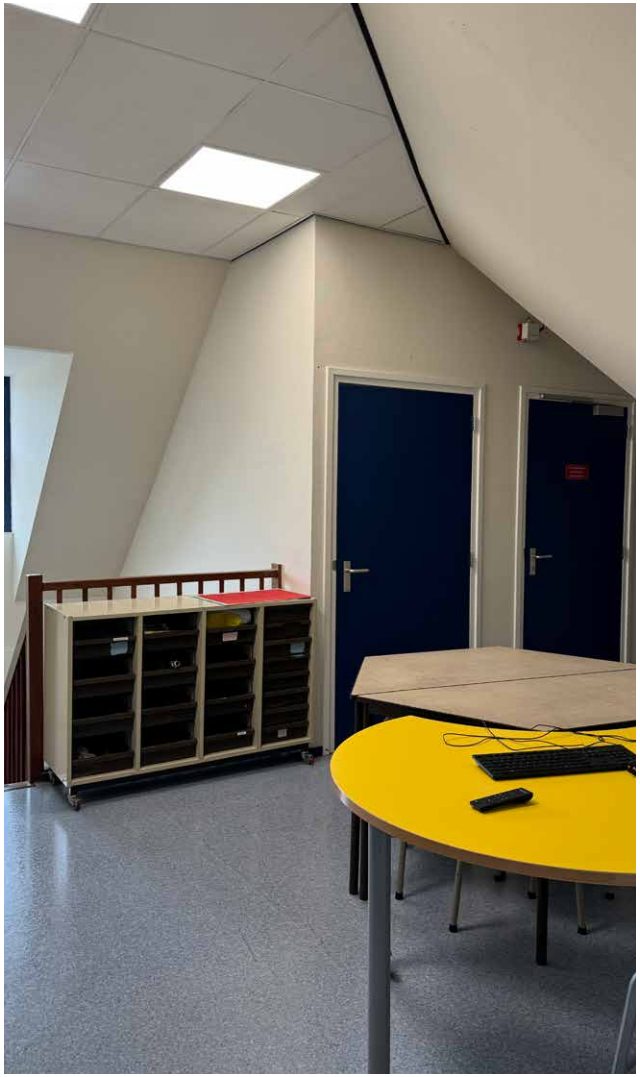
In de oostvleugel bevindt zich een grote berging onder de grenenhouten kapconstructie (1922). De twee hanebalken zijn 16 x 5 cm, de makelaar is 23 x 7 cm, de spantbenen 23 x 7 cm, de gordingen 17 x 7 cm en het dakbeschot bestaat uit kraaldeeltjes met een breedte van 9,5 cm. De grenen vloerdelen zijn 22 x 7,5 cm (1922). De bovenslagbalken meten 22 x 7,5 cm met klosjes van 4,5 x 6,5 cm.



afbeelding 85. Trappenhuis met hardhouten steektrappen (2007).



afbeelding 84. Modern wandarmatuur (2007).



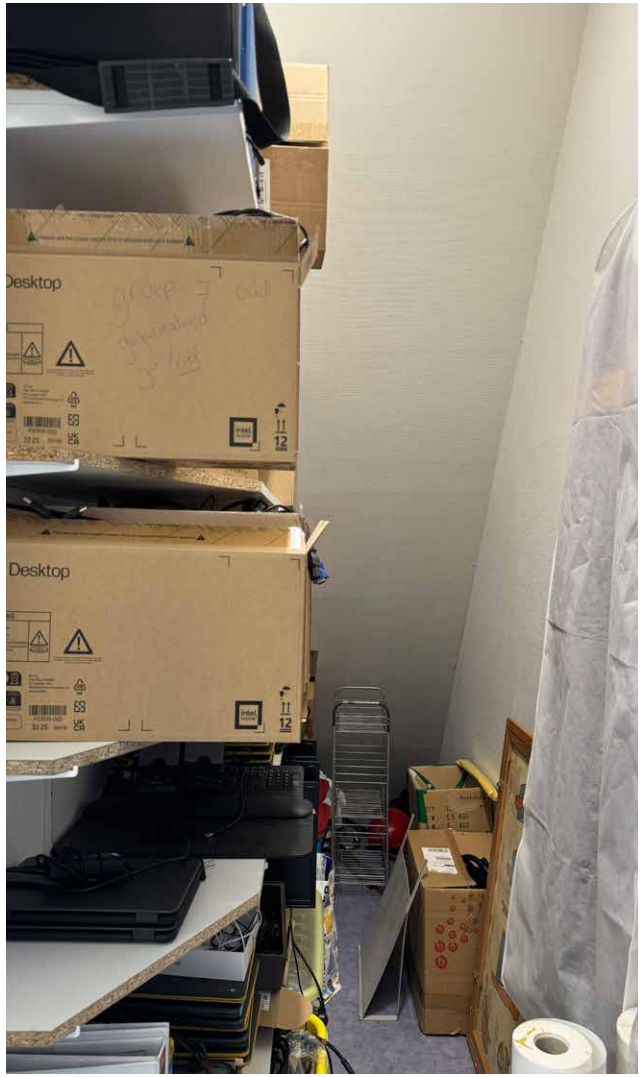
afbeelding 86. Overloop met toegang tot beide vleugels, gezien naar het noordoosten (2007).



afbeelding 87. Overloop met toegang tot beide vleugels, gezien naar het zuidwesten (2007).



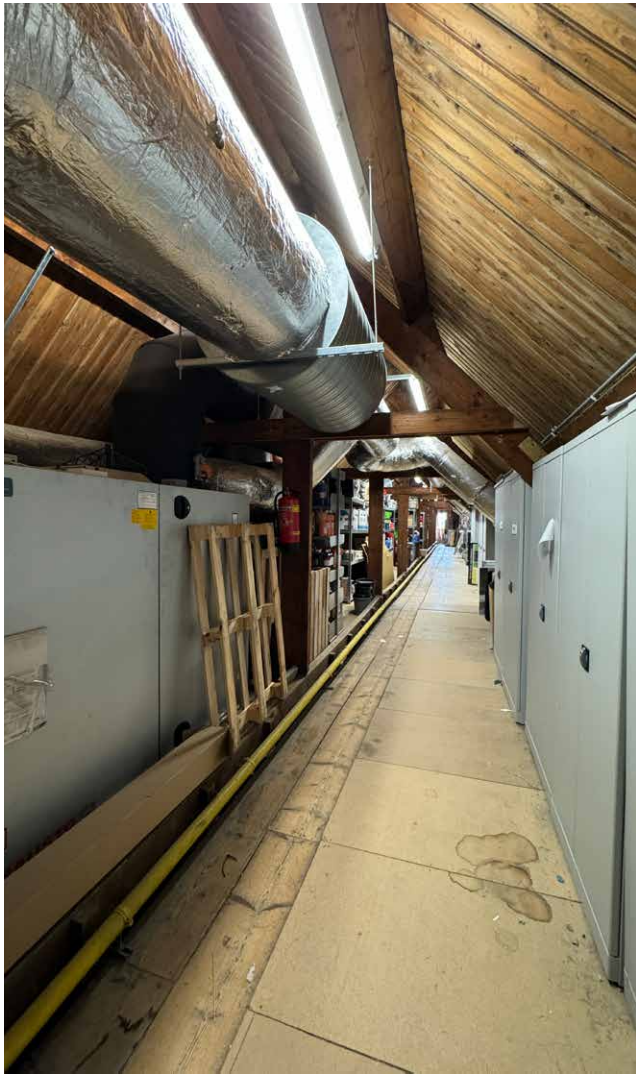
afbeelding 88. Berging met kast in gebruik als archief van de Koningin Wilhelminaschool.



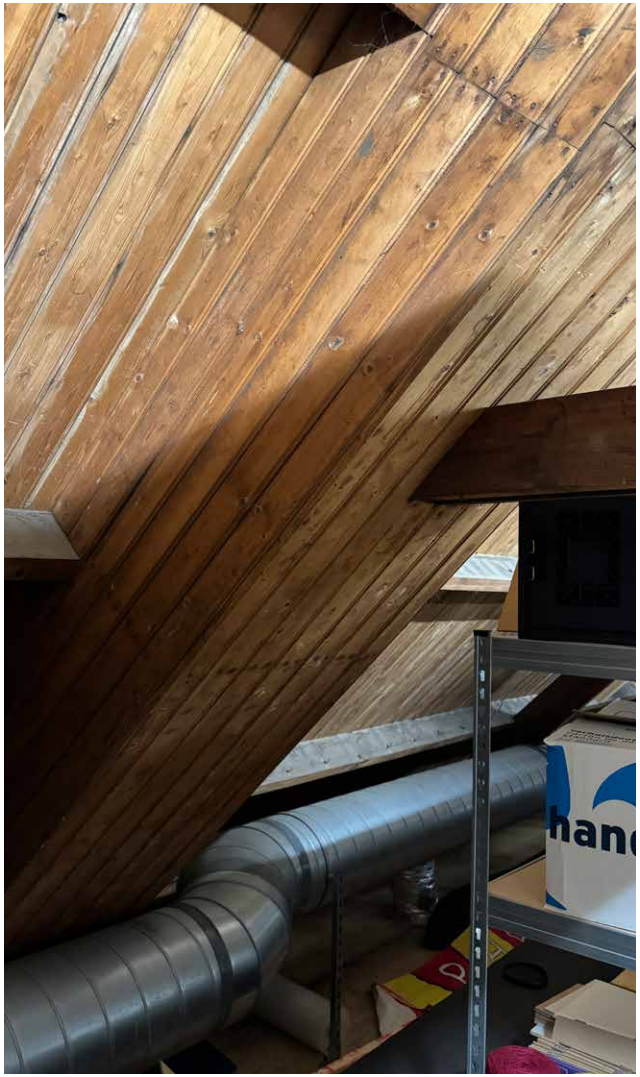
afbeelding 89. Berging met linoleumvloer en vliesbehang (2007).



afbeelding 90. CV-ruimte met linoleumvloer en vliesbehang (2007).



afbeelding 91. Grote berging gezien naar het oosten. In de ruimte bevinden zich opbergkasten. De ruimte wordt verlicht door tl-armaturen.



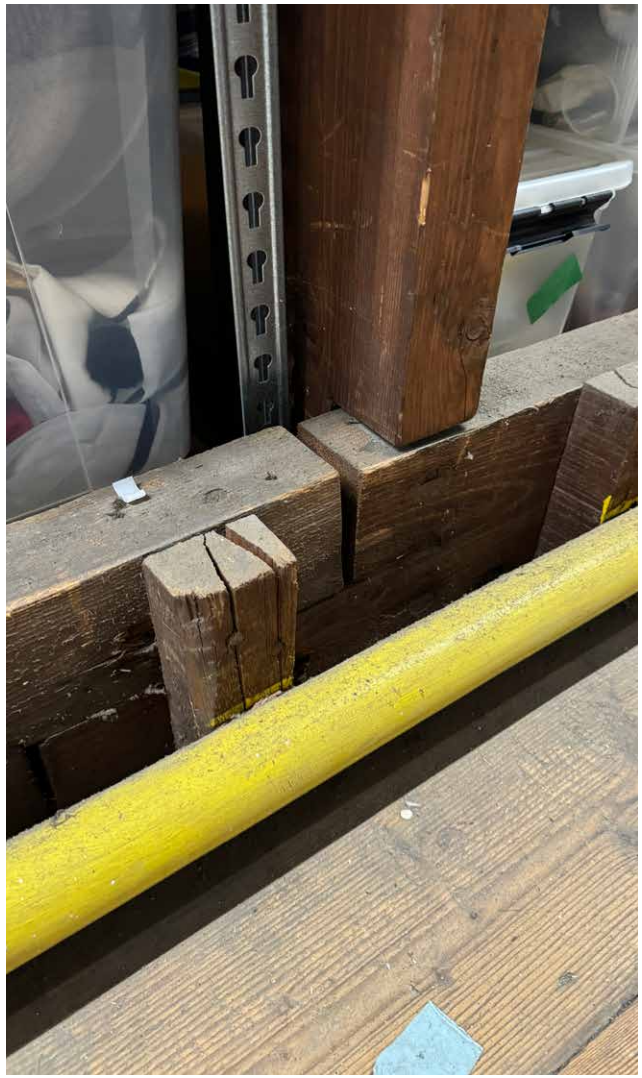
afbeelding 92. Afgetimmerde ventilatiekanalen met grenen kraaldelen van 9,5 cm (1922).



afbeelding 93. Detail luchtbehandelingsbuizen met bijbehorende ravelingen en doorvoeren in het dakbeschot (2007).



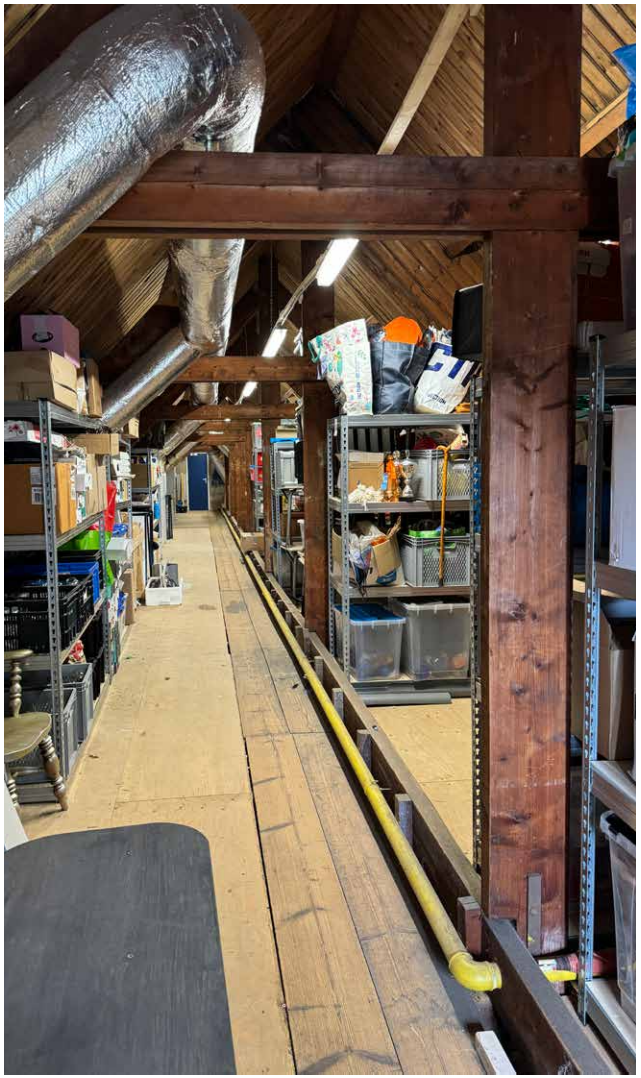
afbeelding 94. Detail bouwsporen van een voormalige dakkapel uit 1922, afgetimmerd met grenen kraaldelen van 9,5 cm ten tijde van de verbouwing in 1980.



Detail van de bovenslagbalken, waaraan de plafondliggers zijn opgehangen (1922). De balken meten 22 x 7,5 cm en de klosjes 4,5 x 6,5 cm.



Detail van de bovenslagbalk en de oplegging ervan in de oostgevel (1922).



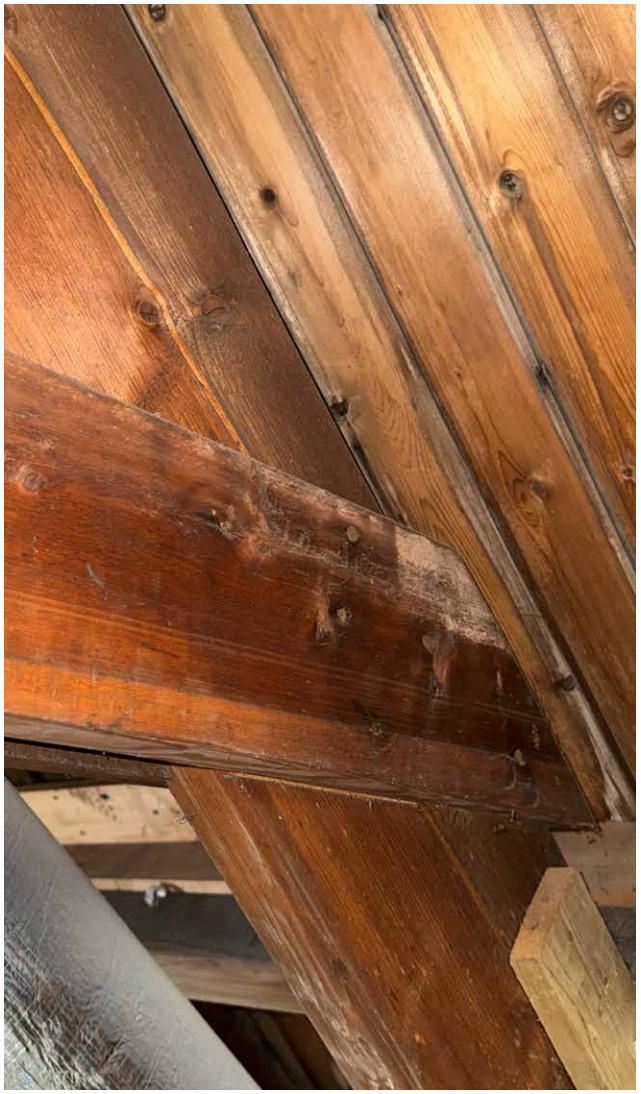
afbeelding 95. Berging oostvleugel gezien naar het westen. De grenen vloerdelen meten 22 x 7,5 cm (1922).



afbeelding 96. De dubbele hanebalken meten 16 x 5 cm, de makelaar 23 x 7 cm, de spantbenen 23 x 7 cm, de gordingen 17 x 7 cm en het dakbeschot bestaat uit kraaldeeltjes met een breedte van 9,5 cm (1922).



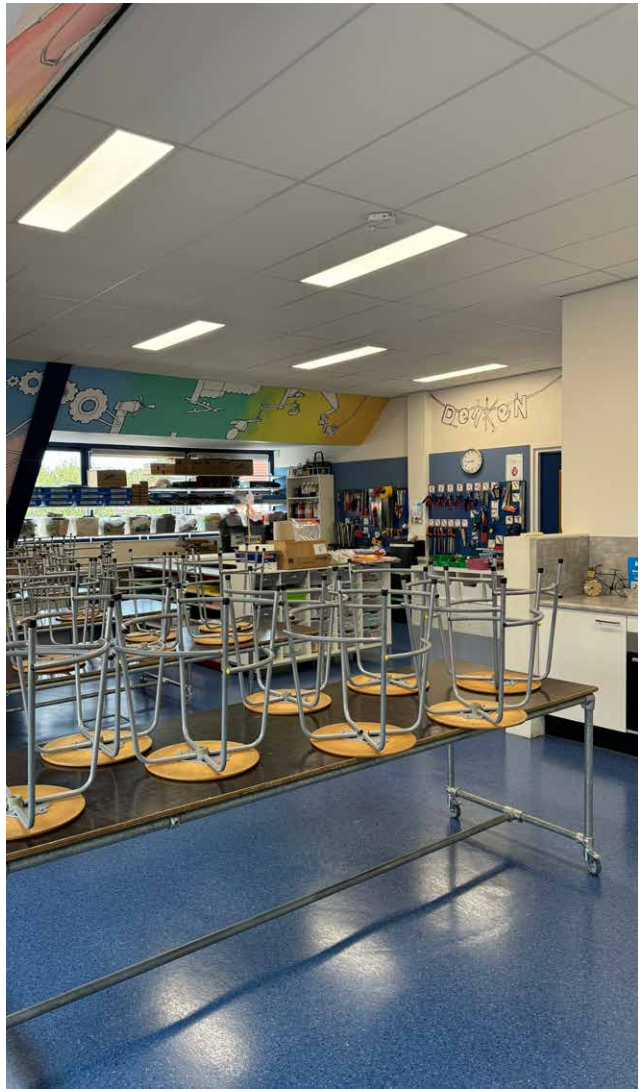
afbeelding 97. Detail van de gespijkerde halfhoutse verbindingen van de hanebalken en de makelaar van de uit de bouwtijd daterende grenen kapconstructie (1922).



afbeelding 98. Halfhoutse verbindingen van de hanebalken met de uit de bouwtijd daterende spantbenen (1922).

Eerste verdieping - handarbeidlokaal

In het zuidelijk gedeelte van de eerste verdieping bevinden zich ondermeer een leslokaal voor creatieve doeleinden, verschillende facilitaire ruimtes en een regulier leslokaal. Bijna al deze ruimtes worden gekenmerkt door een linoleumvloer, vliesbehang en een systeemplafond met verlichtingspanelen. In de gang en het grote leslokaal bevindt zich een natuurlijk daklicht. In het kantoor bevindt zich een tl-plafondverlichting (2007).



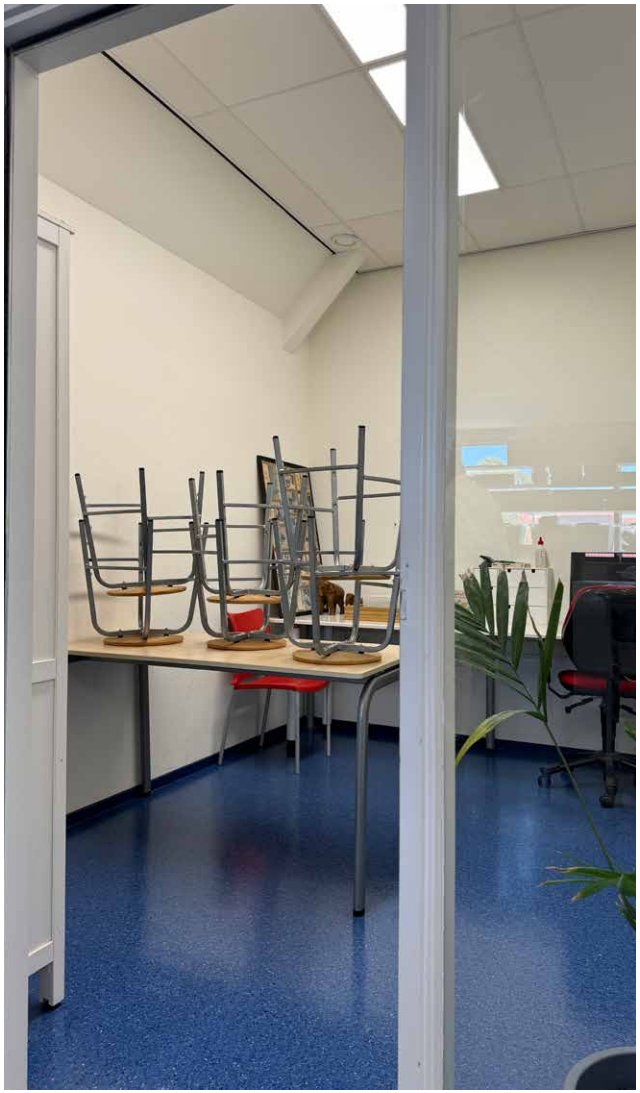
afbeelding 100. Zicht op het leslokaal met linoleum vloer, vliesbehang en een systeemplafond gezien naar het noordoosten (2007).



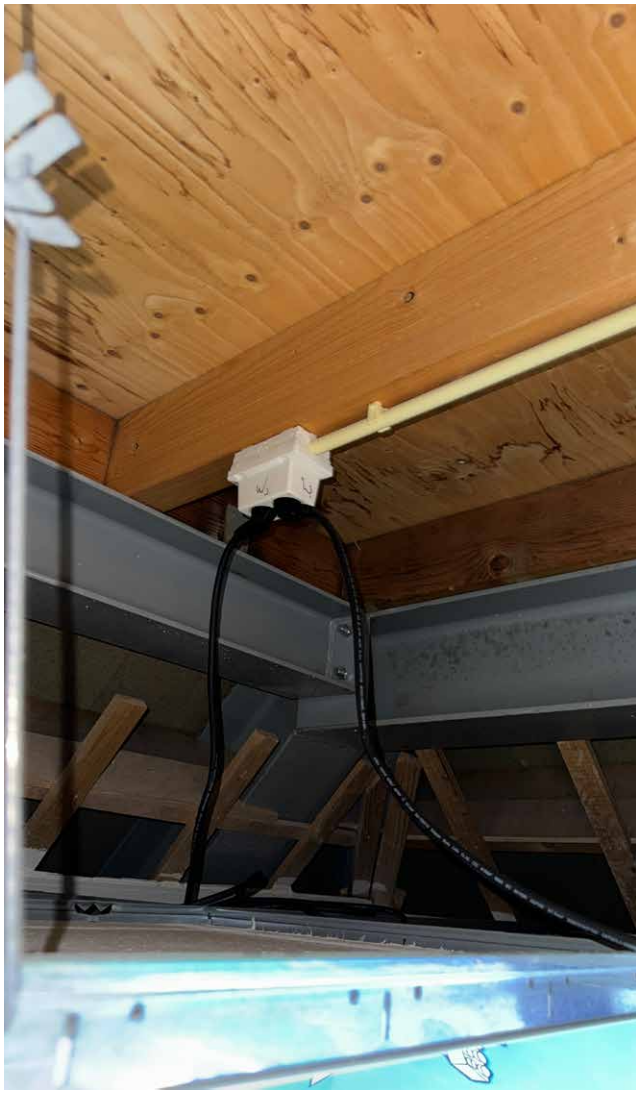
afbeelding 101. Een dubbele deur met beglazing biedt toegang tot het techniekokaal (2007).



afbeelding 102. Zicht op het leslokaal met linoleum vloer, vliesbehang en een systeemplafond gezien naar het zuidwesten (2007).



afbeelding 103. Zicht op het werkhok met linoleum-vloer en systeemplafond (2007).



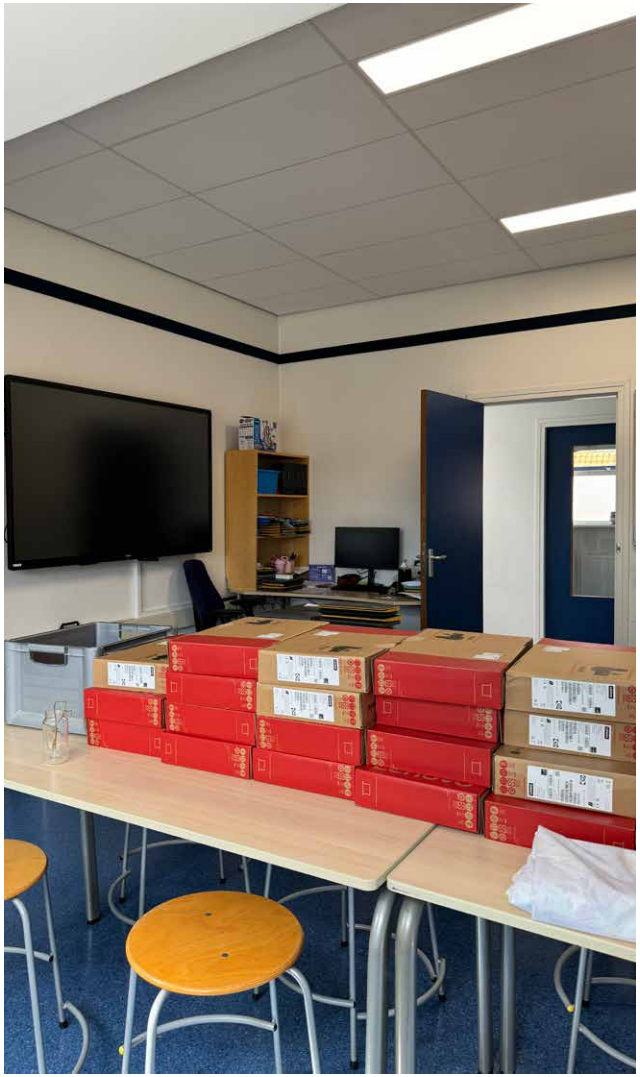
afbeelding 104. Detail van de staalconstructie boven het systeemplafond (2007).



afbeelding 105. Moderne deur met beglazing en modern beslag (2007)



afbeelding 106. Gang met linoleumvloer, vliesbehang en daklicht gezien naar het noorden (2007).



afbeelding 107. Zicht op ruimte met linoleumvloer en systeemplafond.



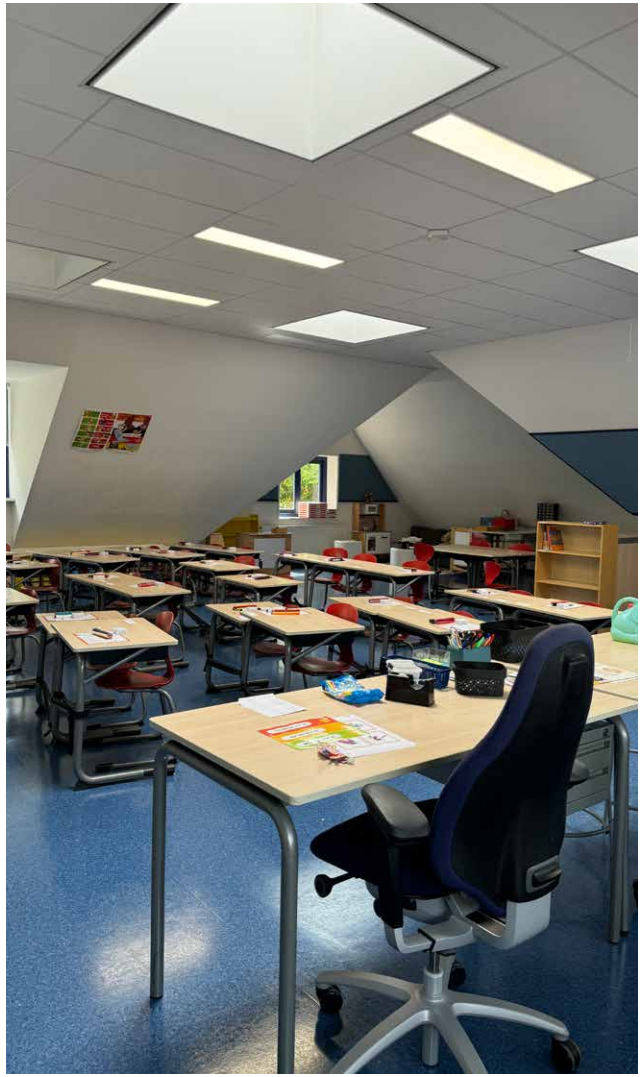
afbeelding 108. Zicht op het toilet met linoleumvloer. De crème wandtegels van 15 x 15 cm alsmede het sanitair zijn modern (2007).



afbeelding 109. Zicht op het kantoor met linoleumvloer en tl-plafondverlichting (2007).



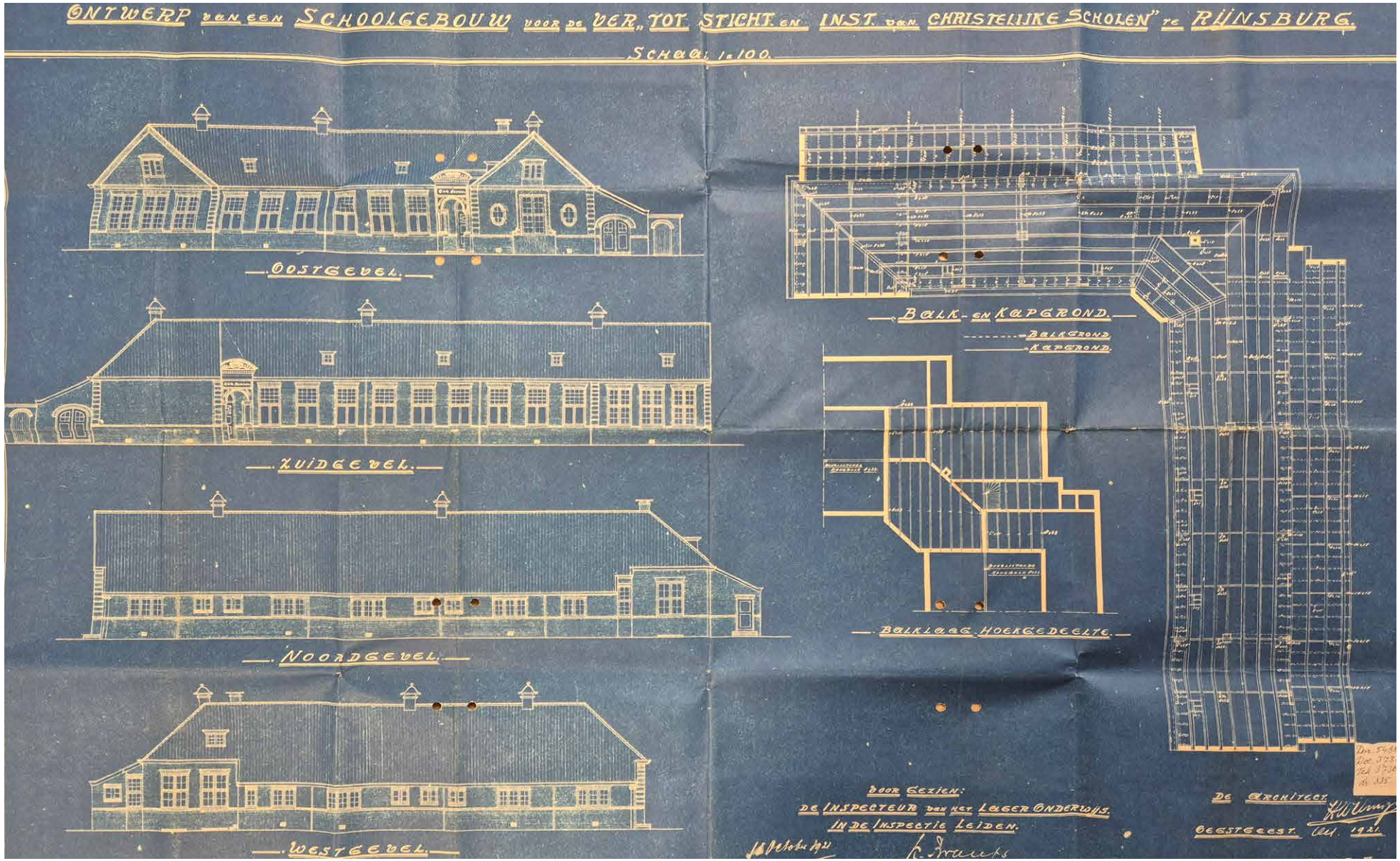
afbeelding 110. Interieur van het CV-hok. De zwarte plavuizen en crème wandtegels van 15 x 15 cm alsmede het sanitair zijn modern (2007).



afbeelding 111. Zicht in het leslokaal met linoleumvloer en systeemplafond met verlichtingspanelen en natuurlijk daklicht gezien naar het zuidoosten (2007).



afbeelding 112. Zicht in het leslokaal met linoleumvloer, systeemplafond met verlichtingspanelen en natuurlijk daklicht gezien naar het noordwesten (2007).


ONTWERP VAN EEN SCHOOLGEBOUW VOOR DE VER. TOT STICHT. EN INST. VAN CHRISTELIJKE SCHOLEN" TE RIJNSBURG.
SCHAAL 1:100.
OOSTGEVEL.
ZUIDGEVEL.
NOORDGEVEL.
WESTGEVEL.
BALK- EN KAPGROND.
BALKGROND.
KAPGROND.
BALKLAAG HOEKGEDEELTE.
DOOR GEZIEN:
DE INSPECTEUR VAN HET LAGER ONDERWIJS.
IN DE INSPECTIE LEIDEN.
DE ARCHITECT.
GEGSTGEEST. Okt. 1921.

BOUWFASERING

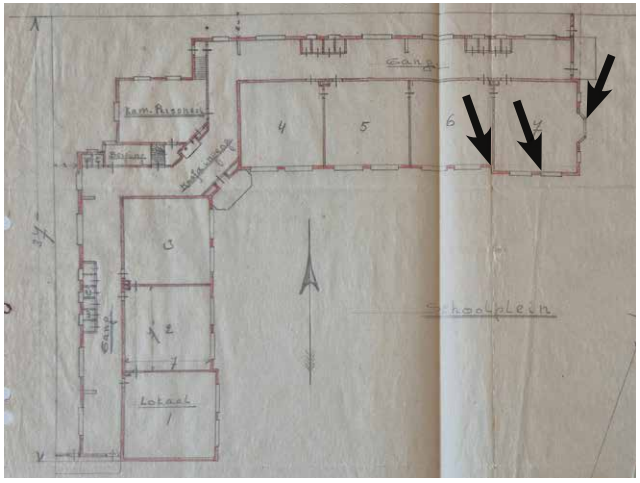
Fase 1 (1922)
De Nederlands Hervormde school te Rijnsburg bestond al voor 1922 in een schoolgebouw aan de Vliet. Het toegenomen aantal leerlingen resulterend in capaciteitsproblemen heeft het schoolbestuur tijdens de bestuursvergadering van 12 juli 1921 doen besluiten om een nieuw schoolgebouw te realiseren.

De Wilhelminaschool werd ontworpen door architect H. Wilms jr. uit Oegstgeest. Het bouwplan dateert van oktober 1921. De bouwvergunning werd verleend op 13 december 1921. De bouw werd uitgevoerd door aannemer J. van Itterson jr. te Rijnsburg voor fl. 61.000,-. De eerste steen werd gelegd op 5 april 1922 door dhr P. Korte sr. en Ds. C. Luteyn. Op 31 juli werd de school geopend. Waar men aanvankelijk uitging van nieuwbouw met vier leslokalen heeft het bestuur uiteindelijk voor nieuwbouw van een school met zeven leslokalen gekozen.
Het L-vormige ontwerp van de school omvatte een oostelijke vleugel met vier leslokalen en een zuidelijke vleugel met drie lokalen. Beide vleugels kenden een gang aan de achterzijde met daarin enkele toiletgroepen opgenomen. De ingang van de school was in de binnenhoek tussen beide vleugels opgenomen, met erachter een personeelsruimte en een centrale verwarming in de onderliggende kelder.

Constructie
De bouw betrof een éénlaagse bouw onder een zadeldak, voorzien van een fundering op staal. De buitengevels betreffen spouwmuren met een binnen- en buitenspouwblad van 11 cm met er tussen een luchtspouw van 5 cm. De funderingen werden op 1,05 m onder peil aangelegd met een aanlegbreedte van 66 cm. De bouwmuren tussen de lokalen en achtergangen waren uitgevoerd als steens muren van 22 cm dik en waren voorzien van een funderingsvoet van 44 cm. De tussenmuren tussen de lokalen waren uitge-



afbeelding 113. Zicht op de school kort na de bouw in 1922. Het L-vormige ontwerp van de school omvatte een oostelijke vleugel met vier leslokalen en een zuidelijke vleugel met drie lokalen. Foto collectie Wilhelminaschool.



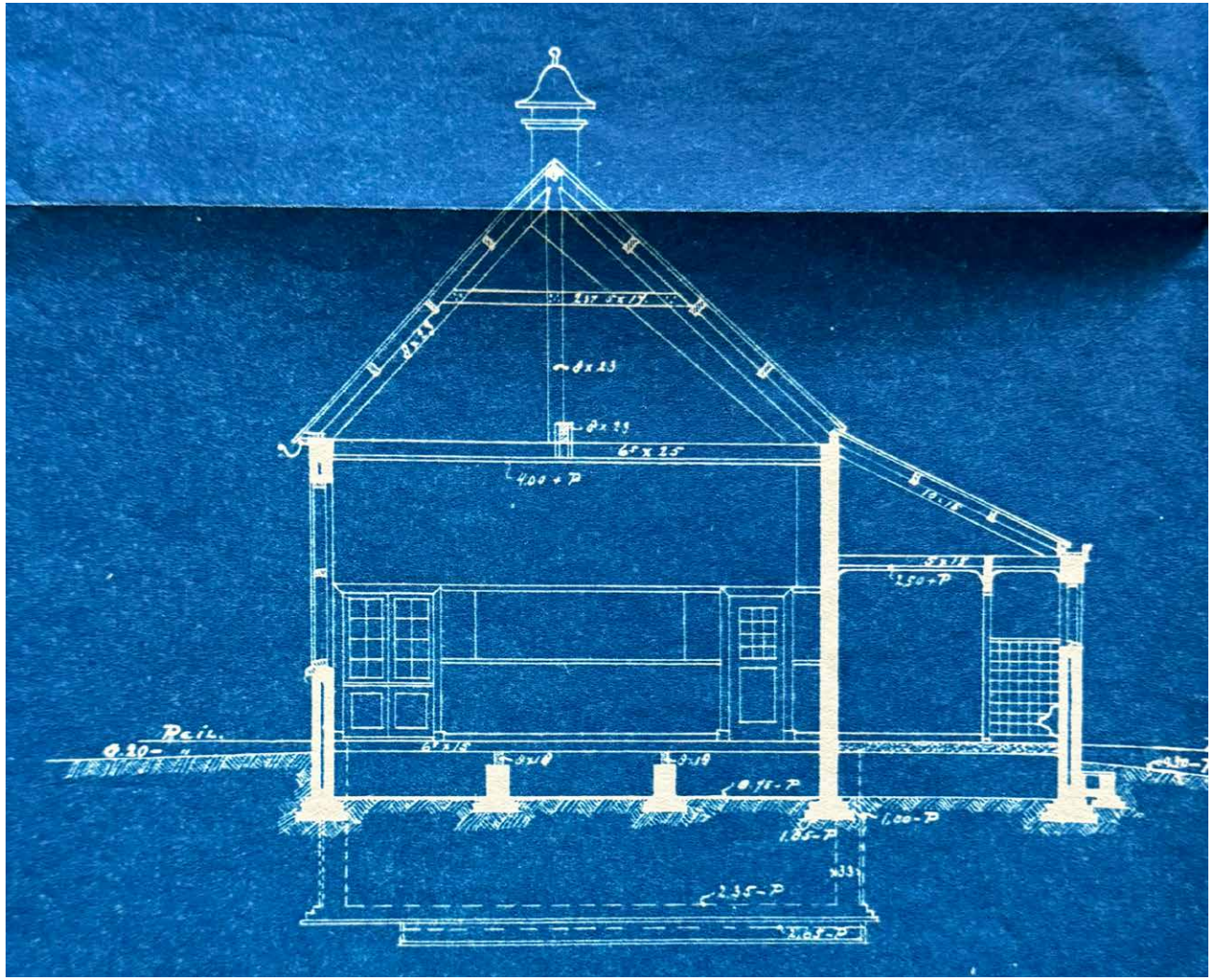
afbeelding 114. Schetsontwerp uit 1921 met eindrisaliet, twee ramen per travee en erker. Tekening architectenbureau H. Wilms jr.. Collectie Wilhelminaschool.



afbeelding 115. School na realisatie in 1922, zonder eindrisaliet en met 3 in plaats van 2 ramen per travee en zonder erker. Foto collectie Wilhelminaschool.

voerd als halfsteens muren van 11 cm dikte en hadden een funderingsvoet van 33 cm. De vloeren van de lokalen bestonden uit een balklaag van 18 x 8 cm hoh 60 cm, opgelegd op 2 onderslagbalken van 18 x 8 cm op 4 gemetselde poeren. Onder deze lokalen waren kruipruimten van 75 cm diepte, die middels roosters in de buitengevels geventileerd werden. De vloeren van de gangen en wc's waren vervaardigd in gewapend beton en afgewerkt met tegels.
De kapconstructies werden samengesteld uit houten spanten met gordingen van 8 x 23 cm. De daken waren voorzien van mastgoten. De hemelwaterafvoeren waren aangesloten op een gemetseld riool, dat tegen de buitengevels juist boven de versnijdingen van de fundering was aangebracht. Het schoolplein bestond uit schelpengruis, dat – volgens overlevering - bij regen altijd blank stond in verband met te kleine capaciteit van de riolering.

Architectuur
De architectuur van de gevels was door architect Wilms vormgegeven in de trant van de 'Um 1800' stijl. [1] Hierbij werd teruggegrepen werd op architectuur-

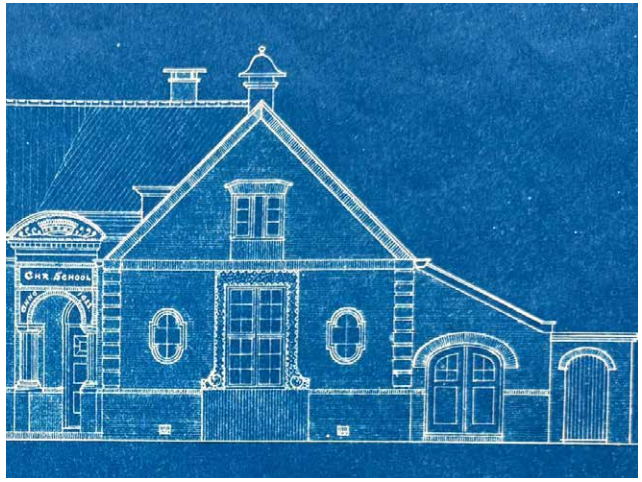


afbeelding 116. Doorsnede van de oostvleugel op de bouwtekening van 1922. De houten vloeren van de leslokalen worden ondersteund door onderslagbalken op poeren. De vloeren van de gangen en wc's zijn vervaardigd in gewapend beton en afgewerkt met terrazzo. De kapconstructie is vervaardigd uit houten spanten met gordingen van 8 x 23 cm. Tekening architectenbureau H. Wilms jr.. Collectie Wilhelminaschool.

1 De "Um 1800" stijl,- uitgesproken als "um achtzehnhundert" - is.een op de 18de-eeuwse architectuur gebaseerde stijl met allerlei neo-barokke en neo-klassieke details. De naam is overgenomen van een boektitel uit 1907. Het boek, geschreven door Paul Mebes, geeft de visie weer dat vroeger (rond 1800) alles beter was in de bouwwereld. Toen werd er nog ambachtelijk gebouwd. Met de eeuwwisseling omstreeks 1800 kwam ook de verschuiving van mens naar machine, en werden ornamenten hoofdzakelijk in grote hoeveelheden in de fabriek geprefabriceerd. Mebes wilde terug naar het tijdperk waar handwerk nog op waarde geschat werd. Aan deze opvatting is de bouwstijl opgehangen, die in het begin van de 20e eeuw weer gebouwen liet verrijzen zoals dit 100 jaar eerder gedaan werd. Hierdoor is het geen vastomlijnde stijl, met duidelijke stijlkenmerken. Er worden wel een paar stijlkenmerken genoemd, zoals leien dakbedekking, een torenachtige uitbouw op de hoek en

kenmerken van de 18de-eeuwse bouwstijlen, zoals de toepassing van geblokte pilasters in metselwerk, ramen met een fijne roedenverdeling en het gebruik van klassieke elementen zoals frontons en kroonlijsten. Bij de Koningin Wilhelminaschool paste Wilms slechts een beperkt aantal elementen uit deze stijl toe, waaronder de eindrisalieten met geblokte pilasters, hoge ramen met in de bovenramen een fijne roedenverdeling en een gebogen fronton boven de centrale entreepartij. De entree werd voorzien van dubbele paneeldeuren met een stervormige roedenverdeling en erboven een halfrond bovenlicht met radiaalvormige roedenverdeling. In de oostelijke kopgevel paste hij aan weerszijden van het hoge middenraam twee kleine zijlichten toe met aan de onder- en bovenzijde een halfronde beëindiging, een vormgeving karakteristiek voor de Lodewijk XIV-stijl waarop de 'Um 1800' architectuur mede gebaseerd was.

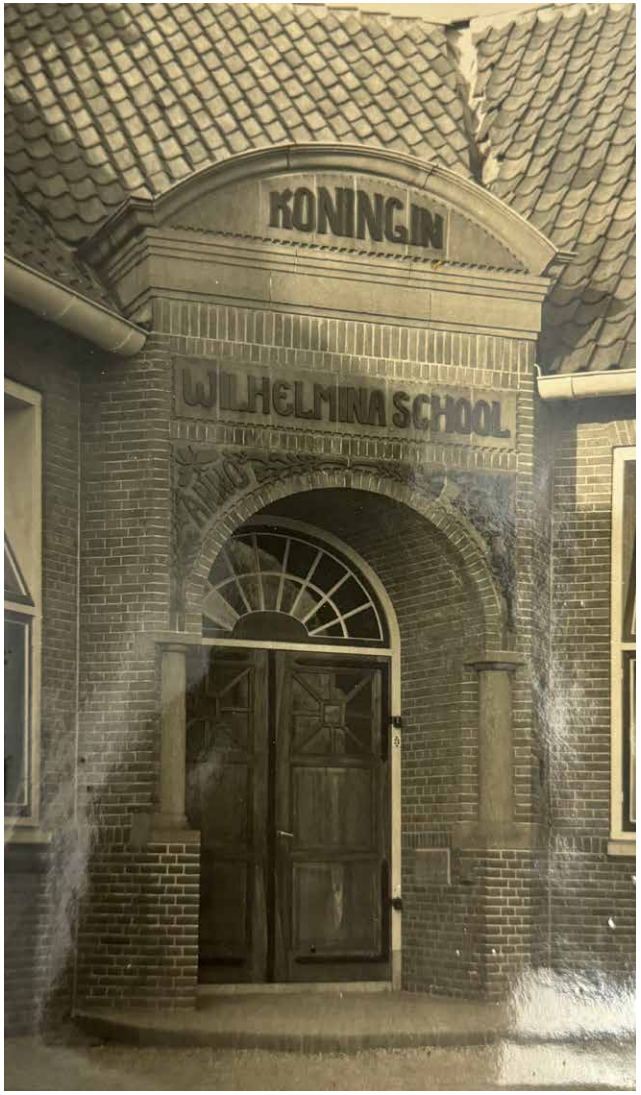
Qua hoofdvorm was het ontwerp van architect Wilms vooral rationeel door de toepassing van de L-vorm met de reeks klaslokalen langs het schoolplein en aan de achterzijde de gangen en toiletten. Wilms had de hoofdvorm wellicht ook meer als 'Um 1800' kunnen vormgeven, door bijvoorbeeld geen topgevels maar een schildkap met schoorstenen op de hoeken toe te passen, maar daar is niet voor gekozen. De toepassing van de architectuurelementen van de 'Um 1800' stijl beperkte zich derhalve louter tot de gevelarchitectuur. Naast een zorgvuldig gebruik van het metselwerk in kruisverband met snijvoegen en streksebogen boven de ramen paste Wilms ook enkele verbijzonderingen toe zoals de genoemde geblokte pilasters en het zandstenen gebogen fronton bij de hoofdingang. Hier werden tevens zandstenen zuilen geplaatst. De oostelijke kopgevel werd eveneens verbijzonderd door de toepassing van een zandstenen omlijsting rondom het centrale kruiskozijn. De gevels werden tenslotte beëindigd door een zadeldak met blauwe oudhollandse pannen. De daken werden verlevendigd door een



afbeelding 117. Detail van de bouwtekening van de oostgevel met geblokte pilasters, het centrale kruiskozijn en 6-ruits zijlichten met halfronde beëindigingen.



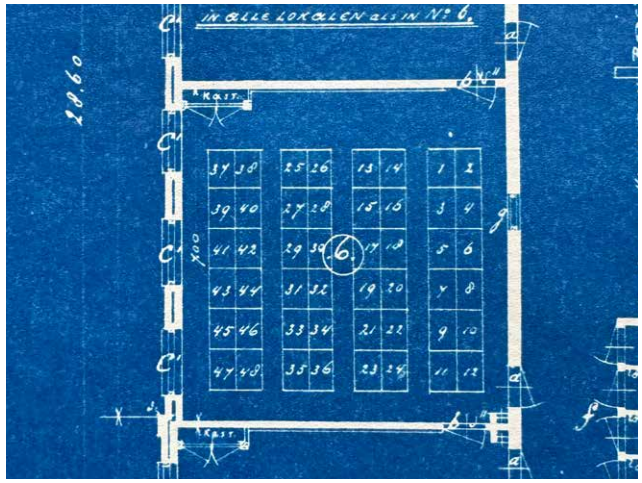
afbeelding 118. Detail van foto uit 1922 met geblokte pilasters, zandstenen omlijsting rond centrale kruiskozijn en de zijlichten. Collectie Wilhelminaschool.



afbeelding 119. Zicht op de hoofdingang in 1922 met de oorspronkelijke paneeldeuren en het bovenlicht met fijne roedenverdeling. Collectie Wilhelminaschool.

zestal kleine vierruits dakramen en een viertal zinken ventilatiekappen op de nok. De foto's van kort na de oplevering tonen een lichte kleurstelling voor de kozijnen en een donkere voor de ramen en deuren, waardoor de voor het begin van de 20ste eeuw gebruikelijk kleurstelling met okerkleurige kozijnen en midden- of donkergroene ramen hier wellicht kan zijn toegepast.

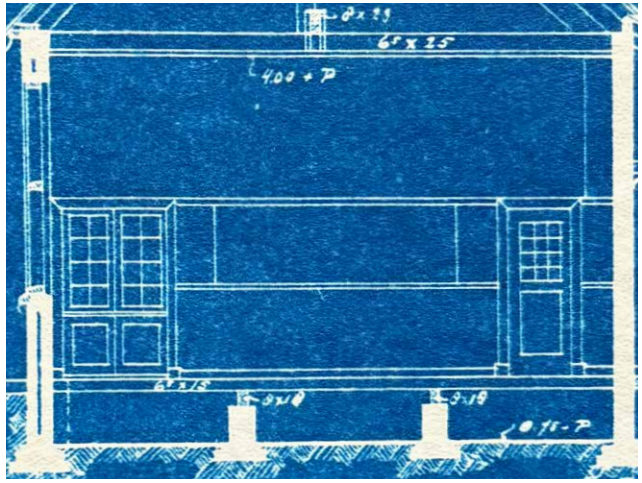
In de gevelarchitectuur paste Wilms ook enkele meer eigentijdse vormen en ornamenten toe, die enige verwantschap met de Amsterdamse School laten zien. Als voorbeeld kunnen de kleine bolkozijnen in de topgevels van de eindrisalieten genoemd worden, waarin in de middenstijl een smalle strook met gepotdekselde delen is toegepast. Ook de roedenverdeling in deze bolkozijnen is markant, aangezien hier drieruits ramen met een liggende roedenverdeling zijn toegepast. In de borstweringen onder beide vensters paste Wilms verticaal metselwerk in halfsteensverband toe, een verbijzondering die eveneens bij de Amsterdamse School regelmatig voorkomt.
De zeven klaslokalen waren qua interieur nagenoeg identiek en boden plaats aan 48 leerlingen per klas (afb. 120). De lokalen waren voorzien van een lambriseringslijst en een tweede lijst ter hoogte van de bovendorpels van de deuren rondom. Het schoolbord was tussen beide lijsten telkens op één van de tussenmuren geplaatst, met aan de gangzijde een tussendeur naar het aangrenzende lokaal en aan de schoolpleinzijde een bergkast. De binnendeuren waren voorzien van een onderpaneel met erboven een 9-ruits raam. De bergkasten waren uitgevoerd als vitrinekasten met dubbele 8-ruits kastdeuren en in de onderkast een dubbele paneeldeur. In de buitengevels waren per lokaal drie roedenramen opgenomen met boven het kalf 12-ruits valramen en een stolpstel zonder roedenverdeling als onderramen. De lokalen bij de eindrisalieten werden uitgevoerd als kruiskozijnen met daarin telkens vier stuks 6-ruits draai- en



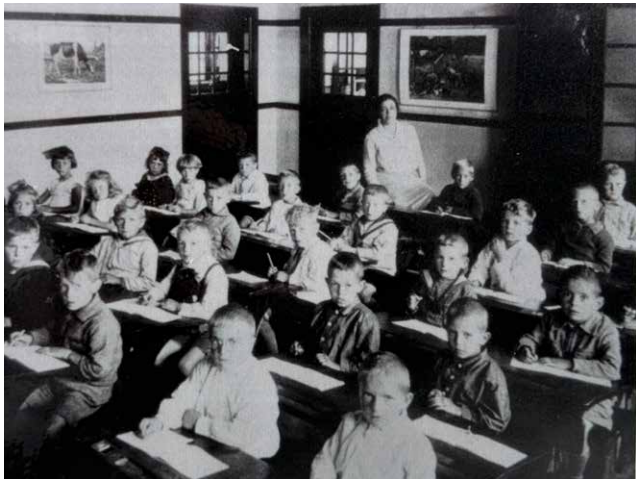
afbeelding 120. Detail van de bouwtekening uit 1922. zeven klaslokalen waren qua interieur nagenoeg identiek en boden plaats aan 48 leerlingen per klas.



afbeelding 121. Foto klaslokaal voorzien van een lambriseringslijst en 6-ruits raam naar de gang, 1924. Collectie Wilhelminaschool.

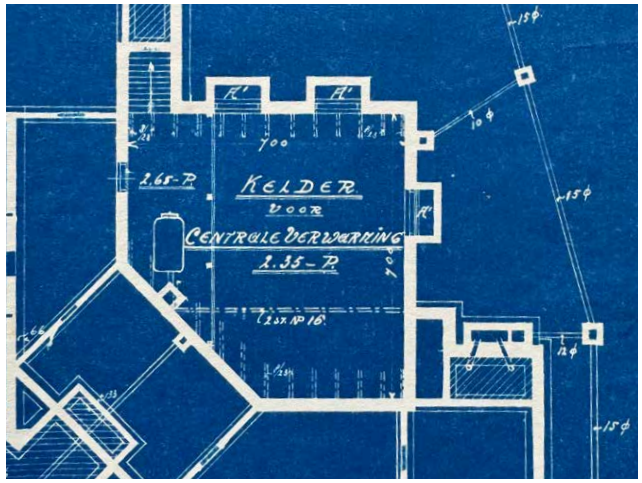


afbeelding 122. Detail van de bouwtekening uit 1922 met de bergkasten met 8-ruits kastdeuren, de lambriseringslijsten en een tussendeur met roedenverdeling.

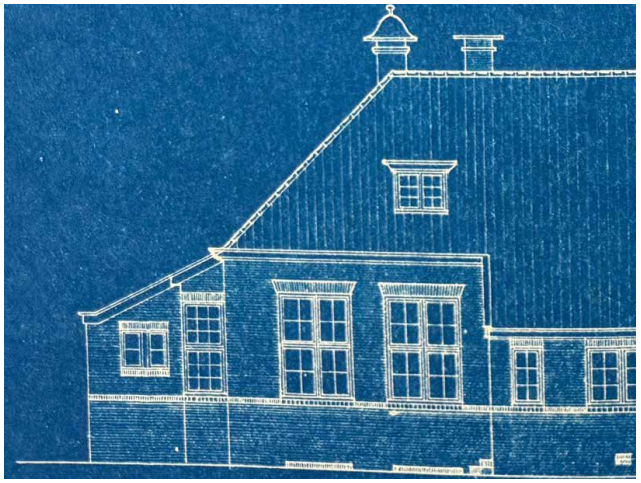


afbeelding 123. Foto klaslokaal voorzien van binnendeuren met onderpaneel met erboven een 9-ruits raam. 1932. Collectie Wilhelminaschool.

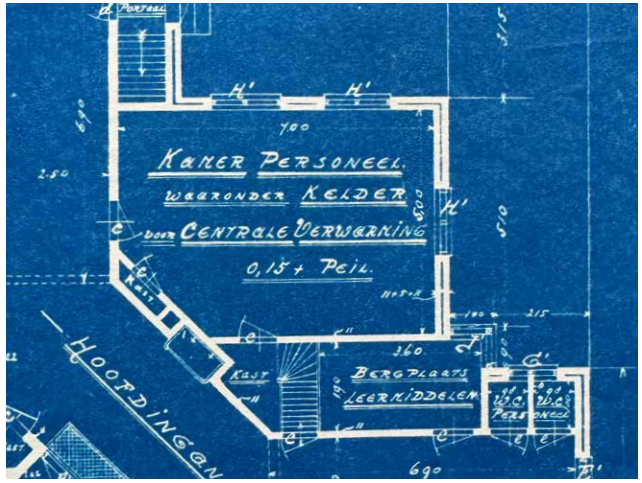
valramen.
In de gangen waren bergplaatsen voor de kinderkleren per lokaal en een drietal toiletgroepen, met daarin privaten voor jongens, meisjes en urinoirs. De privaten waren rondom voorzien van een hardstenen plint en daarboven tot 1,40 meter betegeld met 1e soort Engelsche tegels voorzien van een houten lijstje van 5 x 2,5 cm. De privaten waren samen met de gangen voorzien van terrazzo vloeren.[2] De privaten loosden via 12 cm brede gresbuizen op een drietal aaneengeschakelde beerputten met een diameter van 1,50 meter. De gangen en privaten waren voorzien van stucplafonds met ronde kooflijsten op een hoogte van 2,50 meter en werden van daglicht voorzien door drielichten respectievelijk gekoppelde tweeruitsramen in de privaten.
Achter de hoofdingang was centraal tussen beide vleugels de kamer van het onderwijzend personeel gesitueerd. Deze ruimte was voorzien van drie kruiskozijnen met daarin roedenramen en was voorzien van een ca. 2,20 meter hoge lambrisering met bossingpanelen. Onder deze kamer was de kelder met de centrale verwarming gelegen, met daarin een houten stijl- en regelwerkwand voor de opslag van de brandstoffen, Duitsche gietcokes.[3] Naast de relatief moderne centrale verwarming was ook de ventilatie voor de klaslokalen van belang. Behalve de genoemde stolpen valramen werd in elk klaslokaal een ventilatiekanaal aangebracht, dat via de zolder naar de zinken ventilatiekappen op het dak werd aangesloten.



afbeelding 124. Detail kelderplattegrond uit 1922 met centrale verwarming met houten stijl- en regelwerkwand voor de opslag van de brandstoffen (gietcokes).



afbeelding 125. Detail achtergevel met rollagen van de koekoeken van de kelder en kruiskozijnen met daarin roedenramen van de personeelsruimte.



afbeelding 126. Detail van de plattegrond uit 1922 met de personeelsruimte met drie kruiskozijnen. Links is in de hal van de hoofdingang een wasbekken.

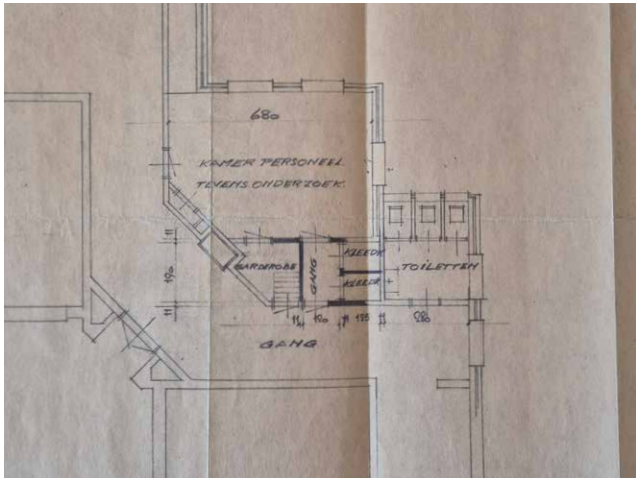


afbeelding 127. Foto personeelsruimte met ca. 2,20 meter hoge lambrisering met bossingpanelen uit 1922. Collectie Wilhelminaschool.

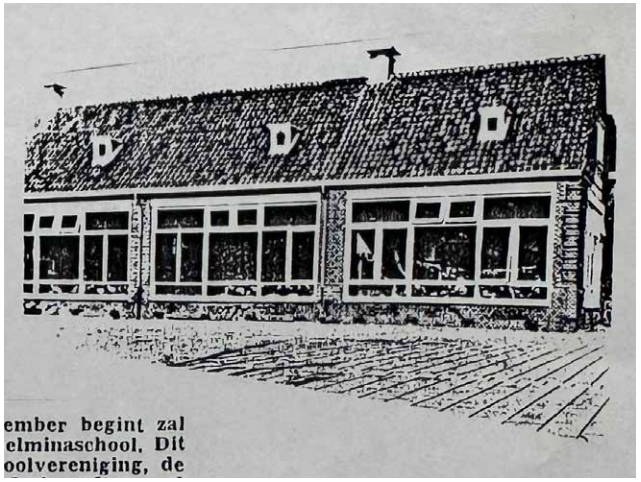
2 Bestek 1922, pag 10. In : Archief BWT Rijnsburg 1905-2005, inv.nr. 3187

3 T. Van Westerhuizen en A. Heus, Koningin Wilhelminaschool 75 jaar 1922-1997, pag 3

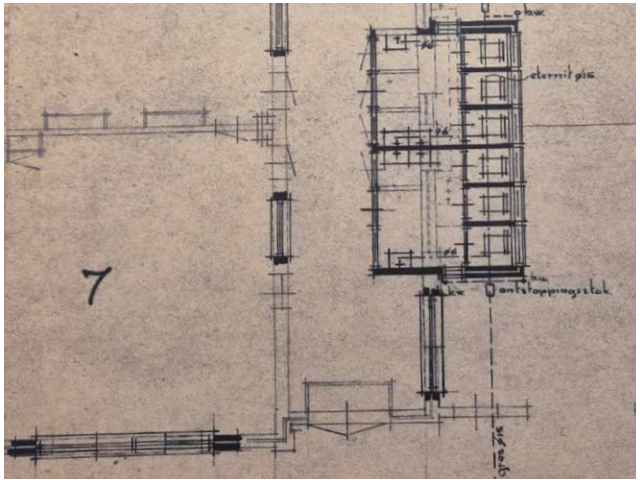
Fase 2 (1964)
In 1964 volgde een verbouwing van de school in opdracht van het bestuur en onderwijzend personeel van de Hervormde Schoolvereniging van Rijnsburg. Aanleiding voor de verbouwing was de slechte toestand van de ramen, waarbij men destijds reparatie te duur achtte en volgens de toenmalige normen het belichtingsoppervlak van de ramen te klein was, waardoor besloten werd finaciering aan te vragen voor een renovatie.[4] De werkzaamheden bestonden uit het uitbreken van de ramen en muurdammen van de klaslokalen en te vervangen door grote samengestelde glaspuien per lokaal, alsmede uit een uitbreiding van het voorportaal en verplaatsing van de toiletten naar achteren, zodat deze telkens van voorruimten voorzien konden worden. Blijkens de bestaande toestandtekeningen uit 1979 werden eveneens diverse vensters in de gangen en wc's aan de achterzijde gemoderniseerd; hierbij werden vermoedelijk de oorspronkelijke drielichten in de gangen vervangen door nieuwe kozijnen met een nieuwe raamindeling. Verder werden de nieuw uitgebouwde delen van de toiletten voorzien van een hoger geplaatst bandraam en werden de platte daken van de toiletuitbouwen voorzien van een eenvoudig boeiboord. In het interieur werden de binnenramen van de klaslokalen in de gangmuren vervangen door nieuwe ramen zonmder roedenverdeling. Verder werd de centrale verwarming vervangen en voorzien van een oliegestookte cv-ketel in de kelder onder de personeelsruimte op de hoek van het gebouw. In het interieur werden de oude schoolbanken vervangen door nieuwe exemplaren. De bouwkosten waren aanvankelijk begrootop fl. 130.000,- en bedroegen uiteindelijk fl. 150.000,-.



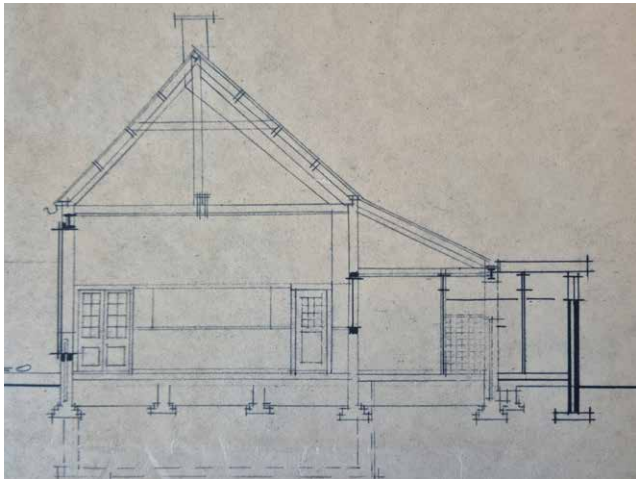
afbeelding 129. Detail plattegrond personeelsruimte, 1962. Bij de verbouwing ontstond een doorgang naar de gang met toiletten. Collectie Wilhelminaschool.



afbeelding 128. Foto van kort na de renovatie in 1964 met de nieuwe grote raampartijen. Collectie Wilhelminaschool.

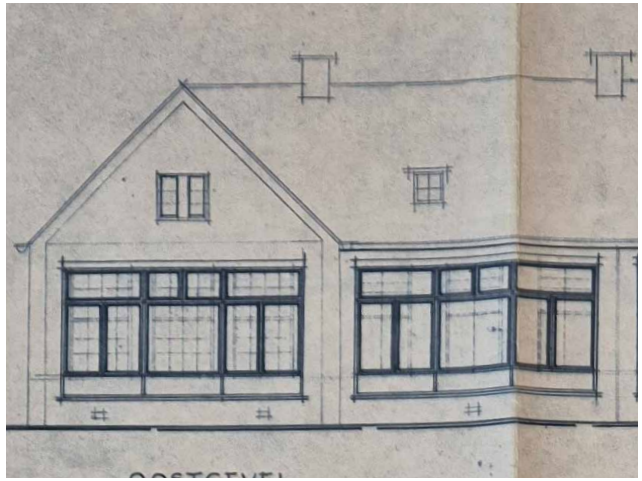


afbeelding 130. Detail plattegrond oostvleugel met toiletuitbouwen en vervangen ramen, 1964. Collectie Wilhelminaschool.

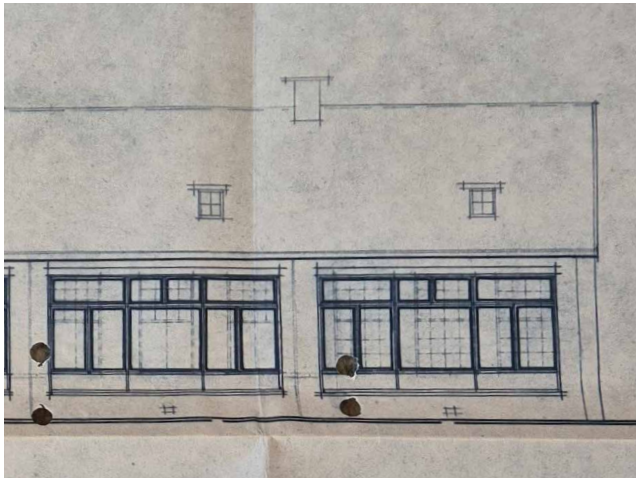


afbeelding 131. Detail doorsnede met toiletuitbouw en vervangen ramen, 1964. Collectie Wilhelminaschool.

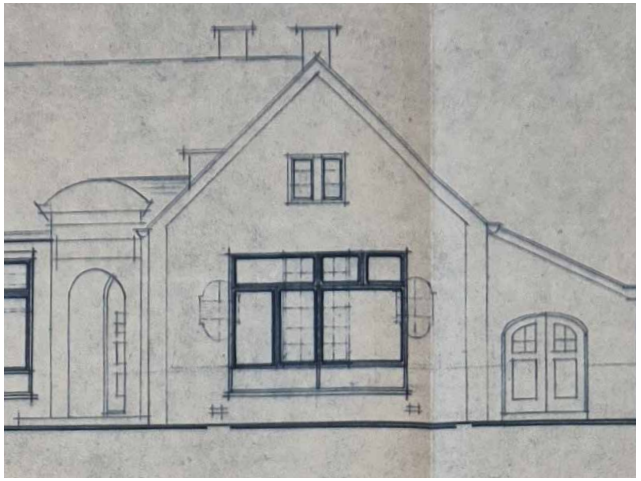
4 T. Van Westerhuizen en A. Heus, Koningin Wilhelminaschool 75 jaar 1922-1997, pag 14



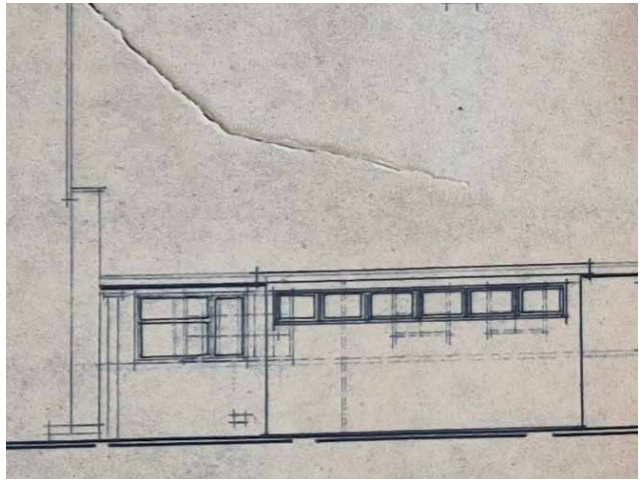
afbeelding 132. Detail pleingevel linker vleugel, nieuwe situatie, 1964. De oude ramen met roedenverdeling zijn gestippeld weergegeven. ELO 0700-2370.



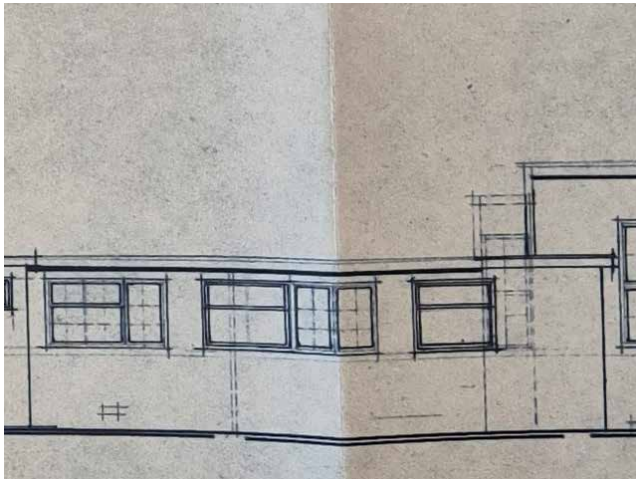
afbeelding 134. Detail pleingevel rechter vleugel, nieuwe situatie, 1964. Bij aanbrengen van de puien werd de geblokte pilaster gesloopt. ELO 0700-2370.



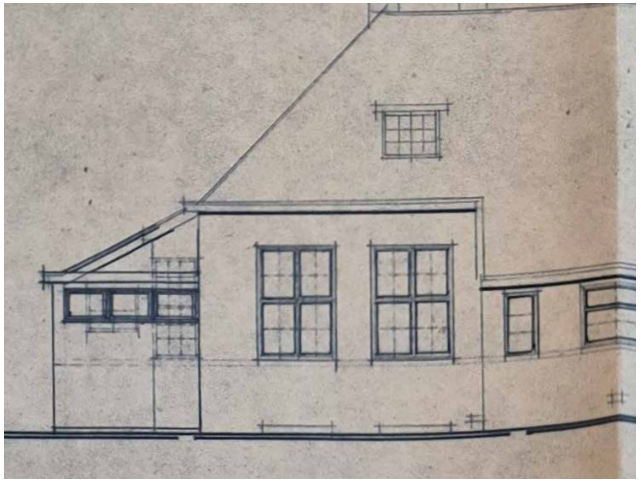
afbeelding 136. Detail oostgevel van de rechtervleugel, nieuwe situatie, 1964. Het kruiskozijn en de zijlichten werden gesloopt. Collectie ELO 0700-2370.



afbeelding 135. Detail noordgevel, nieuwe situatie, 1964, met één van de nieuwe toiletuitbouwen met bandraam. Collectie ELO 0700-2370.

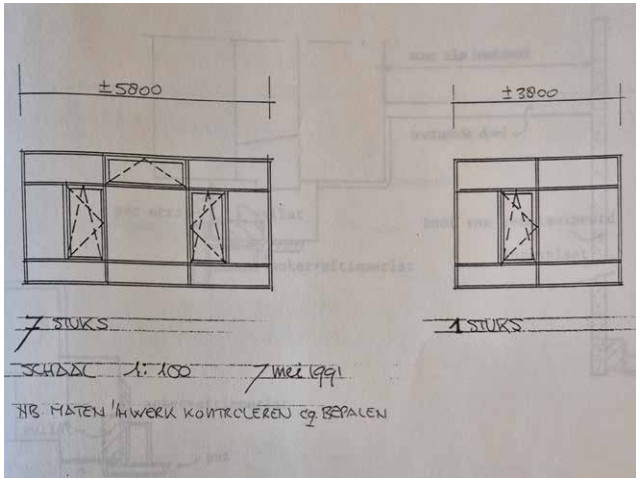


afbeelding 137. Detail noordgevel, nieuwe situatie, 1964, met vernieuwing van de ramen in de gang. Collectie ELO 0700-2370.

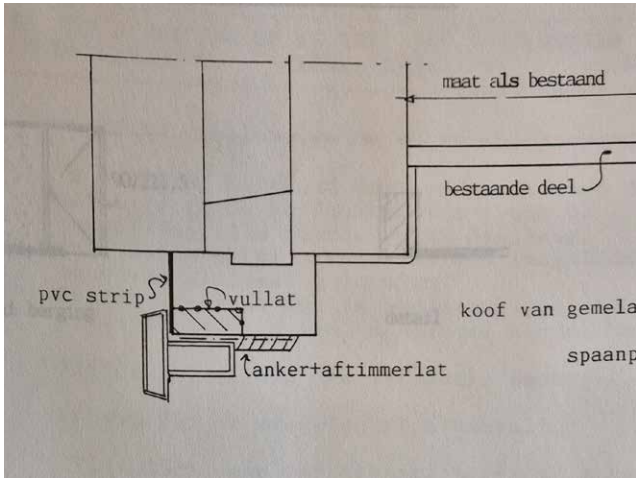


afbeelding 133. Detail westgevel, nieuwe situatie, 1964. De personeelsruimte behield nog de oude kruiskozijnen. Collectie ELO 0700-2370.

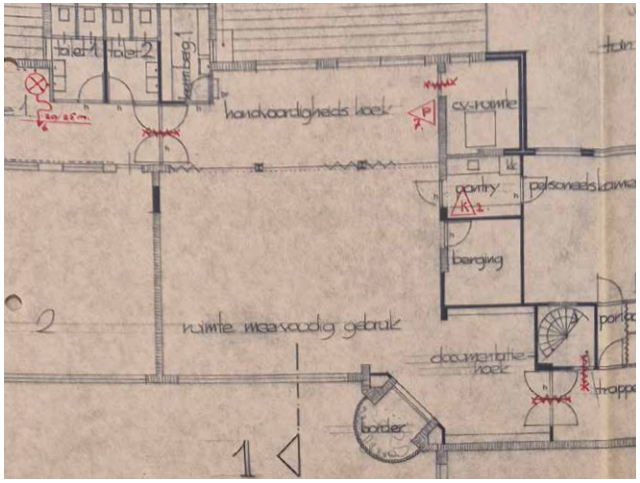
Fase 3 (1979-1980)
In 1979-1980 vond opnieuw een renovatie van de school plaats. De plannen werden opgesteld door architectenbureau Vandermeij & Siera te Katwijk. De bouwvergunning werd verleend medio april 1979. Op 19 mei 1980 werd de school weer in gebruik genomen.
De verbouwing betrof voornamelijk interne wijzigingen. De werkzaamheden bestonden uit het renoveren van de drie toiletgroepen met toevoeging van bergingen, een wijziging van de indeling van de entreezone, de inbouw van een personeelsruimte met wijzigingen van de raampartijen, toevoeging van een fietsenberging, rijwieloverkapping en twee nieuwe meterkasten. Verder werd tijdens deze renovatie de oostelijke gangwand uitgebroken in combinatie met de inbreng van twee stalen kolommen met een vouwwand ten behoeve van een ruimte voor meervoudig gebruik. Verder werd op zolder een stencilruimte met spiltrap nabij personeelskamer ingebracht. In verband met de aangescherpte brandweereisen werden tochtdeuren in de gangen geplaatst, en werd tevens nog een vaste vloerbedekking in het pand aangebracht.
Het exterieur wijzigde door het vervangen van de oudhollandse pannen door de huidige betonnen sneldekpannen. Hierbij werden de kleine dakkapellen uit 1922 aan de schoolpleinzijde verwijderd.



afbeelding 139. Detail van het kozijnblad met kunststof kozijnen aan de pleinzijde, nieuwe situatie, 1979. Collectie ELO 0702-2765.



afbeelding 138. Detail kunststof kozijnen aan de pleinzijde, nieuwe situatie, 1979. Collectie ELO 0702-2765.

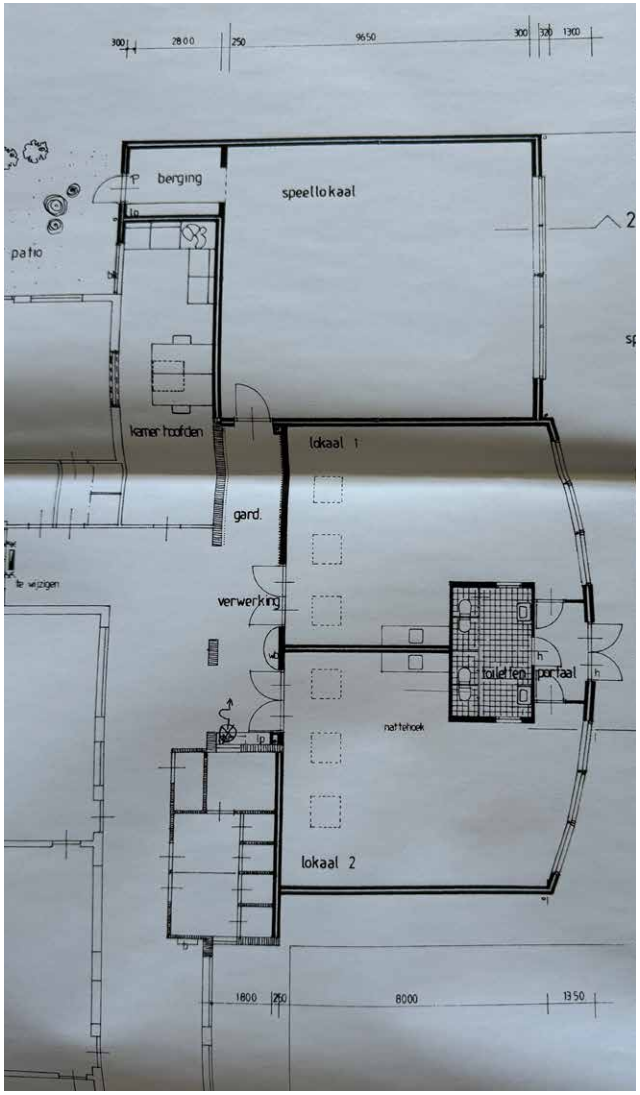


afbeelding 140. Detail van het bouwplan uit 1979 met vouwwand en kolommen in de ontmoetingsruimte bij de hoofdingang. Collectie ELO 0702-2765.

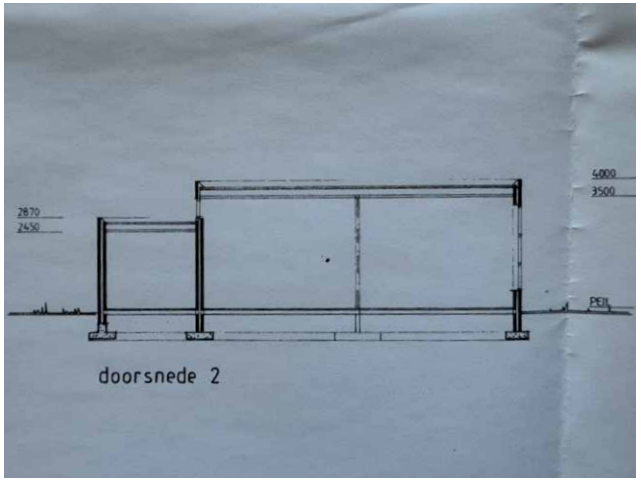


afbeelding 141. Foto uit 2005 van de achtergevel met links vervangen metselwerk uit 1980 en rechts toiletuitbouw uit 1964. Gemeente Katwijk KTW-PAN-000307.

Fase 4 (1990)
In 1990 vond opnieuw een renovatie van de school plaats. De plannen werden wederom opgesteld door architectenbureau Vandermeij & Siera te Katwijk. De bestektekeningen werden op 20 oktober 1989 uitgewerkt. De bouwvergunning werd verleend op 14 december 1989. De werkzaamheden werden in 1990 uitgevoerd door Van Egmond bouw- en exploitatiemij. Bv. Voor een bedrag van fl. 427.133,-..
De verbouwing betrof de aanbouw van een speellokaal en twee extra leslokalen, alsmede een personeelskamer en extra toiletgroep. De werkzaamheden hielden verband met de intrek van de kleuters, omdat de kleuter- en lagere school waren opgeheven en omgevormd tot de basisschool met 8 groepen en kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar.
De uitbreiding van de drie lokalen geschiedde door de aanbouw van een éénlaagse bouw met een fundering op staal, een betonvloer en opgaand werk met spouwmuren. De fundering bestond uit een betonnen strokenfundering op 80 cm onder peil.
De – deels gebogen - gevels werden uitgevoerd in metselwerk in wildverband met voornamelijk strekken en werden voorzien van een aluminium daktrim als beëindiging. De klaslokalen werden voorzien van grote samengestelde 9-ruits puien met in de borstwering een bekleding met roodbruine geglazuurde tegels.



afbeelding 143. Bouwplan uit 1989 met de uitbreiding met de 3 leslokalen. Tekening architectenbureau Vander Meij & Siera. Collectie Wilhelminaschool.



afbeelding 142. Detail van het bouwplan van 20 oktober 1989 met de doorsnede over de uitbreiding met de leslokalen. Collectie Wilhelminaschool.



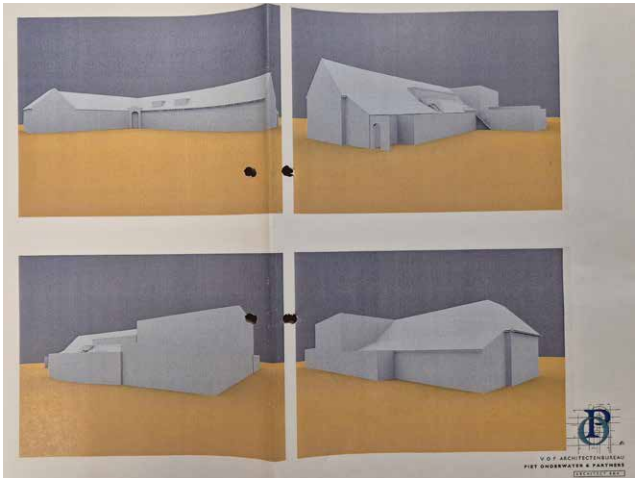
afbeelding 144. Personeelsfoto bij funderingen van de nieuwe 3 lokalen, 1990. Foto uit Westerhuizen en Heus, *Koningin Wilhelminaschool 75 jaar 1922-1997*

Fase 5 (2007)
In 2007 vond de laatste renovatie van de school plaats. De plannen werden opgesteld door V.O.F. Architectenbureau Piet Onderwater & partners te Rijnsburg. De bestektekeningen werden op 18 mei 2006 uitgewerkt met als projectleider T. Bierman van het architectenbureau. De werkzaamheden werden in 2007 uitgevoerd door aannemer Oosterlee uit Valkenburg.

De verbouwing – welke nodig was omdat het schoolgebouw voor 227 leerlingen aan de krappe kant was geworden en deels ook verouderd - betrof de aanbouw en uitbouw van de westgevel van de linkervleugel tezamen met de vergroting van de kap en de opbouw met drie lokalen op eerste verdieping met o.a. een ICT lokaal. Het uitgevoerde plan was het derde plan dat het architectenbureau Piet Onderwater & partners had opgesteld; de eerdere plannen werden niet door welstand goedgekeurd omdat het aanzicht aan de pleinzijde met een aanbouw te veel zou wijzigen bij één plan, terwijl bij een tweede plan een zelfstandig bouwvolume op het plein zou worden geplaatst, hetgeen niet door de stedenbouwkundige als wenselijk werd beschouwd. Het gewijzigde derde plan was overigens wel qua bouwkosten fors duurder met 430.000 euro meerkosten.

Waar bij de eerdere verbouwingen telkens een fundering op staal werd toegepast - werd voor deze uitbreiding gekozen voor een paalfundering, terwijl voor de vergrote zolderverdieping een staalskelet werd ingebracht. De constructietekeningen werden uitgewerkt door Ingenieursbureau Faas & van Iterson uit Sassenheim. Voor een sonderingsonderzoek en funderingsadvies werd op 6 april 2006 een rapport opgesteld door Geomet BV uit Alphen aan den Rijn.

Voor wat betreft het exterieur waren de wijzigingen aan de pleinzijde tot een minimum beperkt gebleven.



afbeelding 146. Massastudie voorontwerp met uitbreiding boven oostvleugel. Tekening architectenbureau Piet Onderwater, 2005. Katwijk KTW-PAN-000307.



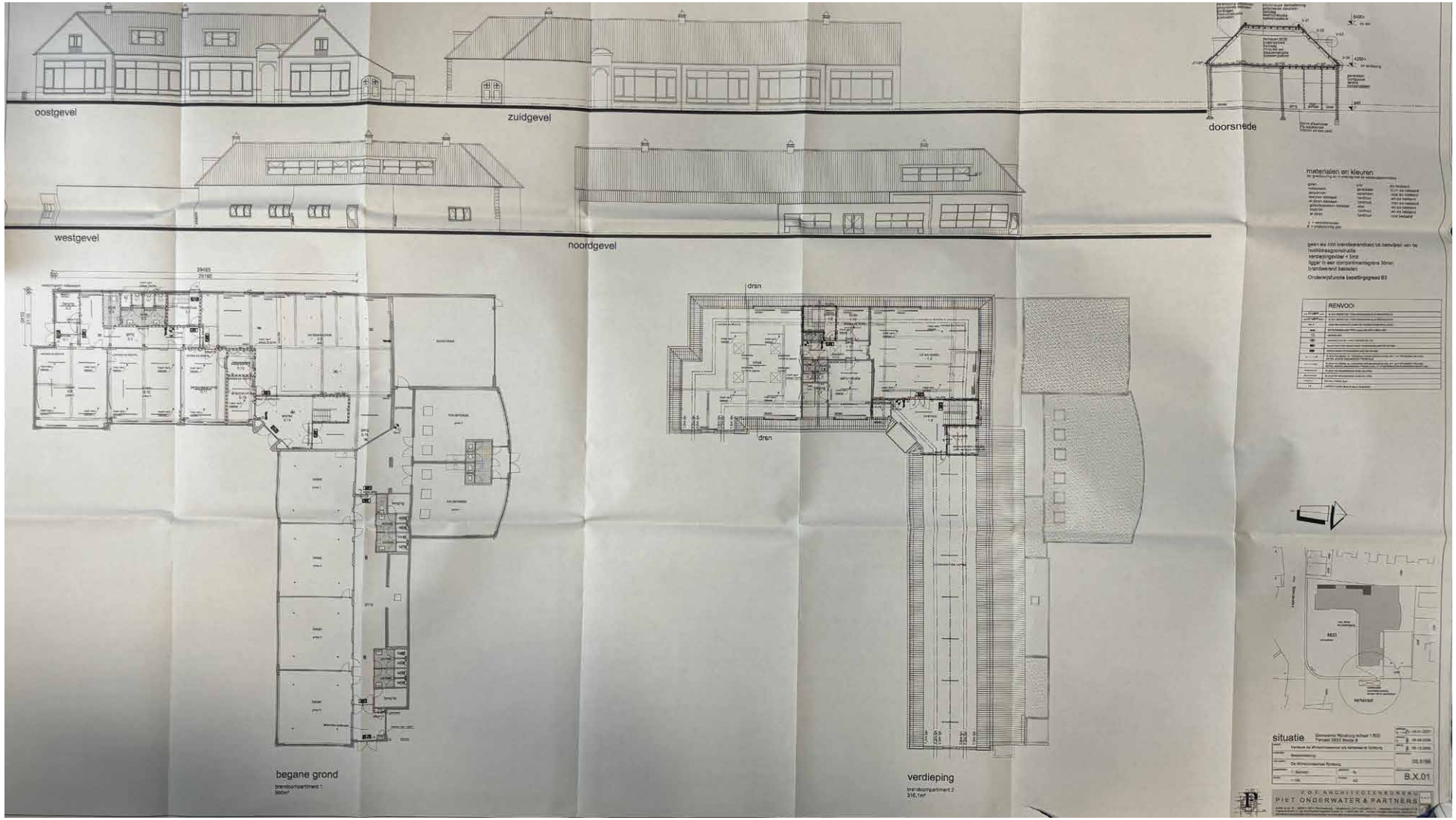
afbeelding 145. Foto achtergevel vóór renovatie uit 2007 in 2005 met een toiletuitbouw uit 1964. Collectie Gemeente Katwijk KTW-PAN-000307.



afbeelding 147. Foto van de zuidgevel en achtergevel van vóór de renovatie, 2005. Collectie Gemeente Katwijk KTW-PAN-000307.



afbeelding 148. Foto van de voorgevel van vóór de renovatie, 2005. Collectie Gemeente Katwijk KTW-PAN-000307.



afbeelding 149. Bestektekening van de verbouwing van 19 januari 2007 met de uitgebouwde linker vleugel en de nieuwe leslokalen op de verdieping. Tekening vof architectenbureau Piet Onderwater & partners te Rijnsburg. Collectie Wilhelminaschool.

Hierbij werden op het oostelijk dakvlak van de zuidvleugel twee dakkapellen elk voorzien van in het midden een vast tweeruitsraam en aan weerzijden twee éénruits draairamen. De achtergevel van de zuidvleugel werd daarentegen volledig vernieuwd vanwege het verbreden én verhogen van deze vleugel. In de gangen beneden werden nieuwe drielichten geplaatst, terwijl in het bovenliggende dakvlak één grote lange dakkapel met een samengesteld kozijn met daarin 6- en 4-ruits ramen werd aangebracht. Doordat de vleugel verbreed werd, werd eveneens het oude zadeldak verbreed en gewijzigd in een afgeplat schilddak, zodat de nokhoogte niet wijzigde.
In het interieur werden de interieurs van de begane grond en eerste verdieping van de zuidvleugel grotendeels vernieuwd, uitgezonderd de drie klaslokalen. Beneden werden de gangen en toiletgroepen vernieuwd en vergroot en werd nabij de entree een nieuwe en grote algemene ruimte gecreëerd. Hierbij werd de oude docentenkamer op de hoek van het gebouw gesloopt, tezamen met de spiltrap naar de verdieping. Op de verdieping werden twee grote lokalen toegevoegd, waaronder een ICT en handenarbeidlokaal. Daarnaast werden nog twee kleinere lokalen en enkele bergruimten gecreëerd. In verband met het gewijzigde gebruik van de bovenverdieping – voorheen slechts als zolderruimte in gebruik – werd de spiltrap naar de verdieping vervangen door een royale bordestrap en werd in de zuidvleugel een tweede trap als vluchttrap aangebracht. Tenslotte werden op de verdieping nog een kleine toiletgroep en de cv-ruimte ondergebracht.

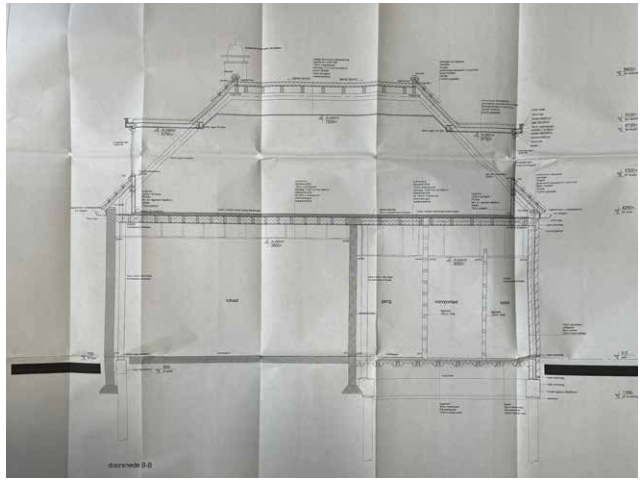
Fase 6 (2023)
In 2023 vond de laatste renovatie plaats waarbij de oude kunststof kozijnen werden vervangen voor nieuwe Schüco kunststof kozijnen met houtnerf en hollandse hoek. Deze kozijnen werden uitgevoerd in de klassieke kleurencombinatie met wit en blauw.



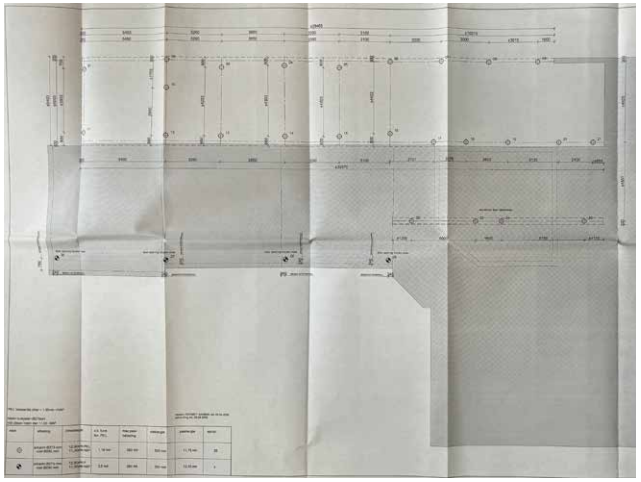
afbeelding 153. Foto kolommen uit 1979 in algemene ruimte gestript voor de renovatie, 2005. Collectie Gemeente Katwijk KTW-PAN-000307.



afbeelding 154. Foto nieuwe dakopbouw met stalen spanten tijdens de uitvoering, 2007. Collectie Gemeente Katwijk KTW-PAN-000307.

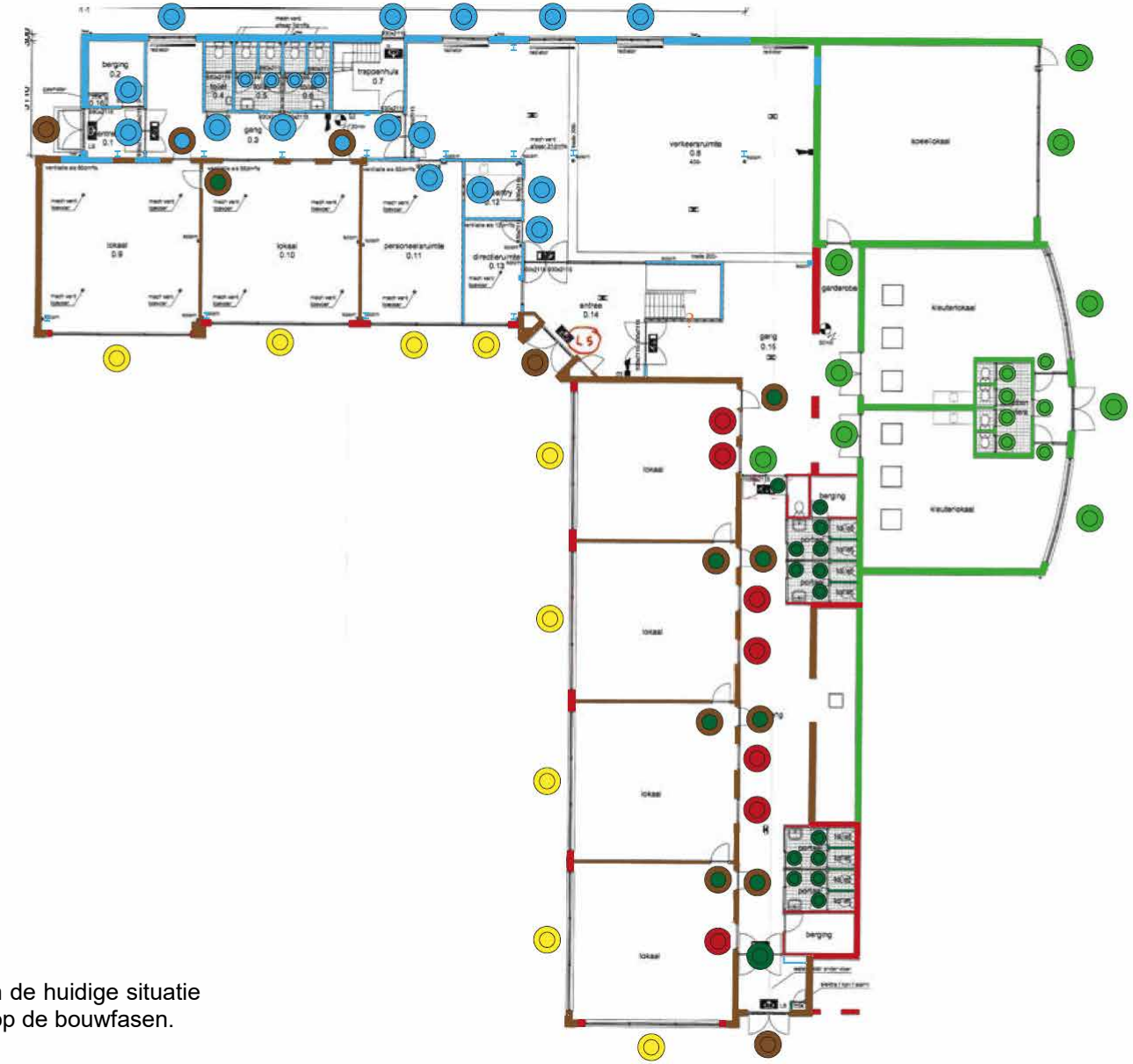


afbeelding 155. Detail van het bouwplan van de verbouwing van 2007 met de doorsnede over de linker vleugel met de uitbreiding rechts en de vergrote kap.

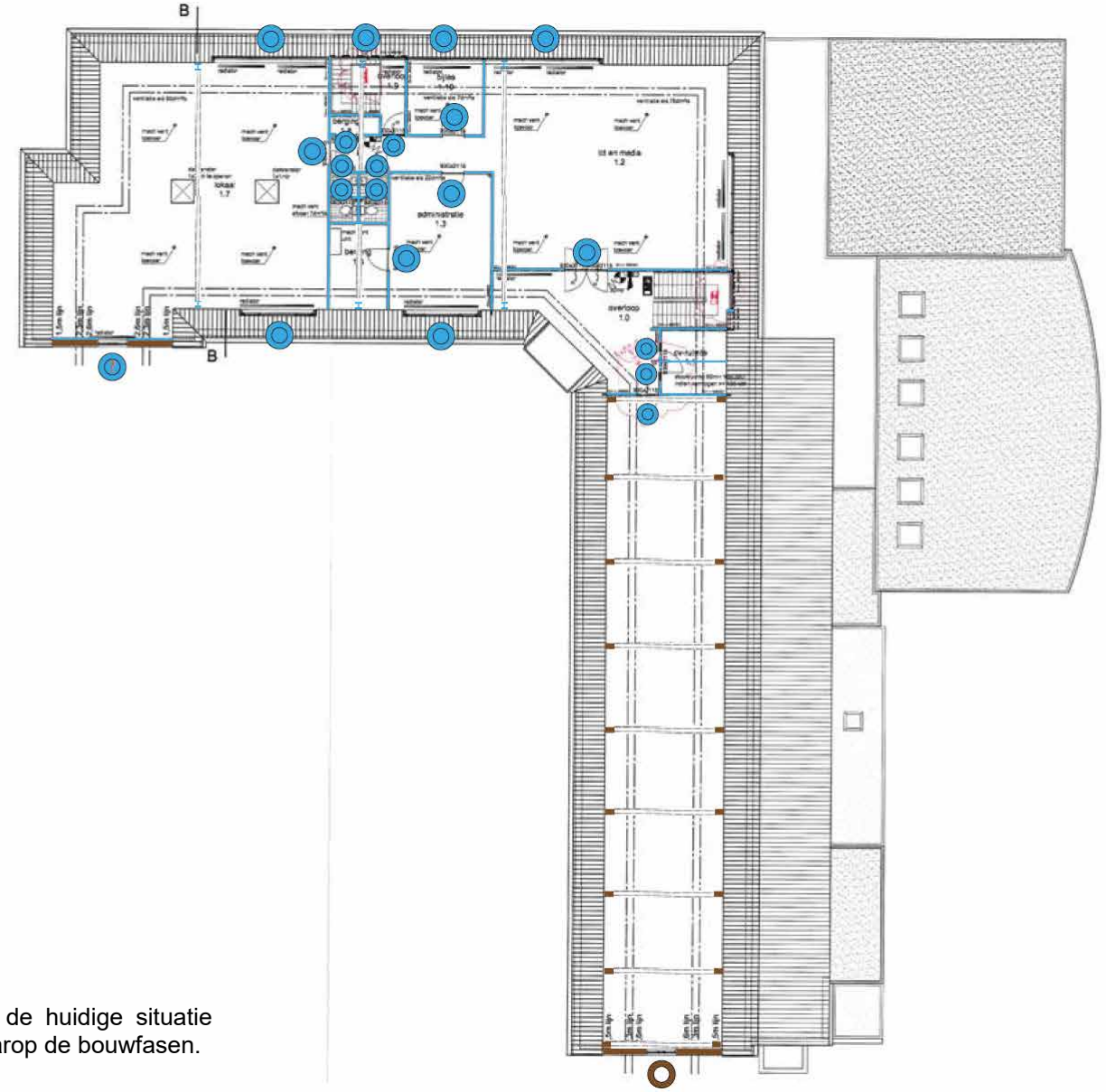


afbeelding 156. Palenplan van het bouwplan uit 2007 met zowel palen onder de uitbreiding achterzijde en voorgevel zuidvleugel t.b.v. staalconstructie.

PLATTEGRONDEN BOUWFASERING



afbeelding 157. Plattegrond van de huidige situatie van de begane grond met daarop de bouwfasen.



afbeelding 158. Plattegrond van de huidige situatie van de eerste verdieping met daarop de bouwfasen.

MONUMENTWAARDE VAN HET GEBOUW

Een bouwhistorisch onderzoek is een middel om te komen tot een gefundeerde waardering van het pand. In de URL 2007 wordt een onderscheid gemaakt tussen een ‘contextuele’ en een ‘interne’ waardestelling.

Bij een contextuele, of externe, waardestelling wordt een weging gemaakt van waarden van het bouwwerk ten opzichte van soortgelijke gebouwen op landelijk, regionaal of plaatselijk niveau. Dit gebeurt in de vorm van een cultuurhistorische waardestelling.

Bij een interne waardestelling liggen de referenties voor de waardestelling enkel binnen het object. Hierbij worden de verschillende onderdelen van een bouwwerk gewogen. Doel is het vaststellen van het relatieve belang van de monumentwaarden van deze onderdelen.

Het schoolgebouw Kerkstraat 21 te Rijnsburg is als gemeentelijk monument beschermd. In die zin heeft al een contextuele waardestelling plaatsgevonden, al is deze niet in de redengevende omschrijving beschreven. Om die reden wordt eerst een beknopte contextuele waardestelling en vervolgens een interne waardestelling gegeven.

De waardering wordt per onderdeel besproken, waarbij gebruik wordt gemaakt van de volgende categorieën:

Categorie 1:
Hoge monumentwaarde, van cruciaal belang voor de structuur en/of betekenis van het pand.

Categorie 2:
Positieve monumentwaarde, van belang voor de structuur en/of betekenis van het pand.

Categorie 3:
Indifferente monumentwaarde, van relatief weinig waarde voor de structuur en/of betekenis van het pand.

Opmerking: de onderstaande tekst kan niet los worden gezien van de waarderingsplattegronden op pagina 66 tot en met pagina 67 in dit rapport en vice versa.

CONTEXTUELE WAARDESTELLING

Algemeen historische waarde
Het schoolgebouw is bouwhistorisch van belang vanwege de zeldzaamheid van een schoolgebouw met enkele kenmerken van de “Um 1800” stijl uit de jaren ‘20 van de 20ste eeuw in de gemeente Katwijk. Binnen de gemeente Katwijk is de Koningin Wilhelminaschool het enige vooroorlogse schoolgebouw dat nog behouden is en vormt daarmee de enig overgebleven representant van de historie van het vooroorlogse onderwijs in Katwijk en omgeving. Ook landelijk kan het schoolgebouw inmiddels als typologisch zeldzaam beschouwd worden, aangezien slechts een paar scholen als uit deze periode en met karakteristieken van de ‘Um 1800’ stijl behouden zijn, zoals de Hervormde lagere school te Zwijndrecht, de Openbare lagere school te Brouwershaven, de Jongensschool te Zeist en de HBS te Drachten. Vanwege bovengenoemde typologische karakteristiek en zeldzaamheid vertegenwoordigt het pand een hoge algemeen historische en typologische waarde.

Stedenbouwkundige waarde
Het L-vormige schoolgebouw is gelegen aan de westzijde van de Kerkstraat tegenover de oude kerk met aan de zuidzijde de Heerenweg, Tramstraat en Oude Vlietweg. Het schoolplein sluit aan op het kerkplein voor de Oude kerk en vormt daarmee een markante en beeldbepalende afsluiting van deze open ruimte. Verder komen de Tramstraat en de Oude Vlietweg uit op de Heerenweg met het schoolgebouw als visuele beëindiging. Het pand bezit een hoge stedenbouwkundige waarde vanwege het ontwerp dat zich als architectonisch gebaar naar de omliggende bebouwing rondom het plein manifesteert

Architectuurhistorische waarde
Het schoolgebouw is architectuurhistorisch van belang vanwege de esthetische waarde van het ontwerp als voorbeeld van de “um 1800”-stijl; vanwege de eenvoud van de éénlaagse L-vorm met zadeldaken met twee topgevels aan de einden en vanwege de esthetische kwaliteit van het schoonmetselwerk in

rode vormbakstenen met de voor de architectuur karakteristieke gemetselde geblokte pilasters bij de eindrisalieten en rijkgedetailleerde ingangspartij met zandstenen zuiltjes en gebogen fronton in de oksel tussen beide vleugels.

Bouwhistorische waarde
Het pand stamt voor een belangrijk deel nog uit de bouwperiode 1922. De gemetselde gevels aan de pleinzijde, de entreepartij en de houten balklagen en kapconstructie van de oostvleugel zijn redelijk gaaf behouden en dateren eveneens uit deze periode. Bijzonder zijn tevens de oorspronkelijke zinken ventilatiekappen op het dak.
Diverse moderniseringen - zoals het vervangen van de oorspronkelijke ramen door grote glaspuien in 1964, het vervangen van de oude hollandse dakpannen door sneldekpannen en het verwijderen van de kleine dakkapellen - hebben het aanzicht vanaf het schoolplein verder versoberd cq. aangetast.

Gebruikshistorische waarde
Het schoolgebouw was sinds de bouw een Nederlands Hervormde school voor het dorp Rijnsburg. Heden ten dage is de school een christelijke basisschool en maakt het onderdeel uit van Protestants Christelijk Basisonderwijs Rijnsburg (PCBO) en zet daarmee na 100 jaar zijn oorspronkelijke functie nog steeds voort.

INTERNE WAARDESTELLING

Algemeen
Uit de contextuele waardestelling blijkt dat de hoge cultuurhistorische waarde van het object hoofdzakelijk wordt bepaald door de bouwfase uit 1922.
Recentere indelingen en afwerkingen (uit de naoorlogse periode en het laatste kwart van de twintigste eeuw) kennen een geringe zeldzaamheid, waardoor zij als indifferent worden gewaardeerd.

Bouwmassa
De waardering van de bouwmassa is gerelateerd aan de bouwfasering. Hierbij bezit het pand bouwmassa's uit 1922 (oorspronkelijke L-vorm), 1964 (uitbouw toiletten oostvleugel), 1990 (aanbouw van de kleuterzalen en gymzaal aan de noordzijde) en uit 2007 (aanbouw aan de westzijde en dakopbouw met leslokalen op de eerste verdieping) en vertegenwoordigt de oorspronkelijke bouw uit 1922 een hoge monumentwaarde (categorie 1). De later aangebouwde toiletten, kleuterzalen en opbouw van de 2 klaslokalen zijn ingetogen ontworpen aanpassingen uit 1964, 1990 respectievelijk 2007 maar zijn niet uniek en eveneens als architectuur niet zeer zeldzaam en vertegenwoordigen een indifferente monumentwaarde.

Constructie
De constructie van het schoolgebouw bestaat uit diverse onderdelen uit diverse bouwfasen.
Tot de oorspronkelijke bouw uit 1922 behoren de grenen balklagen en kapconstructie van de oostvleugel. Hoewel deze constructies gaaf zijn, zijn ze an sich niet bijzonder qua detaillering en uitvoering en vertegenwoordigen een hoge tot positieve monumentwaarde (categorie 1 á 2).
Diverse onderdelen werden bij renovaties in 1964, 1980, 1990 en 2007 vernieuwd, zijn relatief recent en kennen een indifferent monumentwaarde (categorie 3).

Gevels
De waardering van het exterieur komt overeen met de reeds besproken bouwmassa. De zorgvuldig gedetailleerde gevels met vormbakstenen in kruisverband en voorzien van geblokte pilasters en verbijzonderingen in het metselwerk van de topgevels boven de eindrisalieten aan de pleinzijden, alsmede de rijk gedetailleerde hoofdingang met zandstenen gebogen fronton dateren nog uit de bouwtijd (1922) en vertegenwoordigen een hoge monumentwaarde (categorie 1). Ten gevolge van de ingrijpende verbouwing van 1964 zijn echter grote delen van de gevel met de oorspronkelijke raamindeling gewijzigd, waardoor deze geveldelen een lagere - indifferente - monumentwaarde bezitten. De overige gevels aan de noord- en westzijde werden gewijzigd cq. vervangen in 1990 en 2007 en bezitten eveneens een indifferente monumentwaarde.

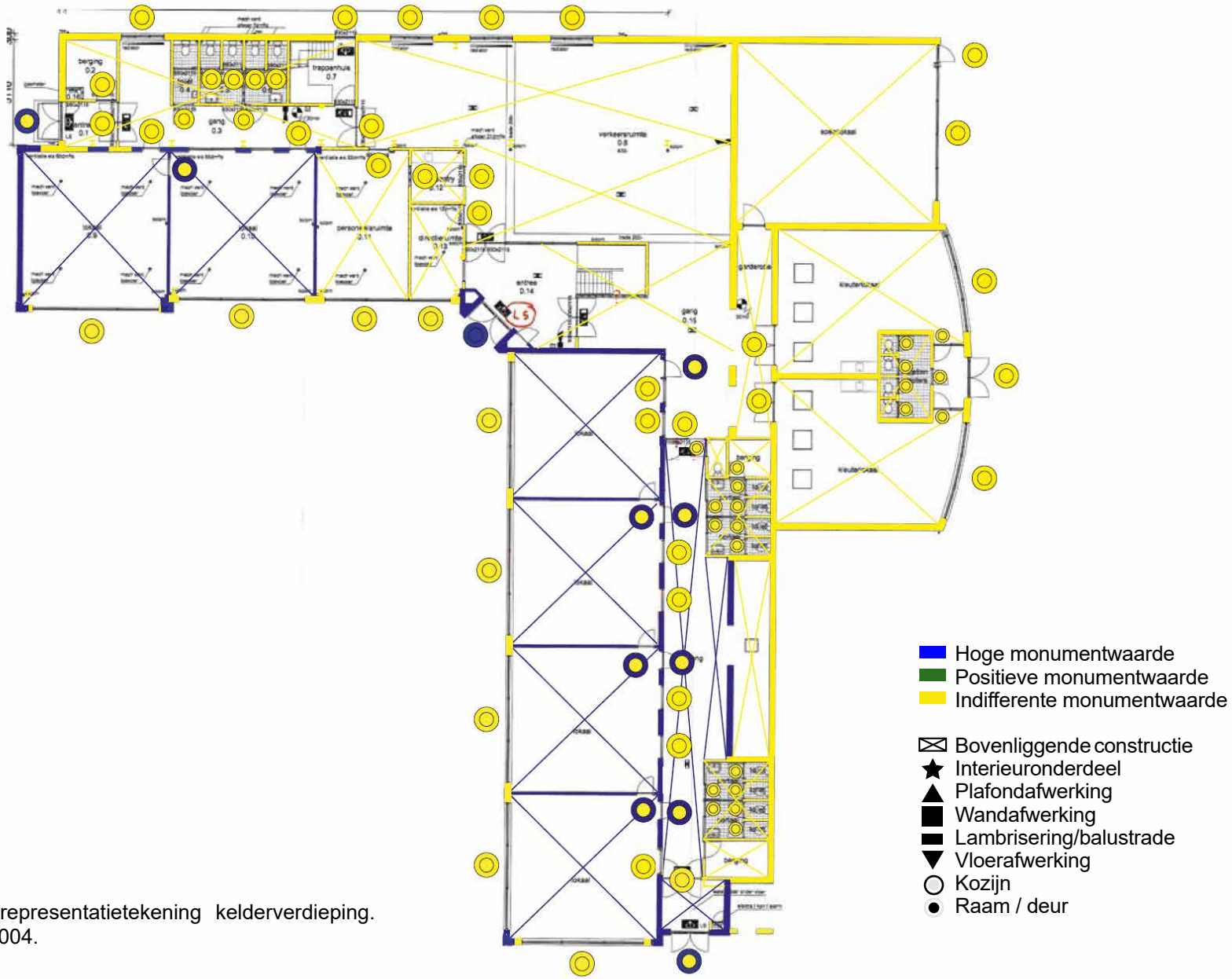
Dak
Het dak is tijdens de renovatie in 1980 gewijzigd, waarbij de oorspronkelijke blauwe oudhollandse pannen vervangen werden door de huidige betonnen sneldekpannen, terwijl de dakkapellen gesloopt werden. In 2007 werden grote nieuwe dakkapellen aangebracht en werd het dak van de zuidvleugel gewijzigd in een afgeplat schilddak. De dakafwerking van de daken is indifferent. Wel zijn de zinken ventilatiekappen uit 1922 behouden, welke een hoge monumentwaarde vertegenwoordigen (categorie 1). De platte daken van de aanbouw uit 1990 zijn voorzien van bitumen en vertegenwoordigen een indifferente monumentwaarde.

Interieur: structuur en indeling
De structuur van het pand gaat terug op de initiële bouw uit 1922 en omvat de indeling van de twee vleugels met 7 leslokalen aan de pleinzijde, de centrale ingang en de gangen met toiletten aan de achterzijde. Ondanks de latere verbouwingen van 1964, 1980, 1990 en de verbouwing en uitbreiding van 2007 is deze hoofdstructuur redelijk bewaard gebleven. Vanwege deze redelijke gaafheid en ouderdom wordt aan de hoofdstructuur en indeling een positieve monumentwaarde toegekend.

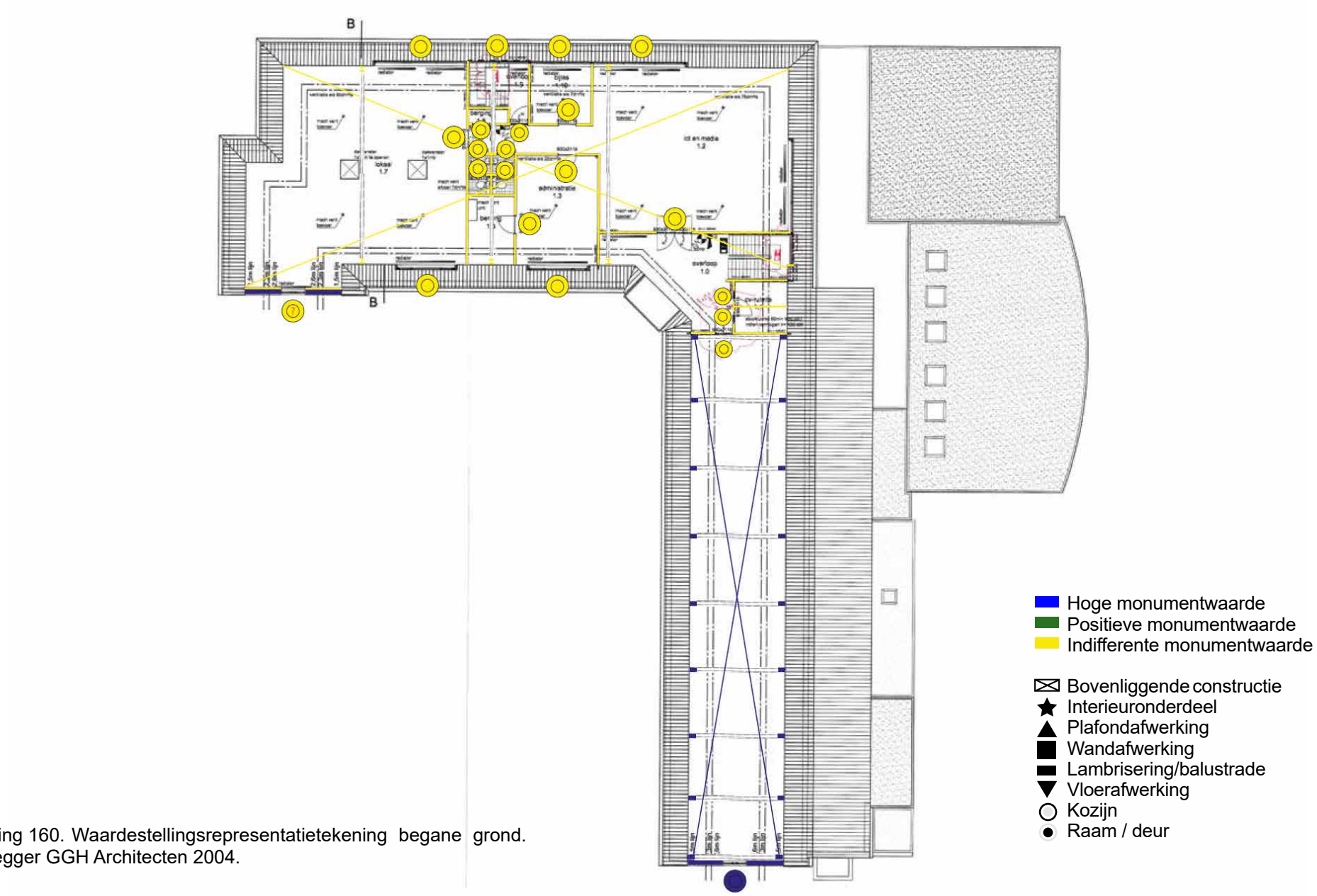
Interieur: historische afwerkingen en elementen
Slechts enkele uit de bouwtijd daterende interieurelementen zijn nog in het pand behouden. Dit zijn de kozijnen en deuromlijstingen van de toegangs- en voormalige tussendeuren van de leslokalen. Deze elementen bezitten een hoge monumentwaarde.

Interieurafwerkingen en elementen die tijdens de meer recente bouwfasen tot stand kwamen kennen vanwege de geringe zeldzaamheid of gaafheid een indifferente waarde. Dit zijn verder alle interieurs in het gebouw. N.B.: Om deze reden zijn de interieurafwerkingen van de vloeren, wanden en plafonds niet nader op de waarderingsplattegronden aangegeven.

PLATTEGRONDEN MONUMENTWAARDE



afbeelding 159. Waardestellingsrepresentatietekening kelderverdieping. Onderlegger GGH Architecten 2004.



afbeelding 160. Waardestellingsrepresentatietekening begane grond. Onderlegger GGH Architecten 2004.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Archieven

Erfgoed Leiden en Omstreken, archief Bouw- en Woningtoezicht gemeente Rijnsburg.

Gemeentearchief Katwijk, archief Bouw- en Woningtoezicht gemeente Rijnsburg.

Kadaster, hulpkaarten, veldwerk en leggers gemeente Rijnsburg, sectie B 2263.

Koningin Wilhelminaschool, Rijnsburg, schoolarchief met bouwtekeningen, foto's en literatuur.

Literatuur

Ronald Stenvert, Chris Kolman, Saskia van Ginkel-Meester, Elisabeth Stades-Vischer, Sabine Broekhoven en Ronald Rommes, *Monumenten in Nederland. Zuid-Holland*. Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist / Waanders Uitgevers, Zwolle 2004, pag 413-414.

T. Van Westerhuizen en A. Heus, *Koningin Wilhelminaschool 75 jaar 1922-1997*

Overige bronnen

Geraadpleegde websites :
- www.canonvankatwijk.nl
- www.topotijdreis.nl

AANBEVELINGEN VOOR NADER ONDERZOEK

Archivalisch onderzoek
In het kader van deze rapportage werd slechts beperkt archiefonderzoek verricht. Hierbij zijn de bouwvergunningen van de voormalige gemeente Rijnsburg in het gemeentearchief van Katwijk geraadpleegd, alsmede bouwvergunningen in het archief van Erfgoed Leiden en omstreken en het archief van de Koningin Wilhelminaschool. Verder is nog een kadastraal onderzoek uitgevoerd.

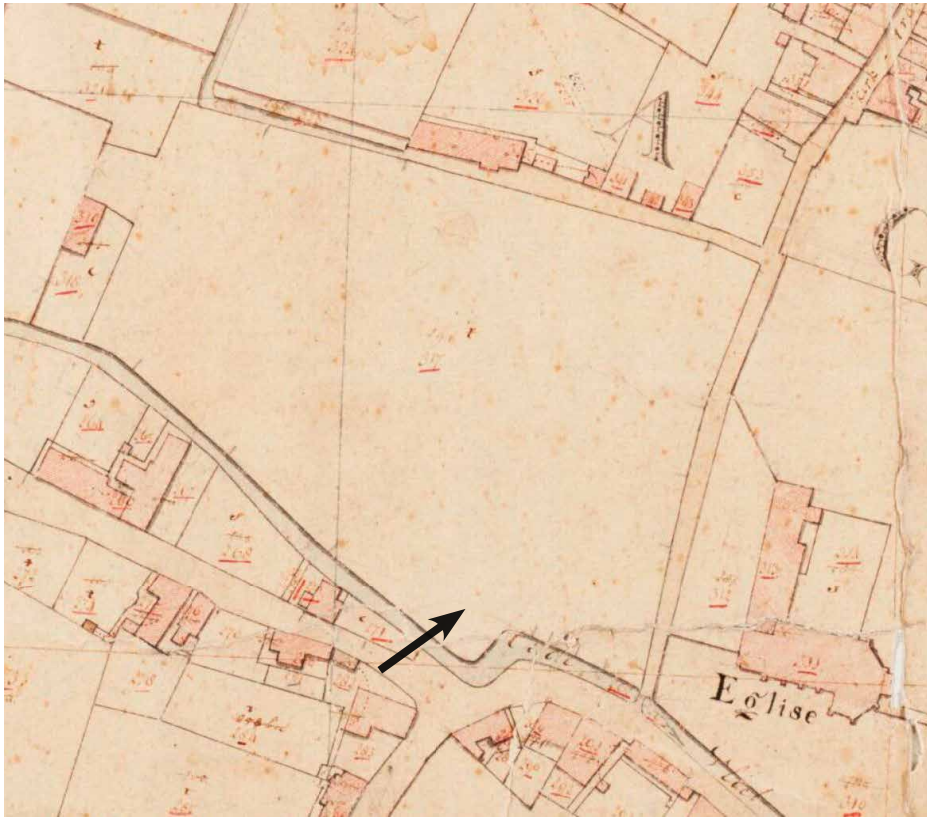
Kleuronderzoek
In het pand heeft geen kleuronderzoek plaatsgevonden. Kleuronderzoek van het exterieur kan meer informatie geven over de oorspronkelijke kleurstelling uit 1922 van het pand. In het interieur kan kleuronderzoek mogelijk nog nadere gegevens opleveren over de kleurstelling van de oorspronkelijke klaslokalen, waarbij de deuromlijstingen en kozijnen en plinten eventueel onderzocht zouden kunnen worden.

Archeologisch onderzoek
Indien sloop- en/of graafwerkzaamheden op het terrein plaatsvinden, dient men rekening te houden met een archeologisch onderzoek.
Uit het cartografisch en literatuuronderzoek is gebleken dat op de locatie van het schoolgebouw vóór de reformatie restanten van gebouwen van de abdij van Rijnsburg hebben gestaan. Daarnaast is de school gelegen vlak bij de voormalige waterloop van de Oude Vliet, die zijn bedding had tussen Heerenweg en de eindgevel van de zuidvleugel. Tenslotte lag aan de westzijde de omgrachting van de ringwalburcht van Rijnsburg uit de 10de eeuw. Deze gracht was gesitueerd tussen de kerk en het schoolgebouw, over de breedte van de huidige Kerkstraat. Bovengenoemde geschiedenis met de oudere waterlopen zijn archeologisch relevant en kunnen wellicht van invloed zijn geweest op de zettingen van het schoolgebouw in de afgelopen decennia. Nader bodemonderzoek zou over beide aspecten nadere informatie kunnen geven.

BIJLAGE CARTOGRAFISCHE AFBEELDINGEN



afbeelding 161. Kadastrale Minuut van de gemeente Rijnsburg (minuutplan) uit 1813, sectie B, blad 2. Schaal 1:2500. Bij de pijl is de locatie van de latere Koningin Wilhelminaschool aangegeven. Het perceel lag langs de Oude Vliet tegenover de oude abdijkerk. Collectie beeldbank RCE.



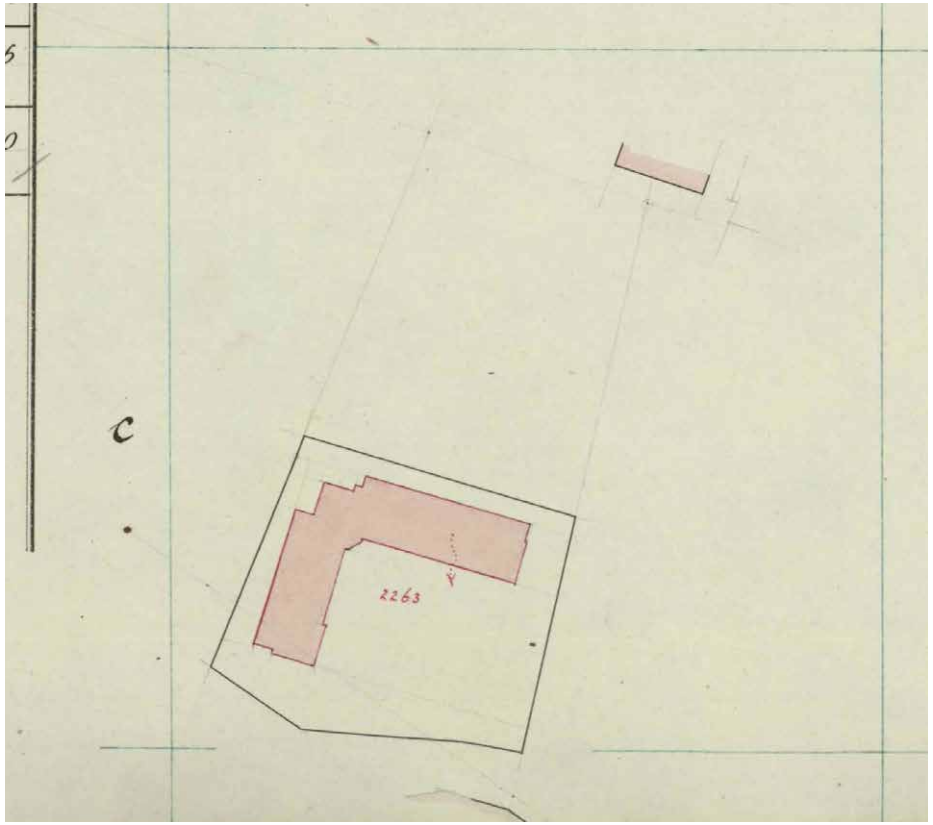
afbeelding 162. Detail van de kadastrale Minuut uit 1813 met het onbebouwde perceel gelegen aan de Oude Vliet tegenover de oude abdijkerk van Rijnsburg. De latere Koningin Wilhelminaschool werd in de bocht van de Oude Vliet gebouwd.



afbeelding 163. Kadastrale hulpkaart Rijnsburg sectie B nr 317 d.d. september 1920. Op de kaart is de kort tevoren gedempte Oude Vliet met een dunne blauwe lijn ingetekend en werd de waterloop bij het grote perceel gevoegd.



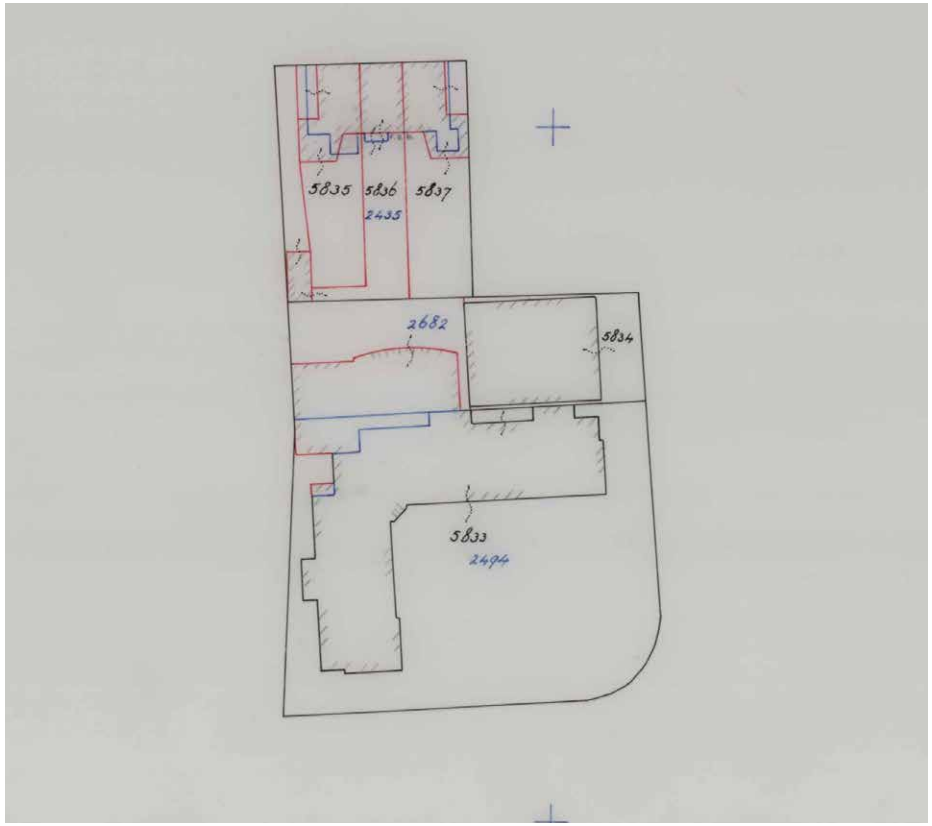
afbeelding 164. Kadastrale hulpkaart Rijnsburg sectie B nr 328 d.d. november 1921. Op de kaart is in rood het voor de Koningin Wilhelminaschool aangekochte perceel nr 2263 te zien.



afbeelding 165. Kadastrale hulpkaart Rijnsburg sectie B nr 343 d.d. juli 1922. Op de kaart is de nieuw gebouwde Koningin Wilhelminaschool ingetekend. Het perceelnummer 2263 bleef ongewijzigd.

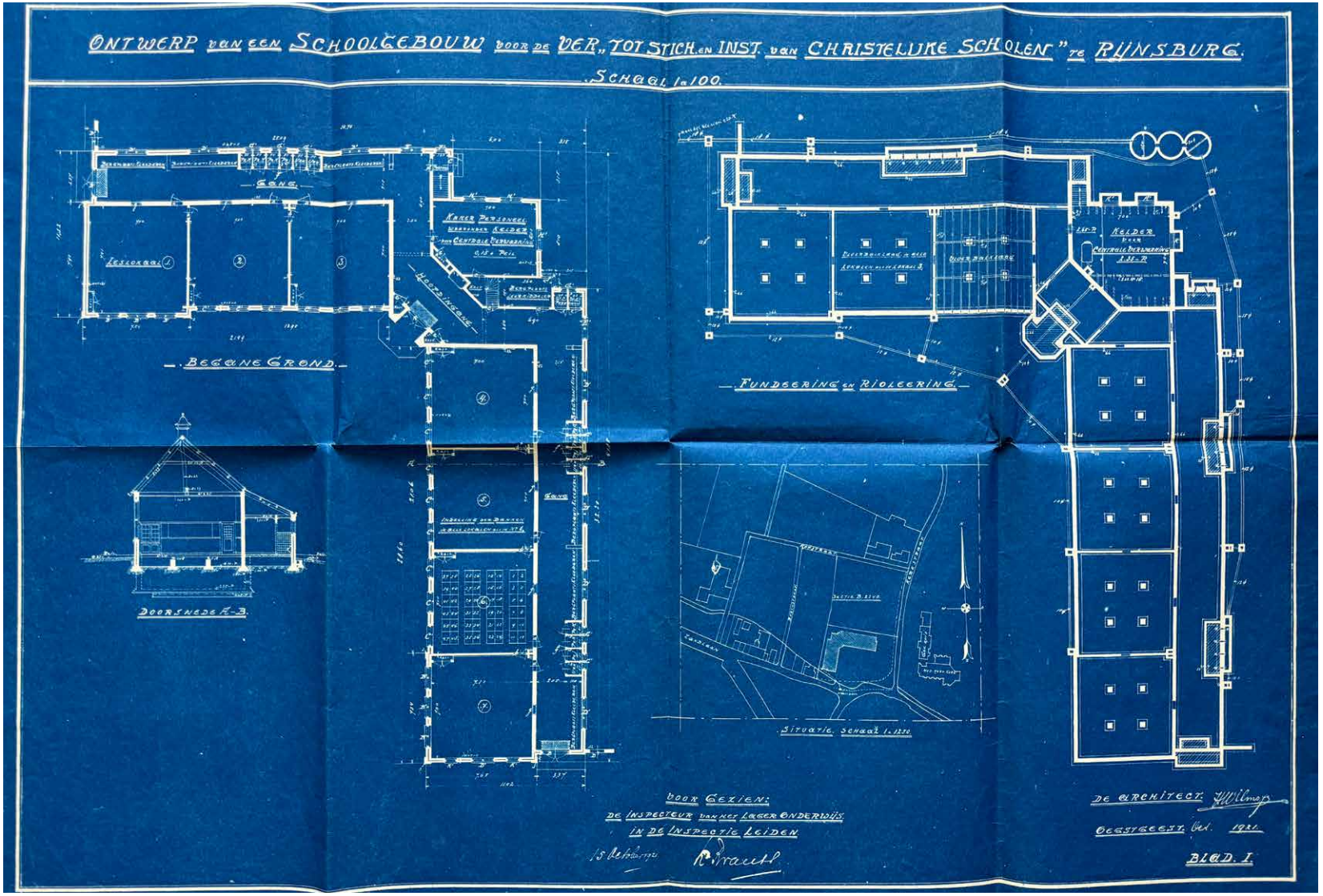


afbeelding 166. Kadastrale hulpkaart Rijnsburg sectie B nr 352 d.d. juni 1923. Na de bouw van de school werd het perceel aan de noord- en pleinzijde aangepast aan de gerealiseerde omheining. Het perceel wijzigde in nummer 2340.

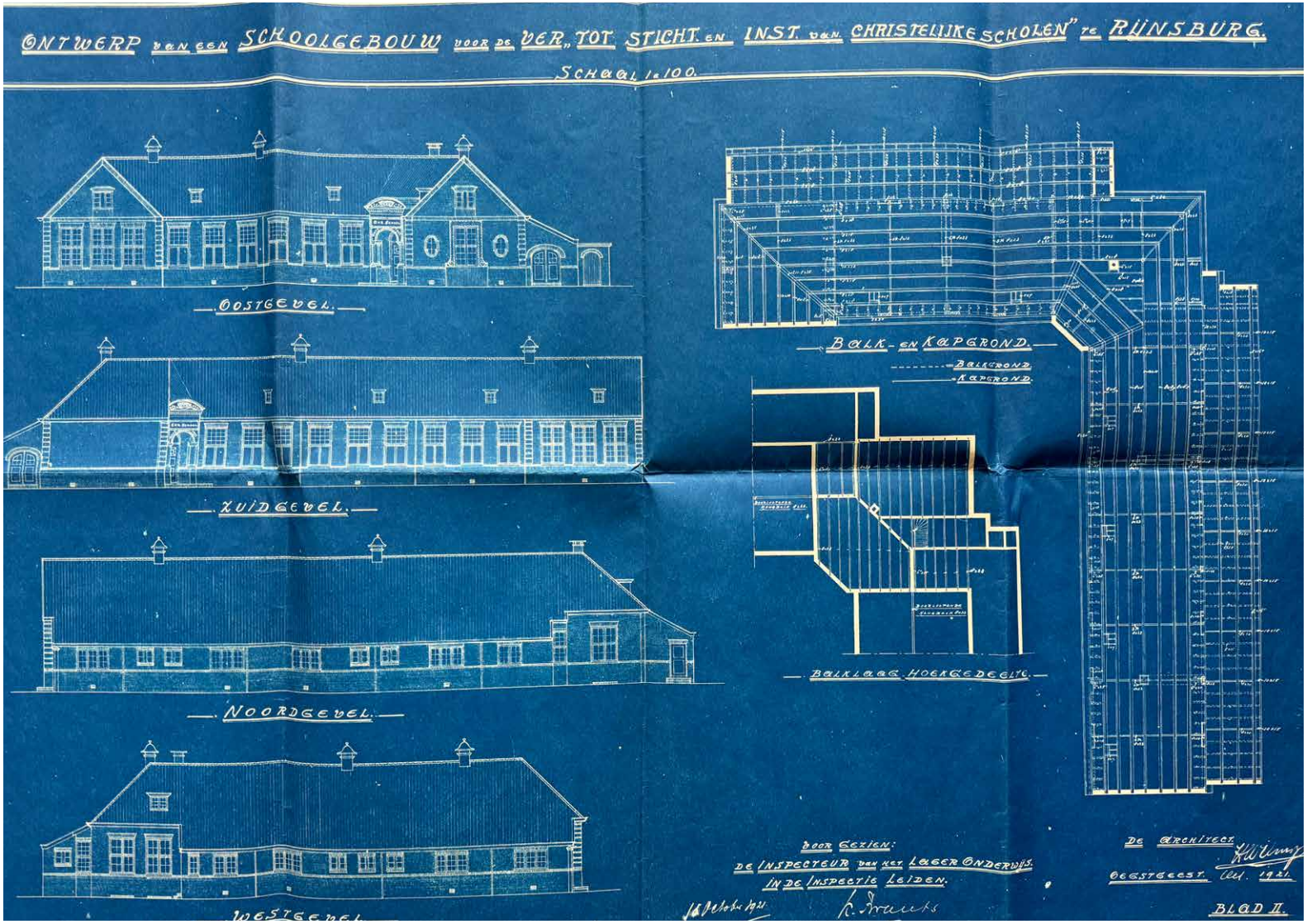


afbeelding 167. Kadastrale hulpkaart Rijnsburg sectie B nr 945 d.d. oktober 1991. De hulpkaart werd vervaardigd na de uitbreiding uit 1990 waartoe het perceel vergroot werd en hernummerd met nr 5833 werd.

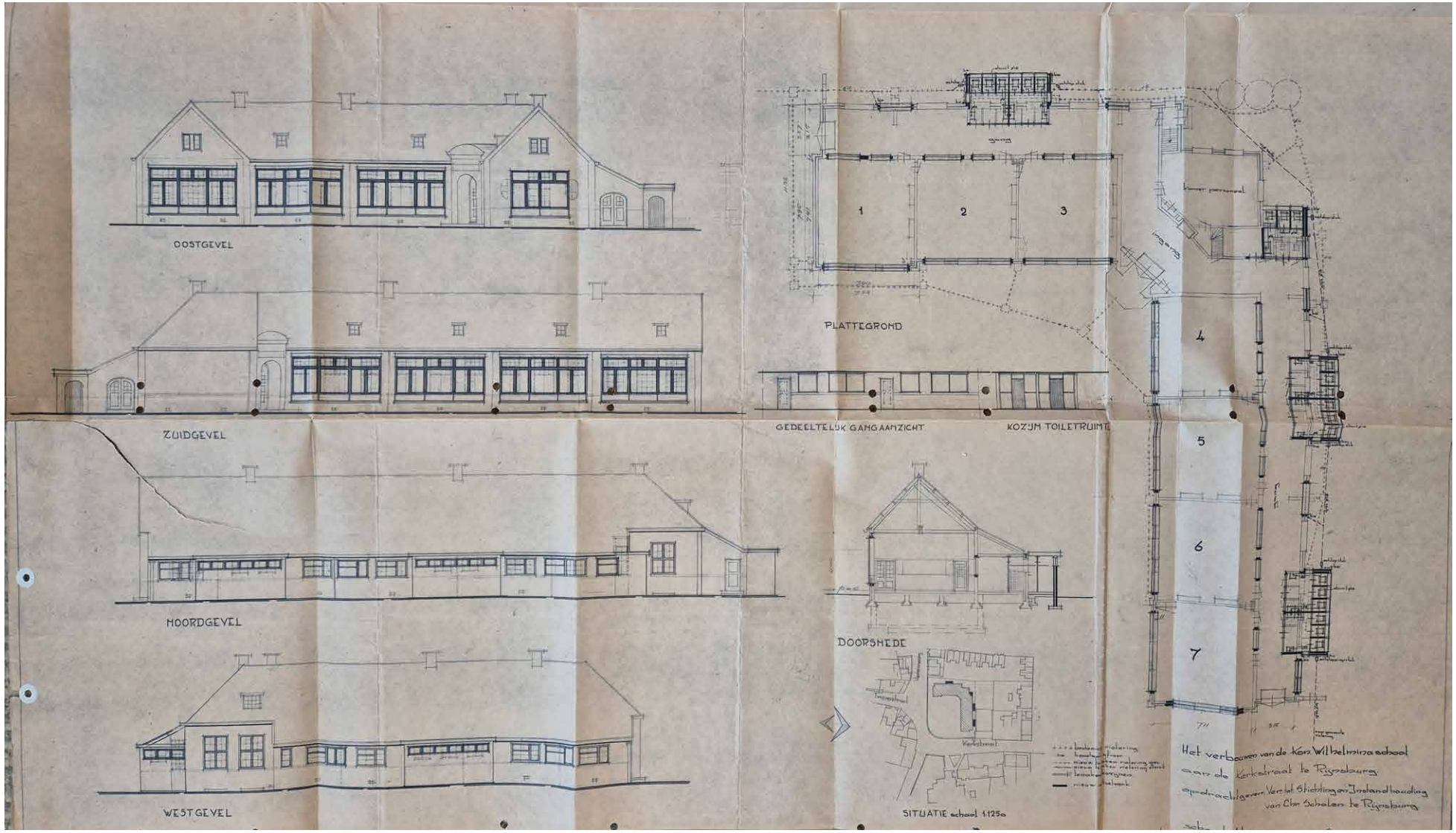
BIJLAGE BOUWTEKENINGEN



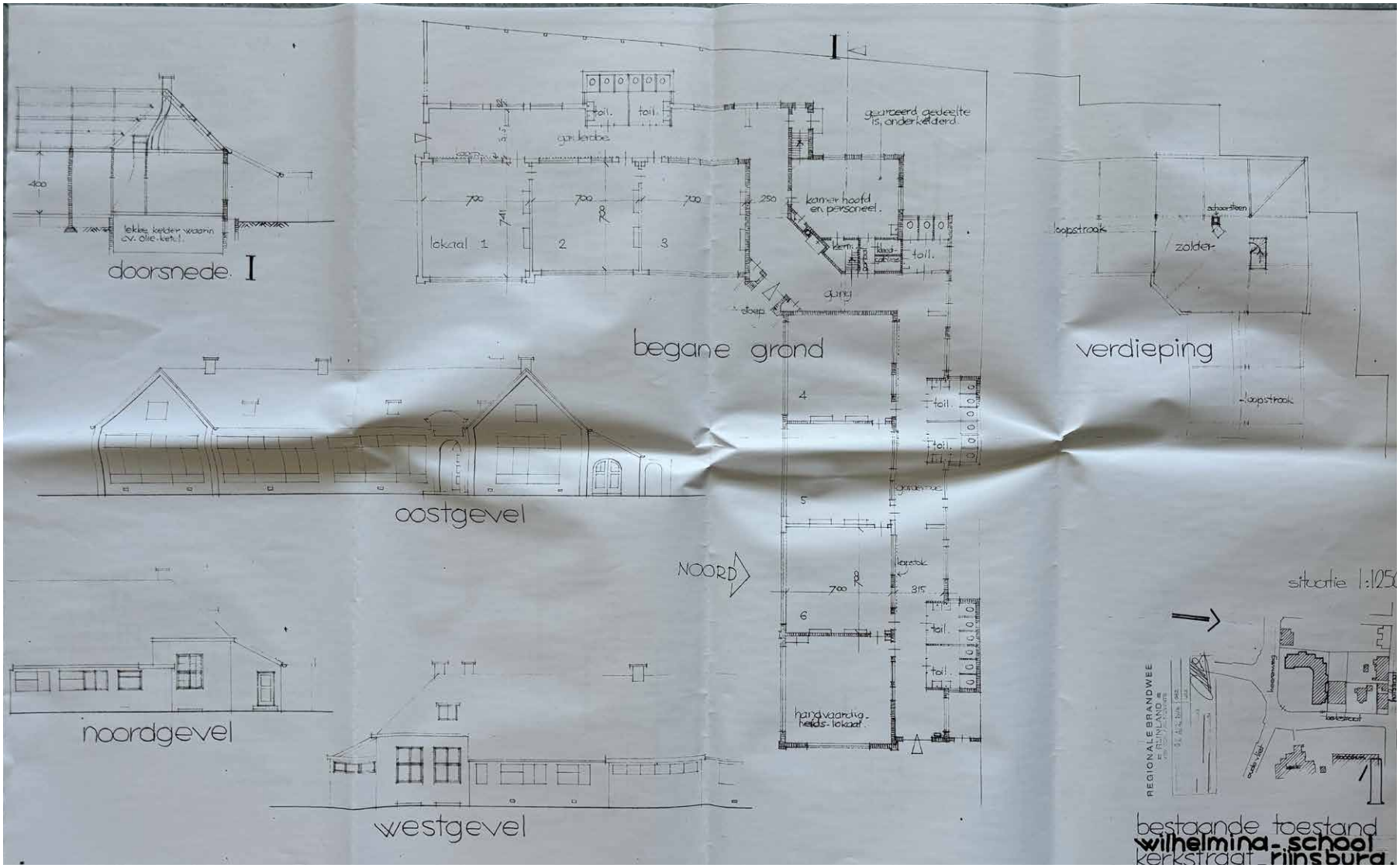
afbeelding 168. Begane grond en kelder, ontwerp, tekening architect Wilms uit Oegstgeest, 1922. Collectie Koningin Wilhelminaschool.



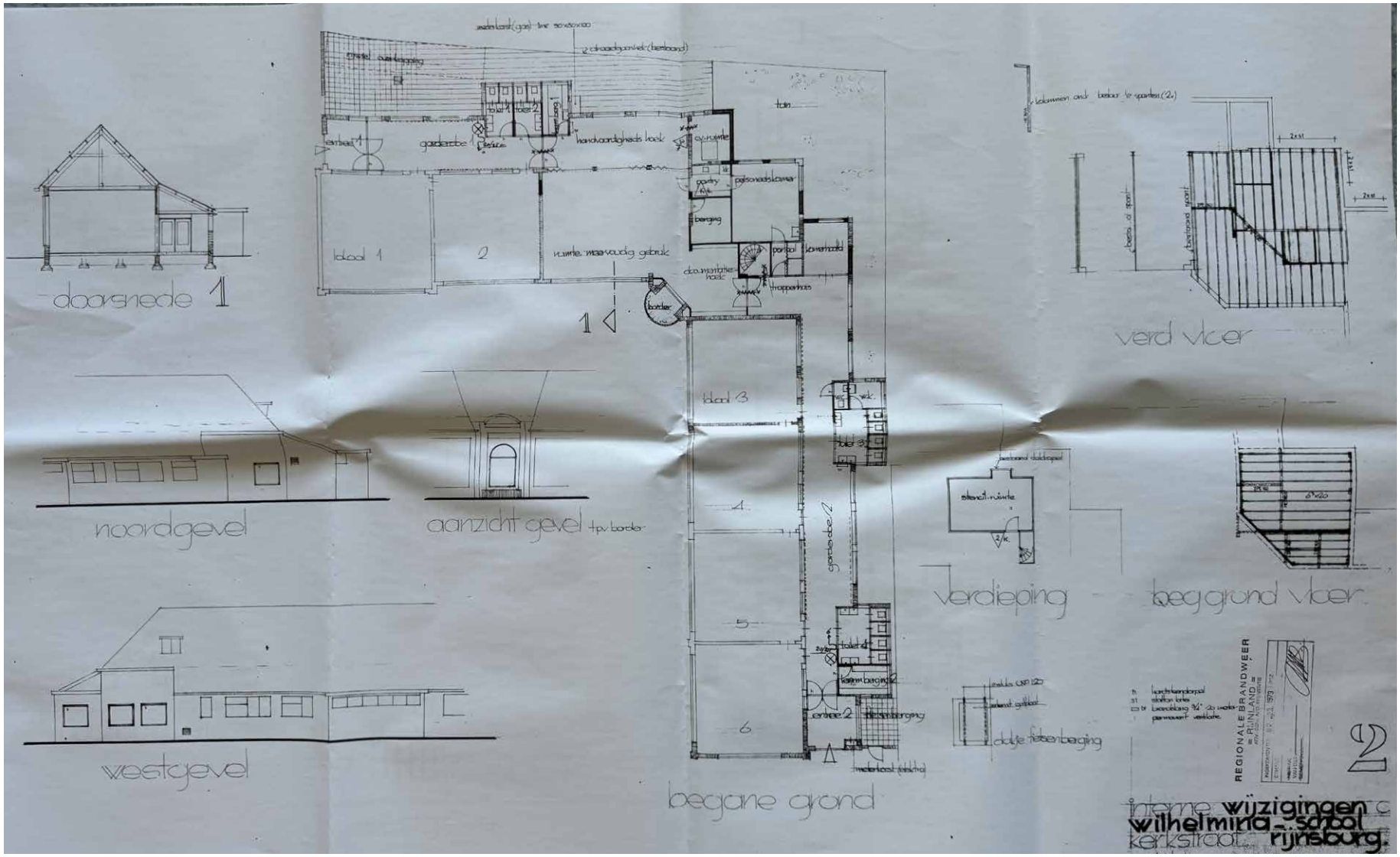
afbeelding 169. Ontwerp van gevels en kapplattegrond, tekening architect Wilms uit Oegstgeest, 1922. Collectie Koningin Wilhelminaschool.



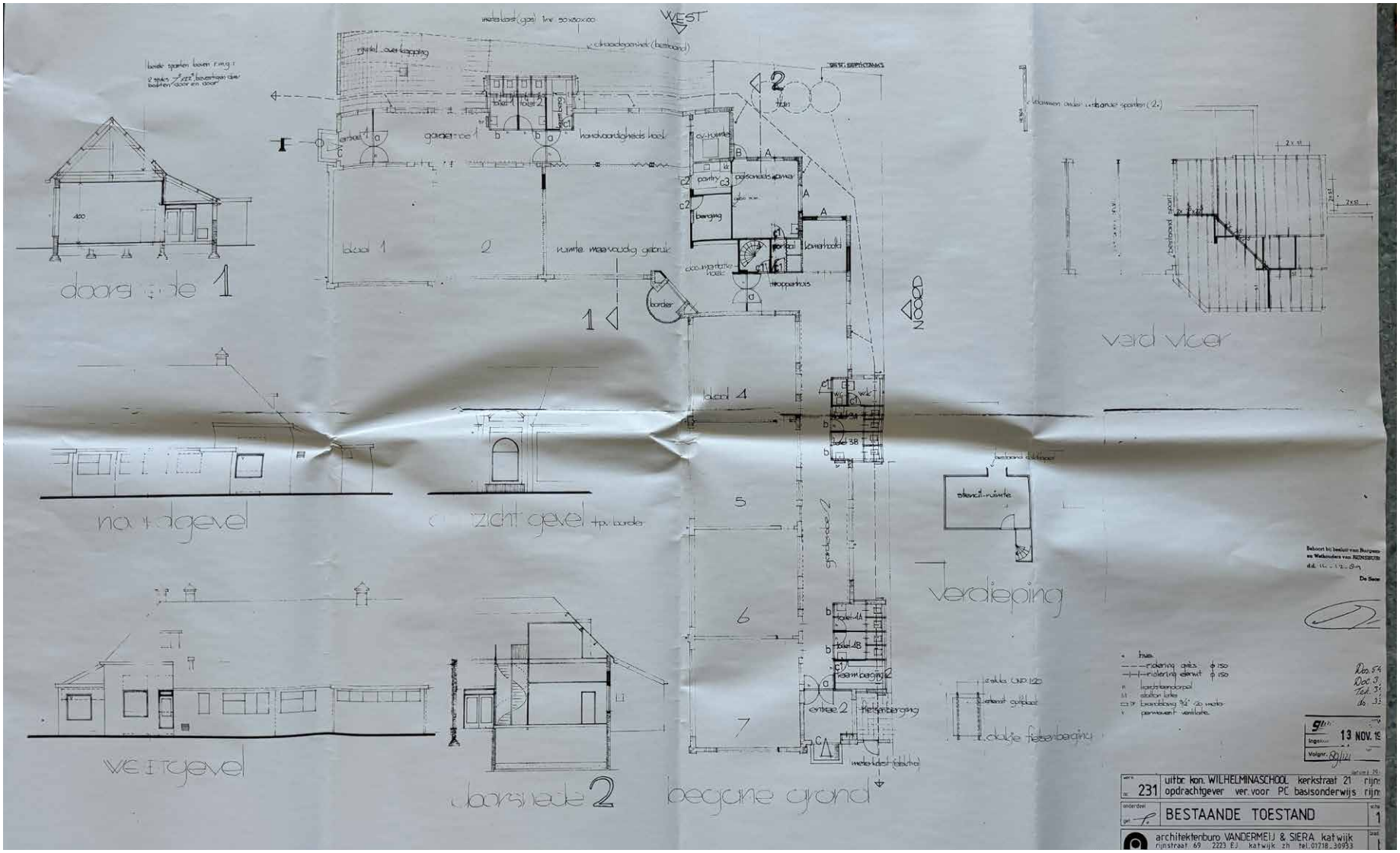
afbeelding 170. Aanzichten, doorsneden en plattegrond begane grond, nieuwe situatie, 1964. Collectie Koningin Wilhelminaschool.



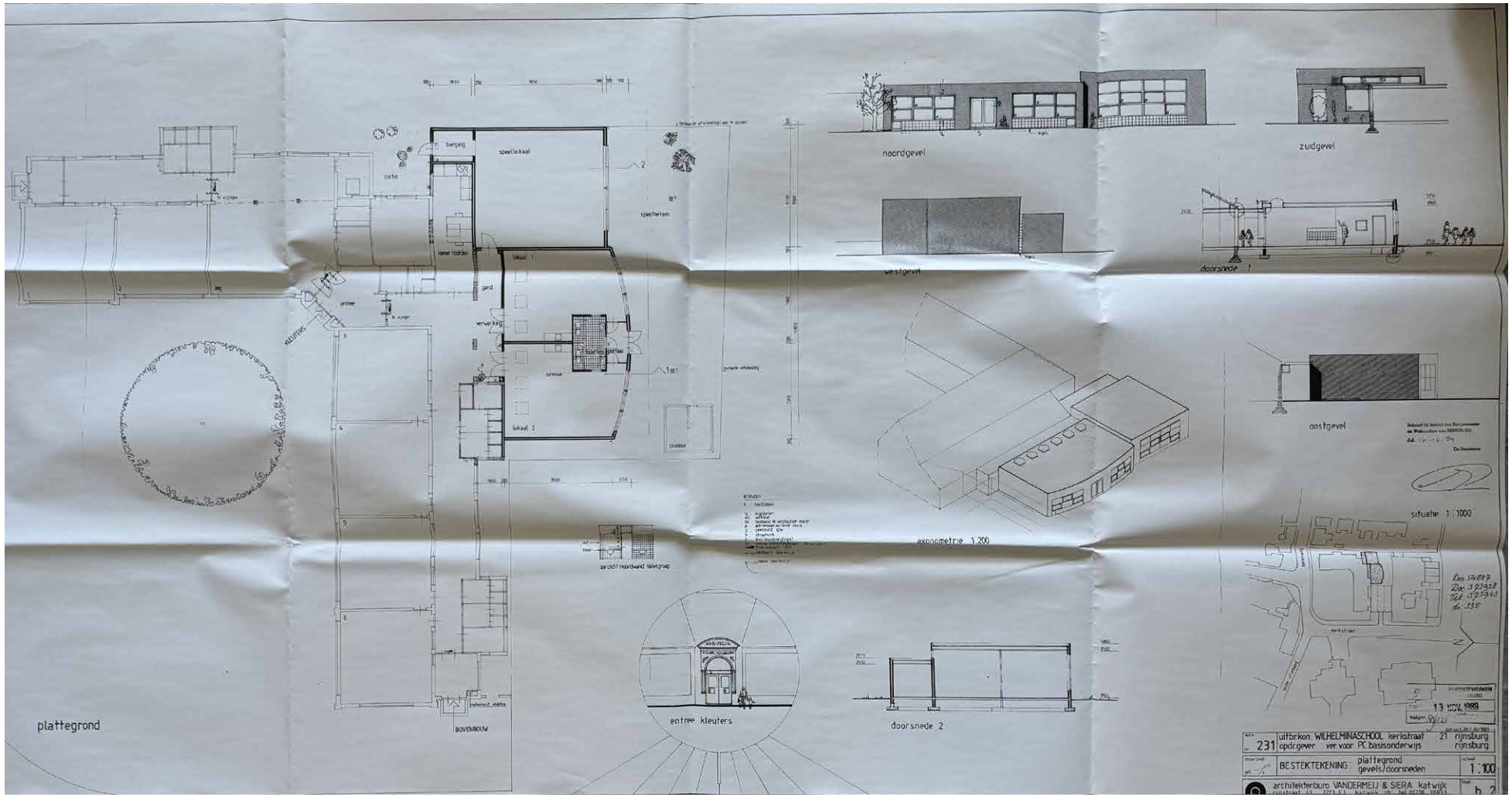
afbeelding 171. Aanzichten, doorsnede, plattegronden, bestaande toestand, tekening Architectenbureau Van Der Meij, 1979.



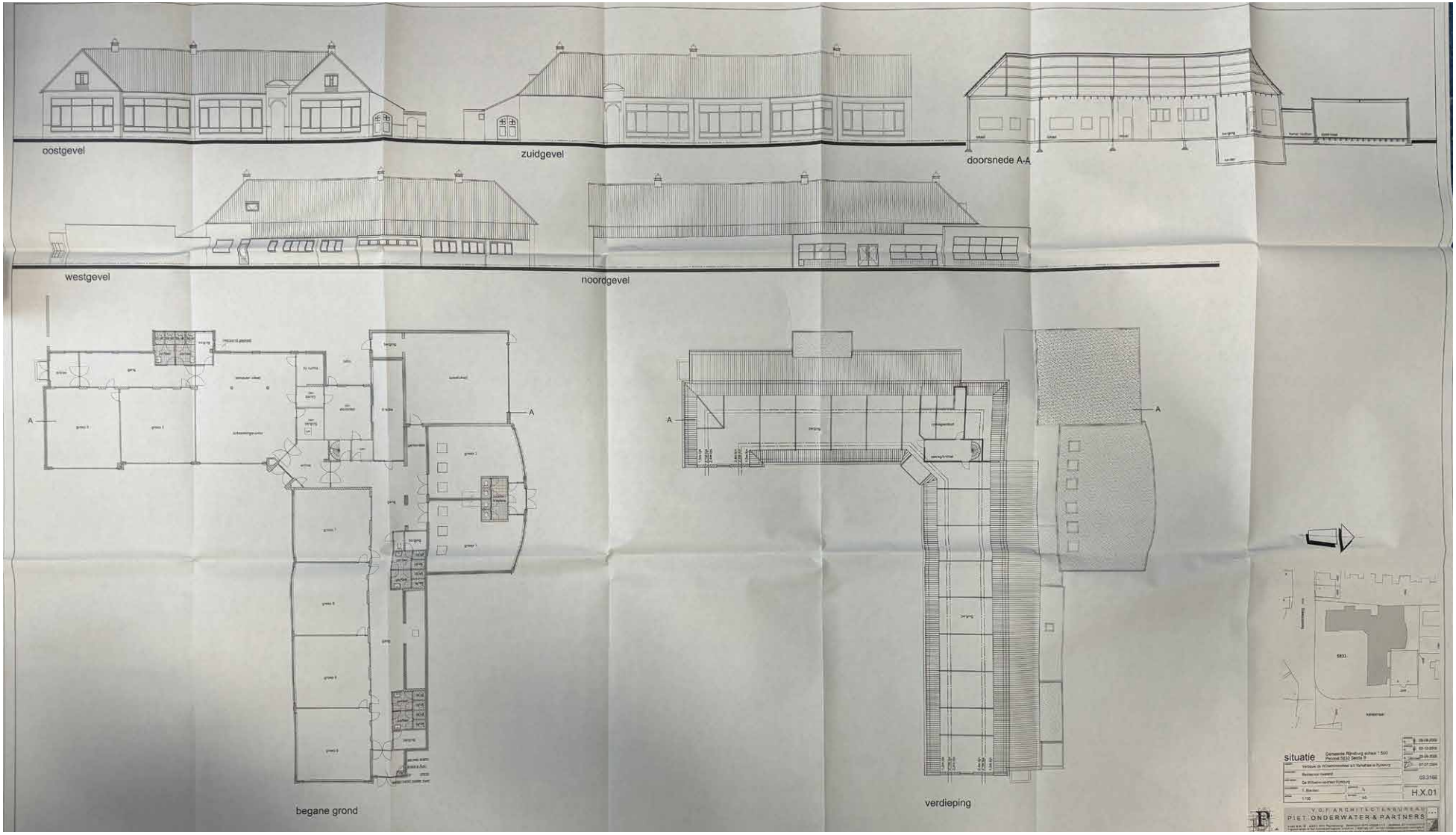
afbeelding 172. Aanzichten, doorsnede, plattegronden, nieuwe toestand, tekening Architectenbureau Van Der Meij, 1979.



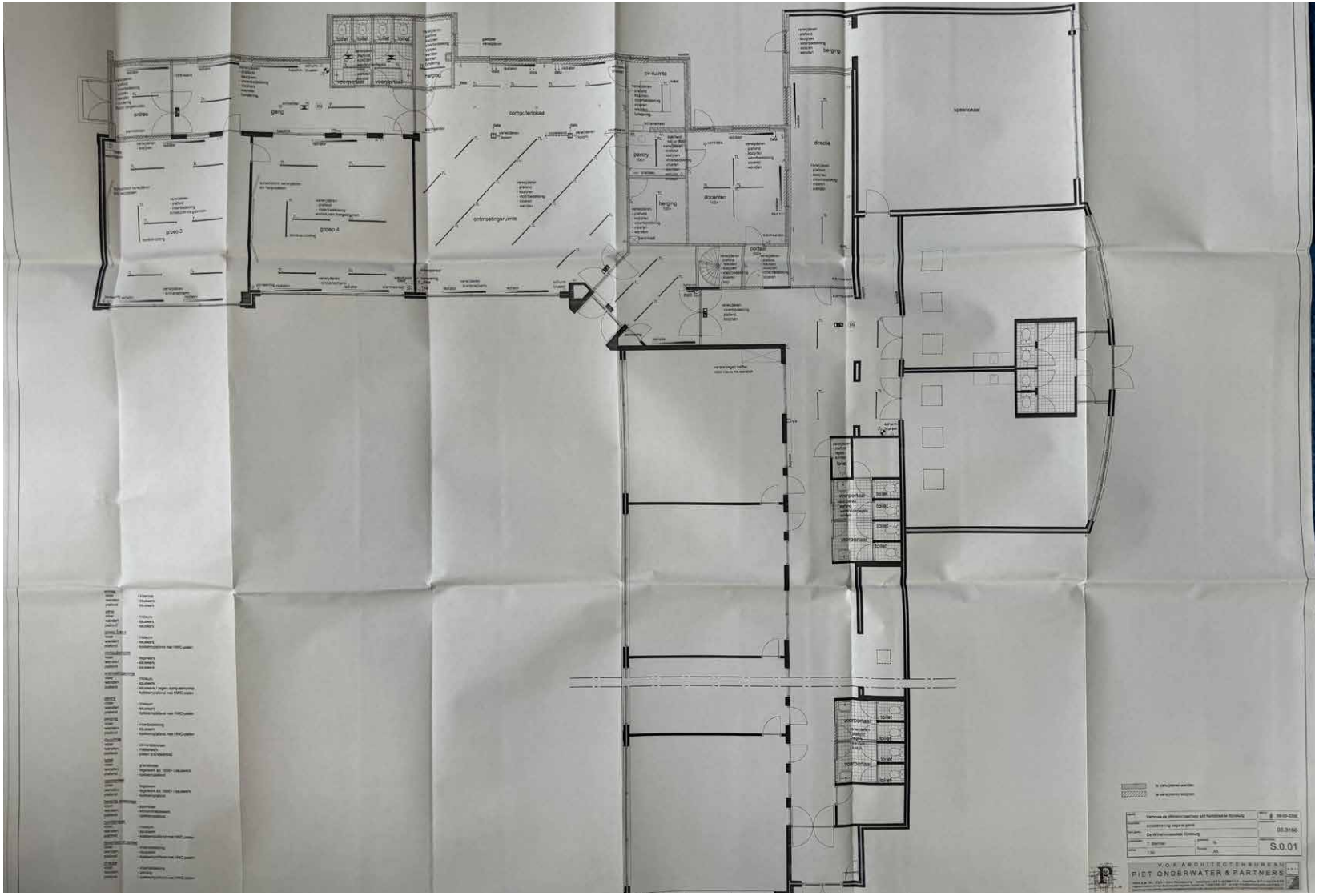
afbeelding 173. Aanzichten, doorsnede, plattegronden, bestaande, tekening Architectenbureau Van Der Meij & Siera, 1989.



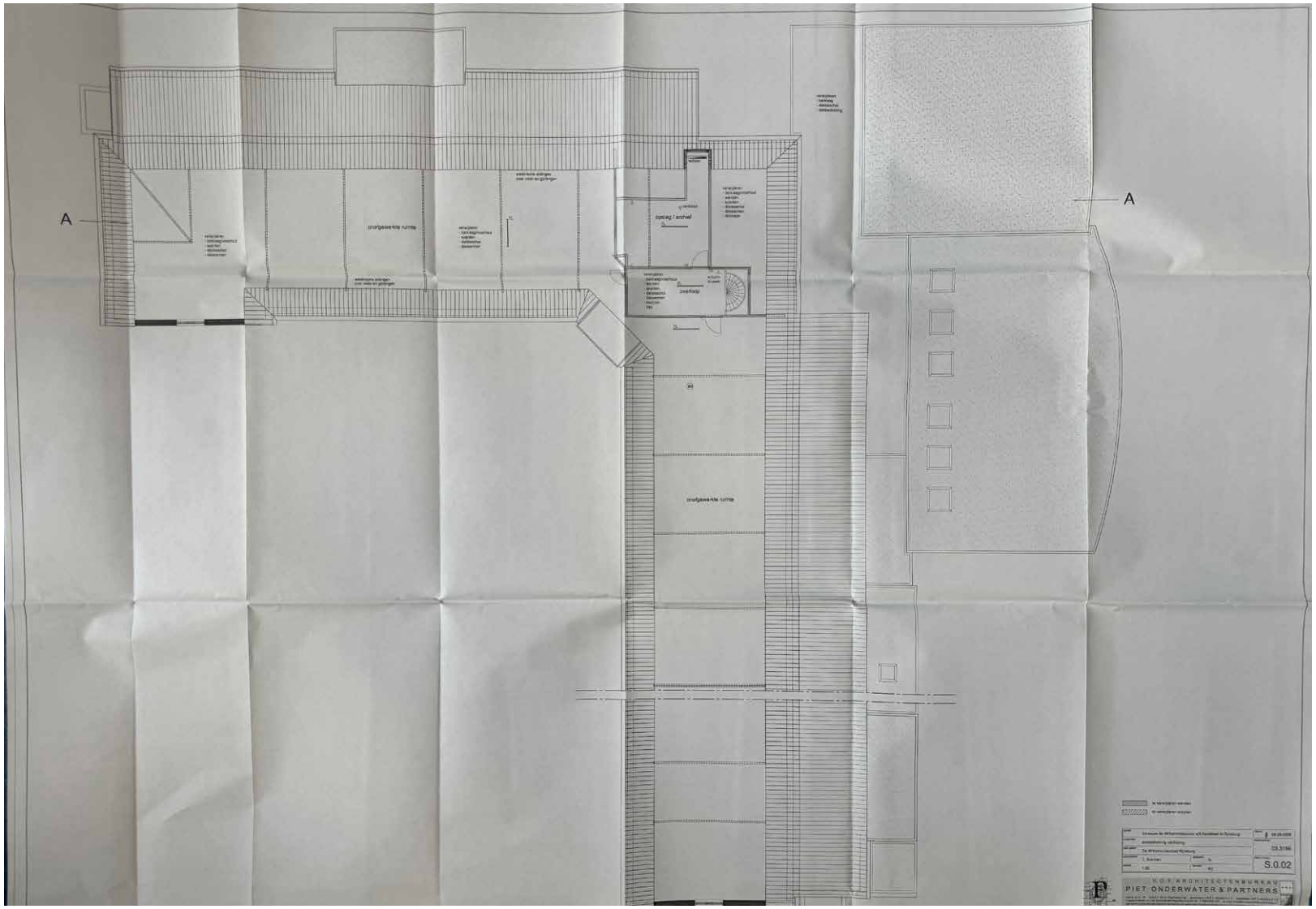
afbeelding 174. Plattegrond, aanzichten, doorsneden, isometrie, tekening Architectenbureau Van Der Meij & Siera, 1989.



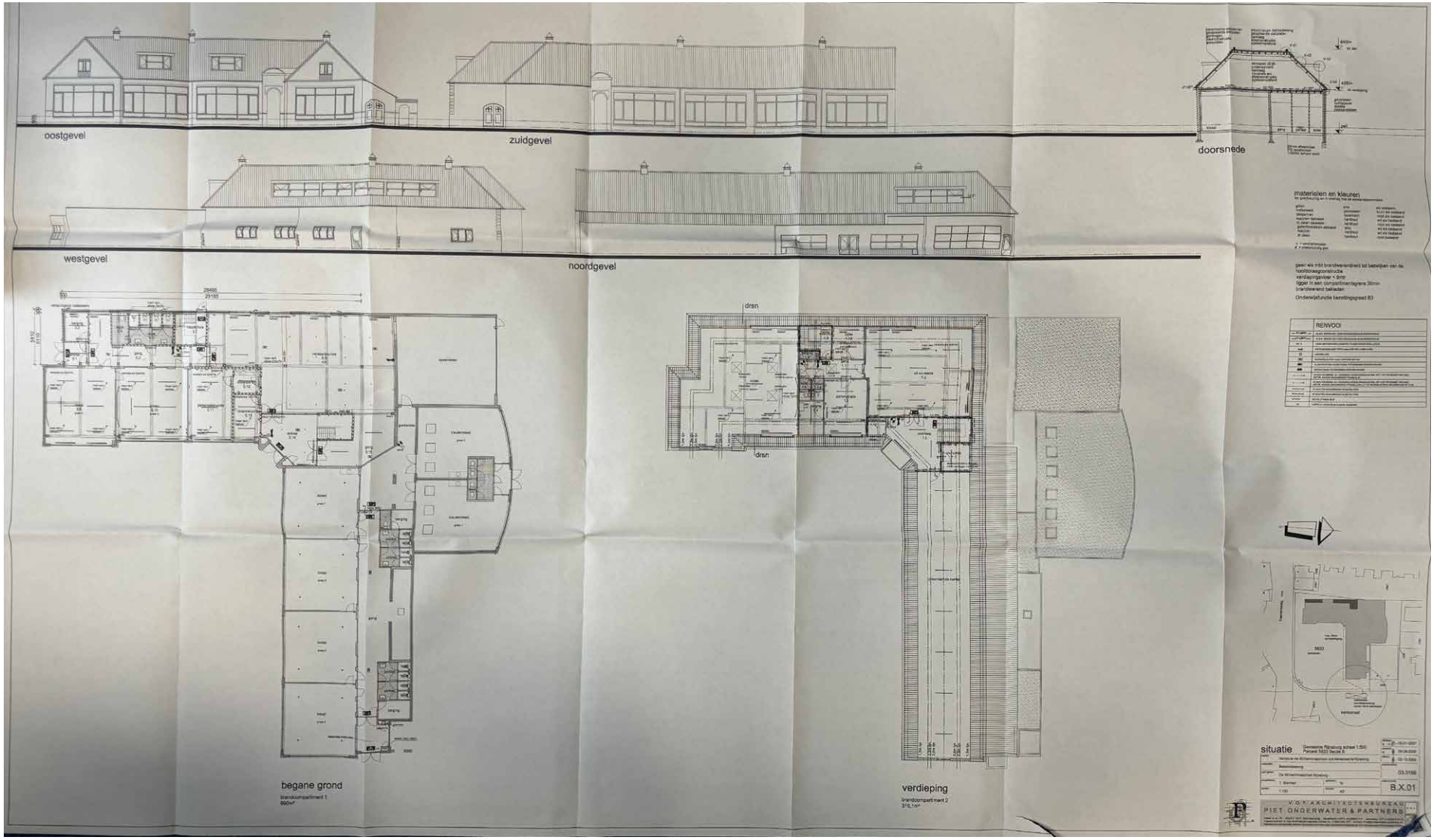
afbeelding 175. Overzichtsblad bestaande toestand, tekening Piet Onderwater & Partners, 2006.



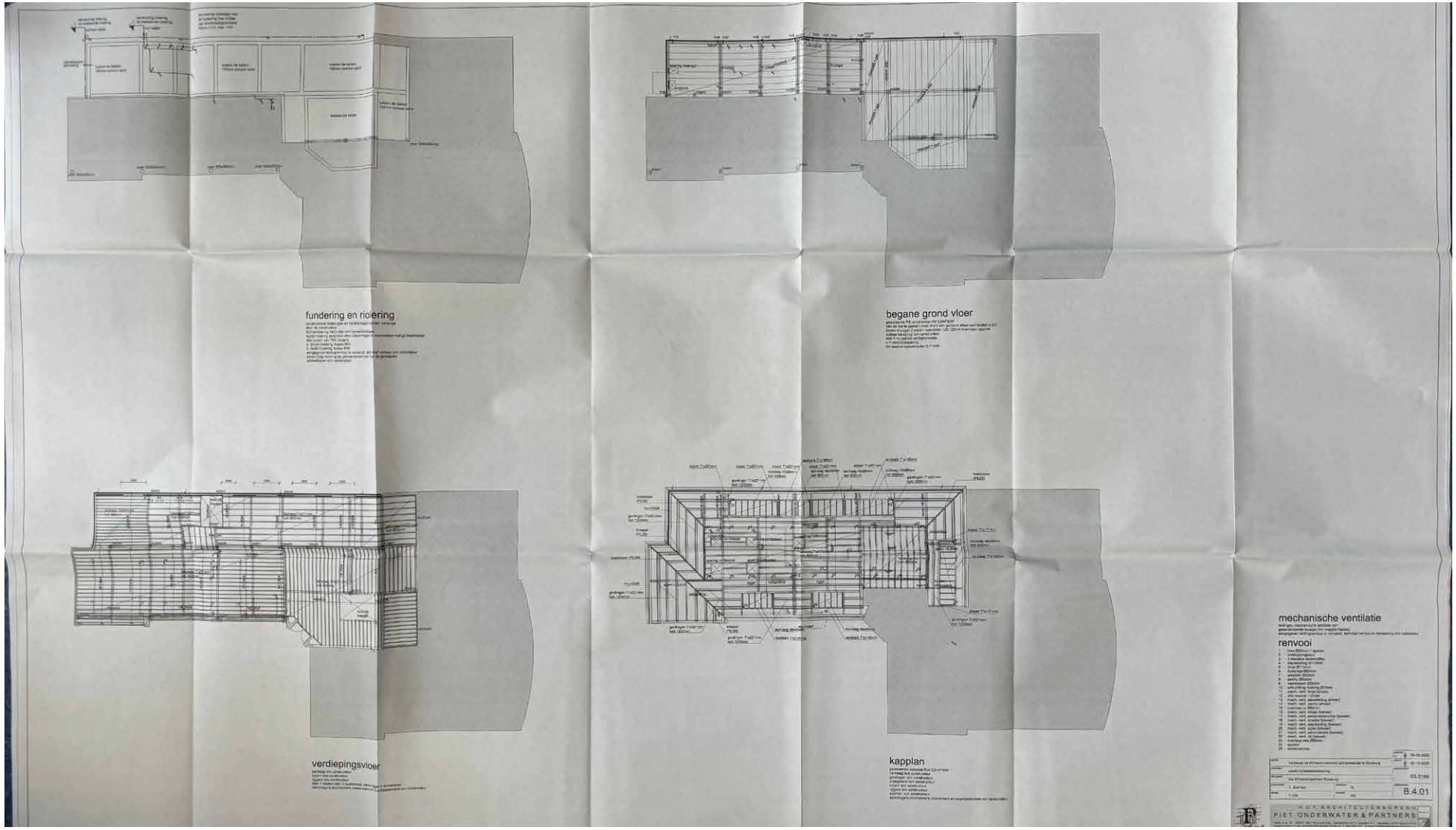
afbeelding 176. Slooptekening begane grond, tekening Piet Onderwater & Partners, 2006.



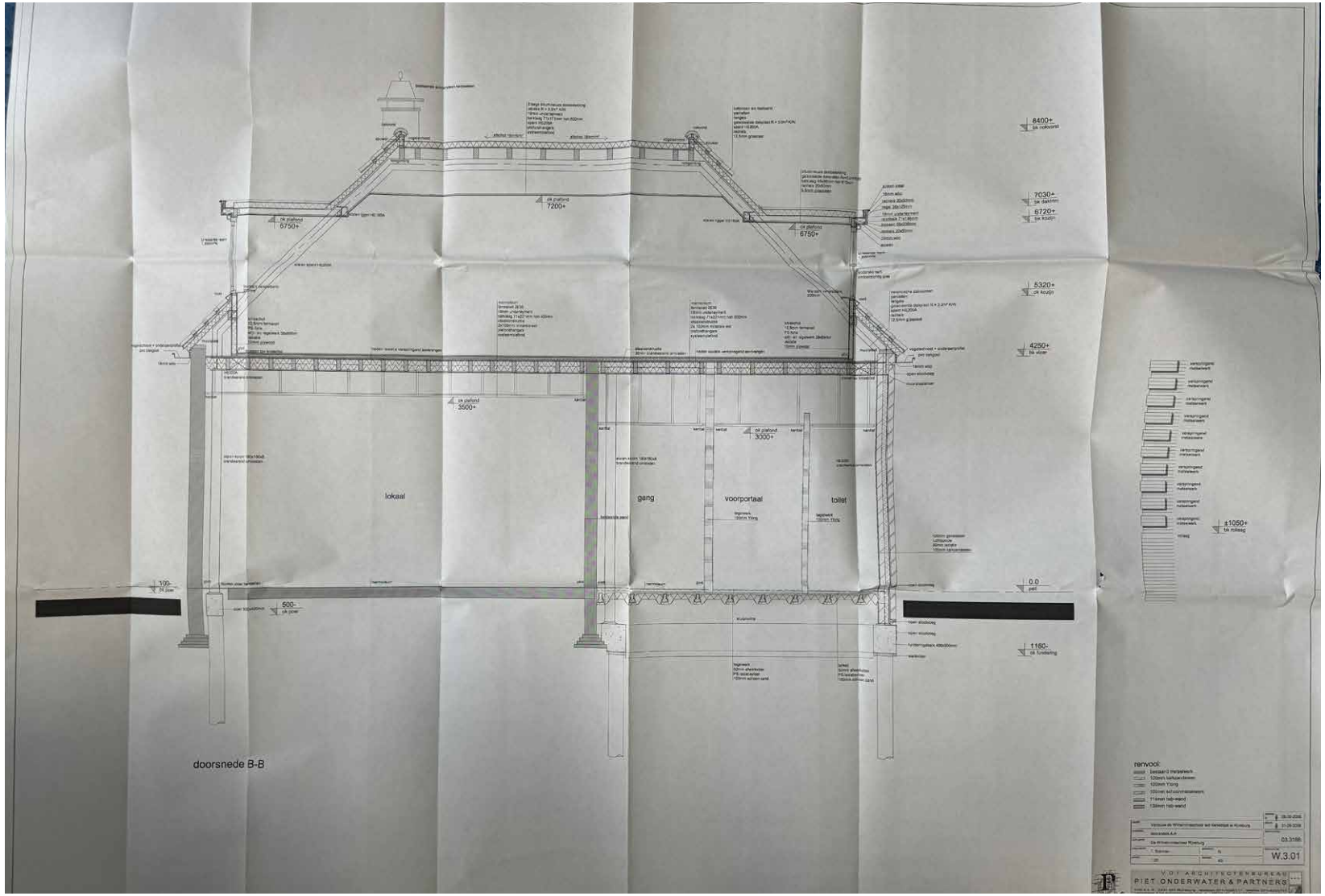
afbeelding 177. Slooptekening verdieping, tekening Piet Onderwater & Partners, 2006.



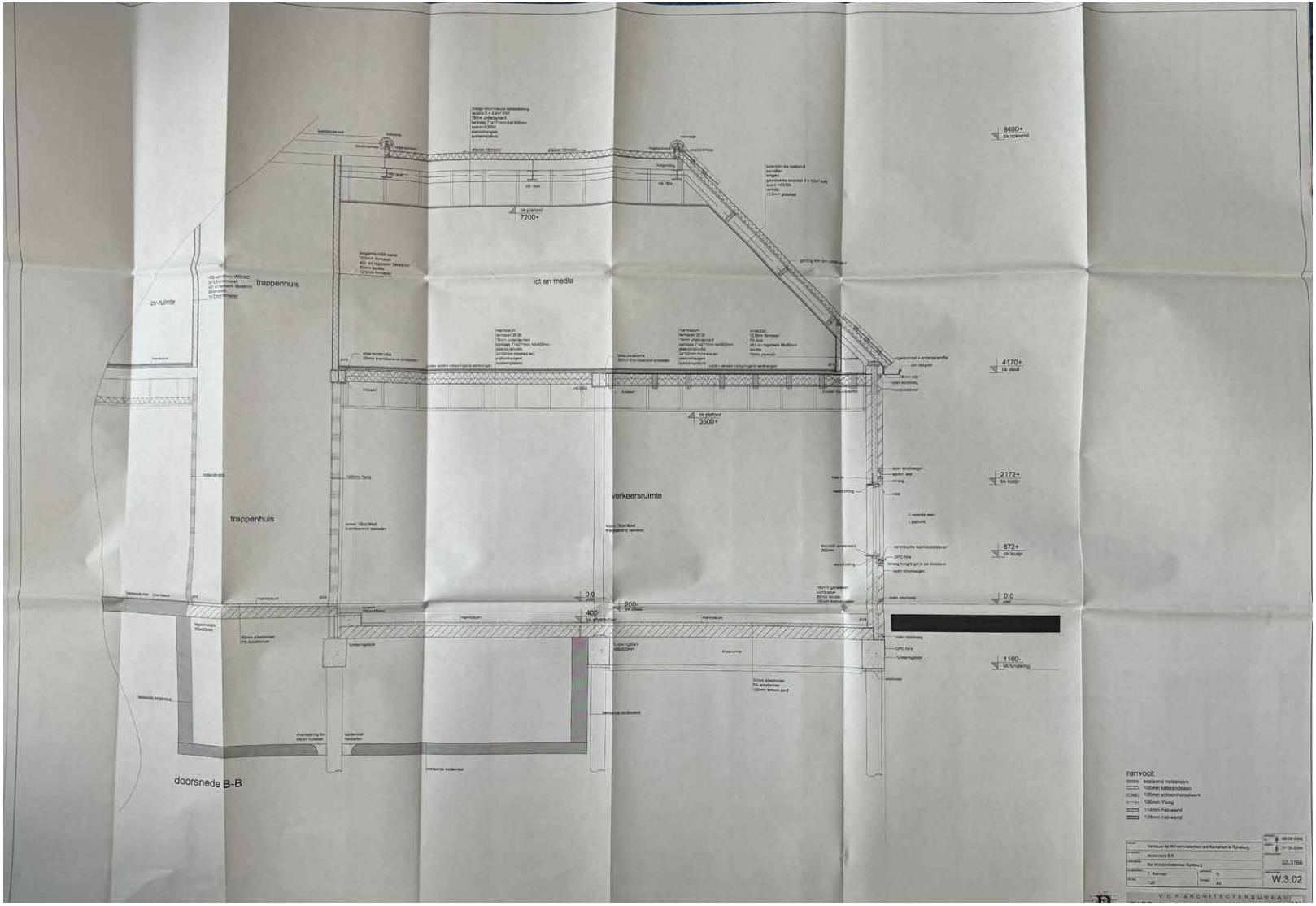
afbeelding 178. Aanzichten, doorsnede, plattegronden nieuwe toestand, tekening Piet Onderwater & Partners, 2006.



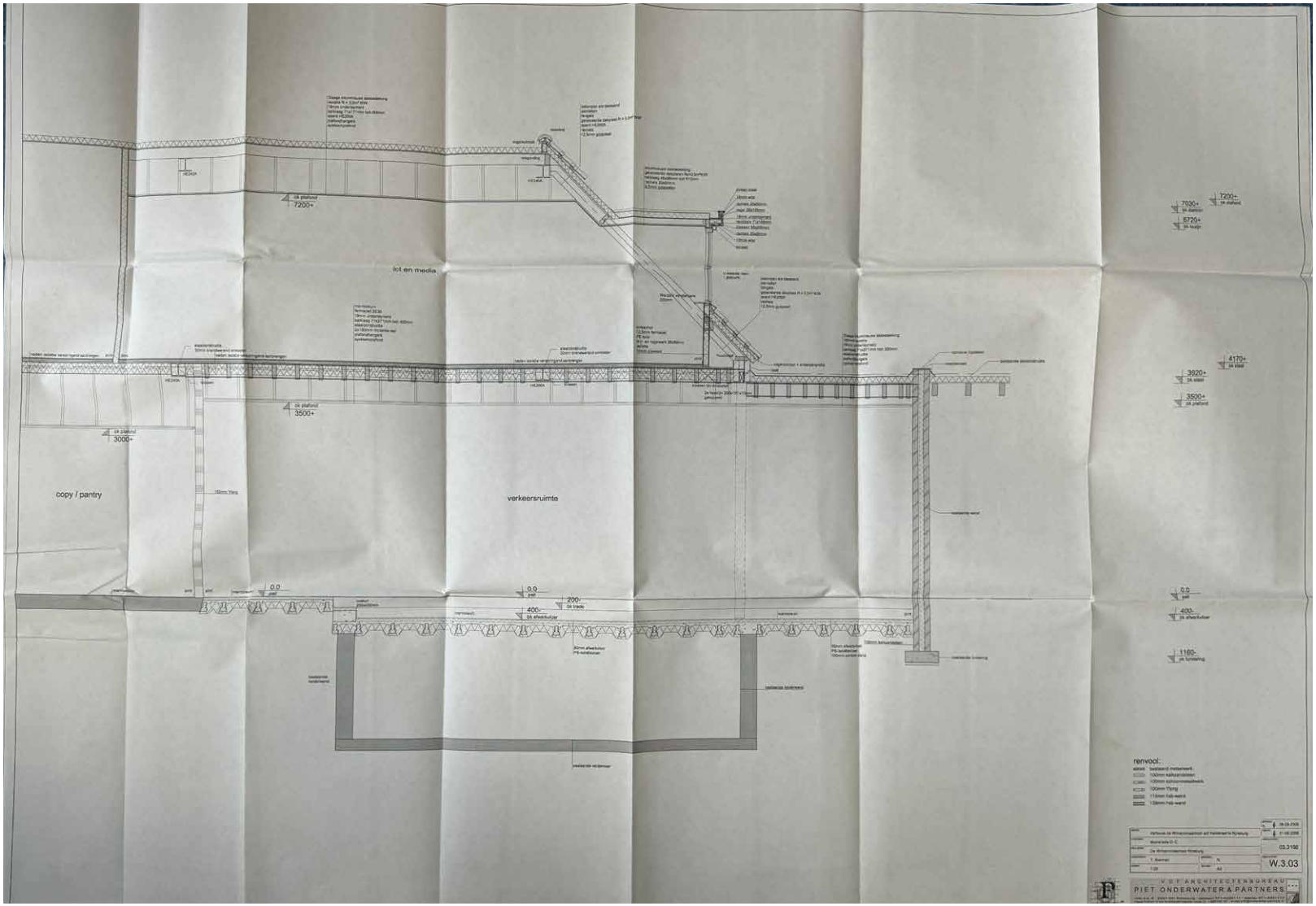
afbeelding 179. Constructietekening Piet Onderwater & Partners, 2006.



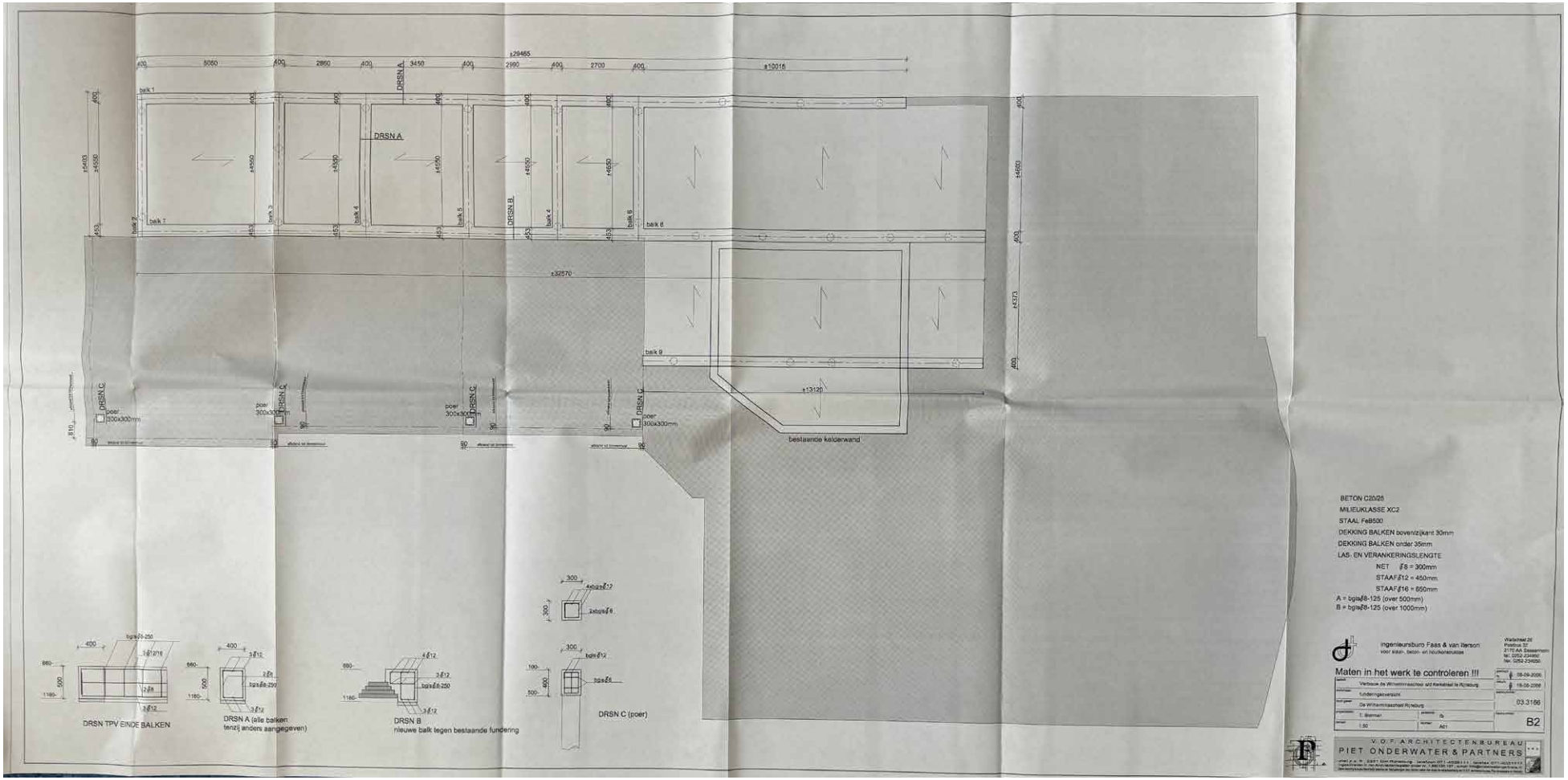
afbeelding 180. Doorsnede A-A, tekening Piet Onderwater & Partners, 2006.



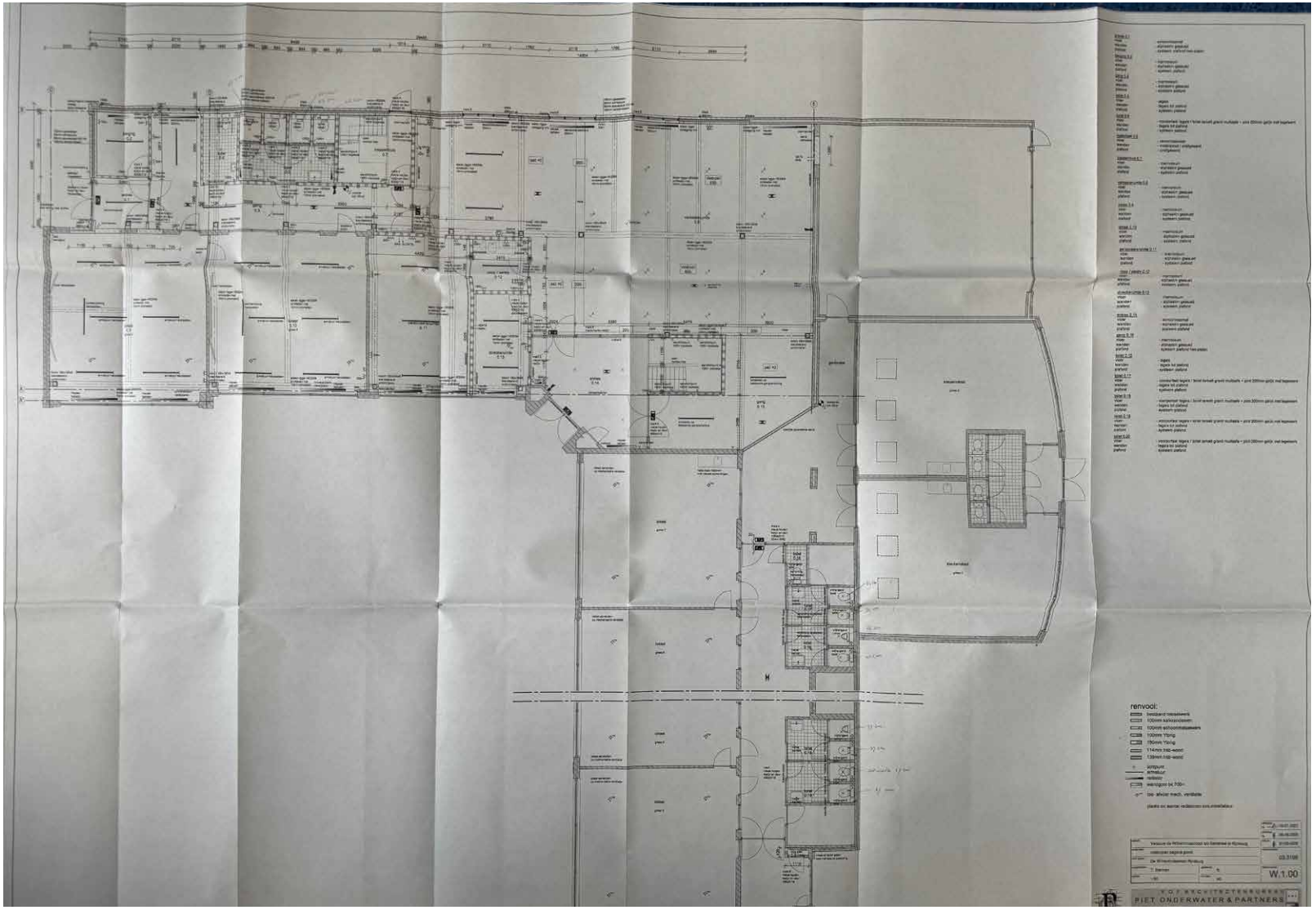
afbeelding 181. Doorsnede B-B, tekening Piet Onderwater & Partners, 2006.



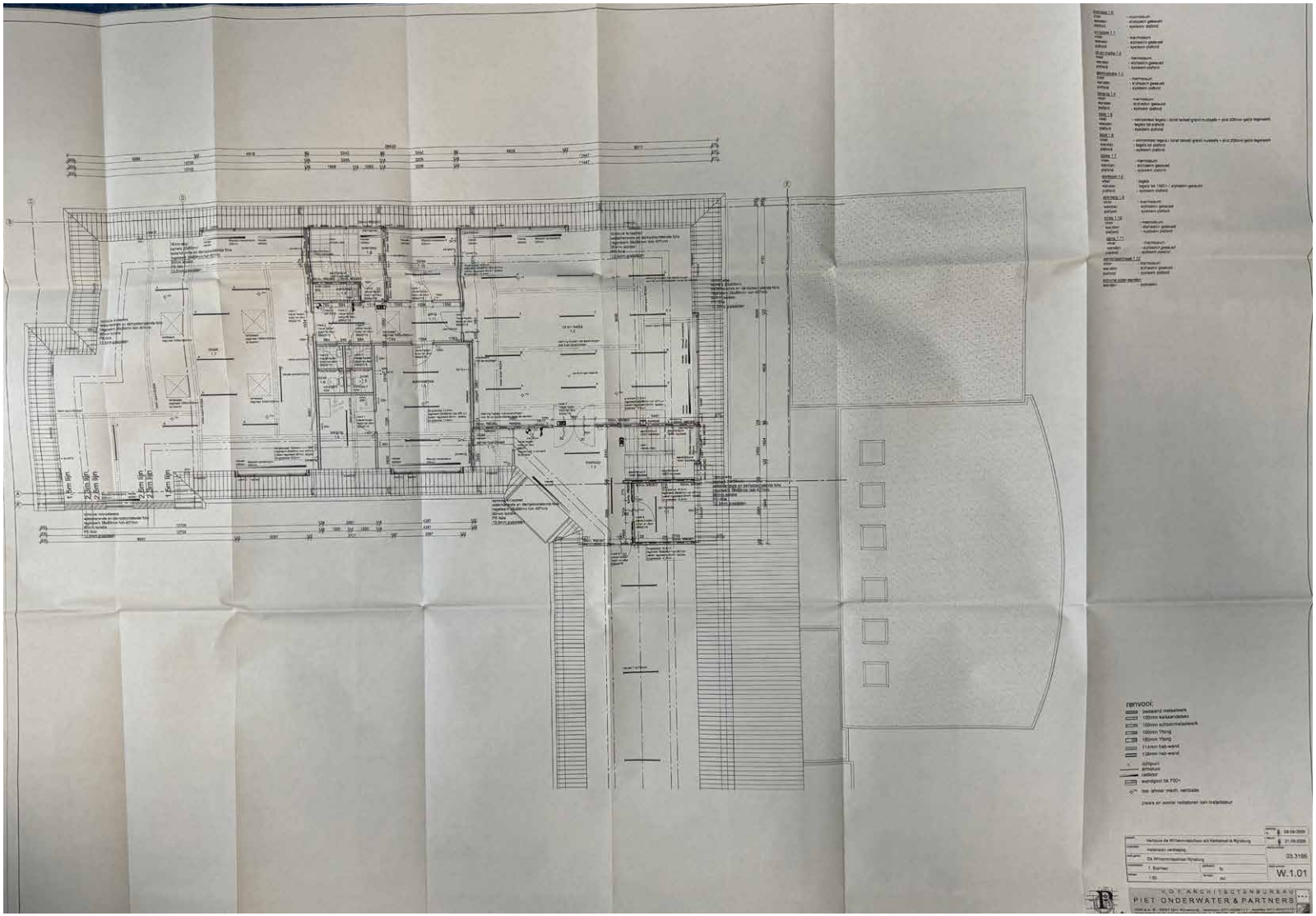
afbeelding 182. Doorsnede C-C, tekening Piet Onderwater & Partners, 2006.



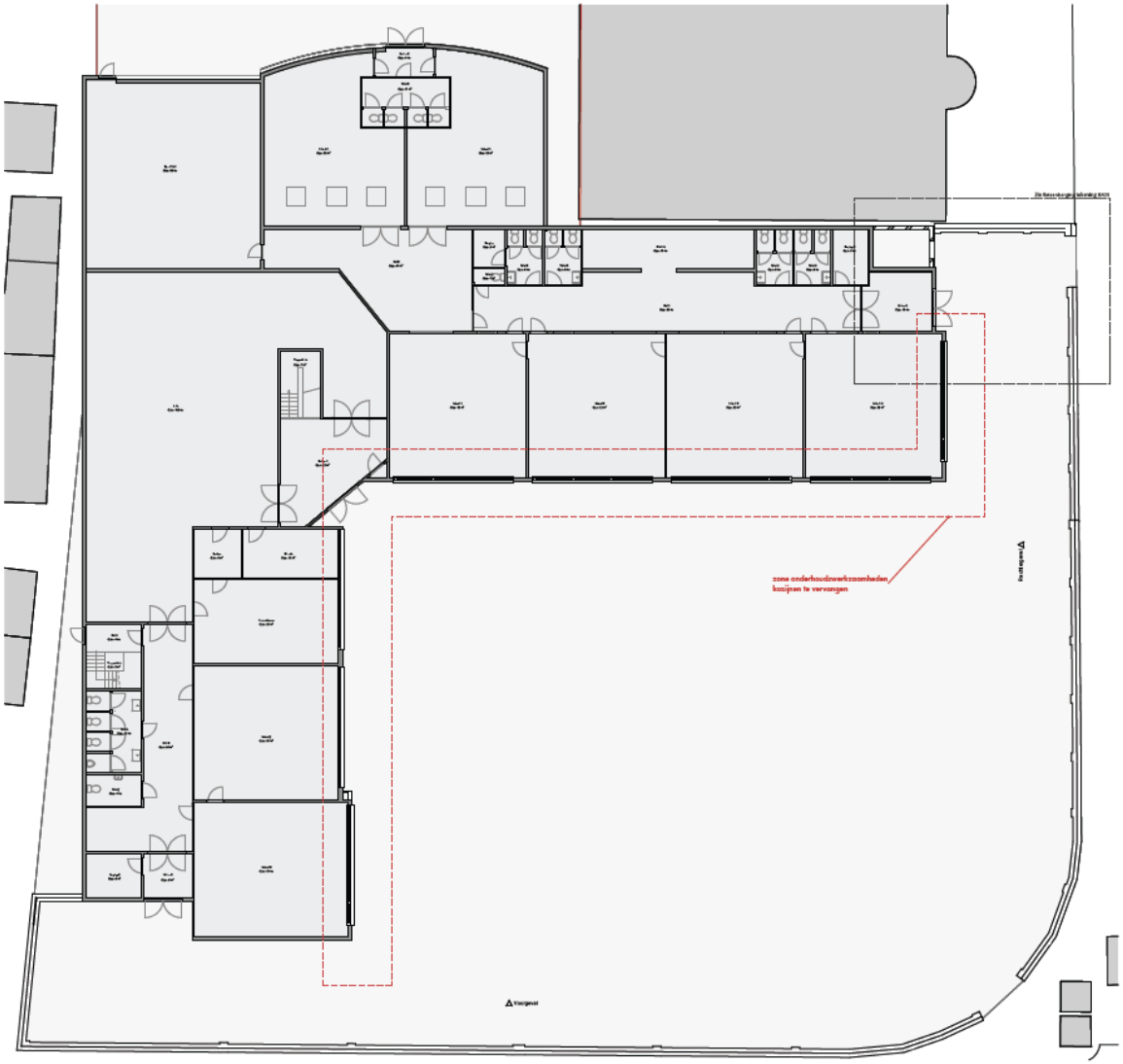
afbeelding 183. Bestekstekening funderingsplan, tekening Piet Onderwater & Partners, 2006.



afbeelding 184. Bestektekening begane grond, tekening Piet Onderwater & Partners, 2006.



afbeelding 185. Bestektekening verdieping, tekening Piet Onderwater & Partners, 2006.



afbeelding 186. Begane grond, nieuwe situatie met de ingetekende zone met de te vervangen samengestelde kozijnen van de leslokalen, tekening Van Schie architecten, 2023.



WEVERS & VAN LUIPEN
architecten en bouwhistorici
TRANS 17 3512 JJ UTRECHT TEL 030 2513735 INFO@WEVERSVANLUIPEN.NL

© NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN VERMENIGVULDIGD ZONDER (SCHRIFTELIJKE) GOEDKEURING VAN DE OPDRACHTGEVER OF DE AUTEURS